

«Από τα Ματωμένα Χώματα στην Αιολική Άνοιξη»

ΔΗΜΩΦΕΛΕΙΑ 2023

ΑΘΛ.Ε.ΠΟΛΙ.Σ.

ΑΝΘΟΛΟΓΙΟ

Τίτλος • «Από τα Ματωμένα Χώματα στην Αιολική Άνοιξη» • Σχέδιο
Εξωφύλλου • Βρεττού Ειρήνη • Σελιδοποίηση – Επιμέλεια
σχεδιασμού Πέντανδρον
σελ.176

ΑΘΗΝΑ 2023

ISBN: 978-618-5323-88-2

©ΑΘΛ.Ε.ΠΟΛΙ.Σ.

ΕΚΔΟΤΙΚΗ ΟΜΑΔΑ Πέντανδρον

Εισαγωγικό Σημείωμα

Ο απόλυτα ορισμένος σκοπός του ΑΘΛ.Ε.ΠΟ-ΛΙ.Σ., όπως αυτός προκύπτει από το καταστατικό του επιτάσσει τη «...συστηματική καλλιέργεια και ανάπτυξη των δυνατοτήτων των παιδιών, των νέων και των ενηλίκων με στόχο τη συμμετοχή σε πολιτιστικές, επιστημονικές και ποικίλες τεχνολογικές εκδηλώσεις και δράσεις...». Και καθώς στην ακρωνυμική του ονομασία ενυπάρχει η λέξη Πολιτισμός καλούμεθα να τον υπηρετήσουμε στο ακέραιο, με τα μέσα και τα εργαλεία που διαθέτουμε.

Εντείνοντας λοιπόν την προσπάθεια αυτή, το ΑΘΛ.Ε.ΠΟΛΙ.Σ. προβαίνει στην έκδοση και παρουσίαση έργων ταλαντούχων δημιουργών με στόχο τη γνωστοποίηση και ανάδειξη στο ευρύτερο κοινό του έργου τους μέσω της εκδοτικής του ομάδας Πέντανδρον. Ελπίζουμε η προσπάθεια αυτή να βρει πρόσφορο έδαφος και γιατί όχι να ταραξει τους εν υπνώσει Κύκλους.

ΠΡΟΚΗΡΥΞΗ

Τέταρτου Πανελληνίου Διαγωνισμού Ποίησης «ΔΗΜΩΦΕΛΕΙΑ 2022»

Γέρακας 22-2-2022

Το Αθλητικό Επιστημονικό Πολιτιστικό Σωματείο ΑΘΛ.Ε.ΠΟΛΙ.Σ. προκηρύσσει τον Τέταρτο Πανελλήνιο Διαγωνισμό Ποίησης «ΔΗΜΩΦΕΛΕΙΑ 2022» με θέμα:

«Από τα Ματωμένα Χώματα στην Αιολική Άνοιξη».

Κανόνες και Όροι του Διαγωνισμού Ποίησης:

1: Αντικείμενο και θέμα

Αντικείμενο του Διαγωνισμού αποτελεί ποίηση στην ελληνική γλώσσα με θέμα: «Από τα Ματωμένα Χώματα στην Αιολική Άνοιξη». Η θεματική και η διάσταση των ποιημάτων πρέπει να πραγματεύεται τη μετάβαση και τη ανάταση από την καταστροφή στη δημιουργία, από τον θάνατο στην ζωή, από τον εφιάλτη στο όνειρο, από τους αναστεναγμούς, τις αγωνίες και τις πίκρες, στις ζωοδότες δυνάμεις και στην ελπίδα που οι Μικρασιάτες αδελφοί μετάγγισαν στα ήθη και στις παραδόσεις, στην επαγγελματική ζωή, στην τέχνη, στον πολιτισμό, στο σώμα της Ελλαδικής κοινωνίας.

2: Συμμετοχή

Στο Διαγωνισμό συμμετέχει έγκυρα οποιοδήποτε φυσικό πρόσωπο, έχει συμπληρώσει το δέκατο τέταρτο έτος της ηλικίας του και δεν τελεί υπό δικαστική συμπαράσταση.

Ο διαγωνιζόμενος πρέπει να υποβάλλει ηλεκτρονικά (δαχτυλογραφημένο σε αρχείο μορφής word, με τον τίτλο του αρχείου να σχηματίζεται από το ονοματεπώνυμό του σε λατινικούς χαρακτήρες) στην ηλεκτρονική διεύθυνση (dimofeleia@gmail.com), έως τις 30 Ιουνίου 2022, μέχρι τρία (3) πρωτότυπα και ανέκδοτα ποιήματά του, μαζί με ένα σύντομο (100 λέξεων) βιογραφικό του (δαχτυλογραφημένο, επίσης, σε αρχείο μορφής word). Αποκλείονται τα πρόσωπα που κατά οποιονδήποτε τρόπο, άμεσα ή έμμεσα, συμμετέχουν στην υλοποίηση του διαγωνισμού, οι σύζυγοί τους και οι έχοντες πρώτου ή δευτέρου βαθμού συγγένεια με αυτούς, καθώς και με τα μέλη της Κριτικής Επιτροπής.

3: Κριτική Επιτροπή

Η Κριτική Επιτροπή του Διαγωνισμού αποτελείται από τους κ.κ. **Ιστικόπουλο Γαβριήλ** ποιητή, **Καμπούρη Σακελλάρη** ποιητή, **Κούρο Άγγελο** ποιητή, **Κουτσούκο Γιώργο**, Συγγραφέα, και **Σπαρτιώτη Ορφέα** ποιητή.

(Βιογραφικά σημειώματα των μελών της κριτικής επιτροπής θα βρείτε εδώ, καθώς και στον σύνδεσμο <https://www.athleropolis.gr> τις εκδόσεις μας).

Η Κριτική Επιτροπή εξετάζει τα έγκυρα υποβληθέντα ποιήματα ως προς την ποιητική τους πρωτοτυπία, την εκφραστικότητα, την περιεκτικότητα και την επιτυχή σύνδεσή τους με το θέμα του Διαγωνισμού και με βάση αυτά τα κριτήρια θα τα βαθμολογήσει.

4: Επιβράβευση

Αξιολογώντας τα υποβληθέντα ποιήματα η Κριτική Επιτροπή του Διαγωνισμού θα απονεμίσει τρία (3) Βραβεία και τρεις (3) Επαιίνους, καθώς και πέντε (5) τιμητικές διακρίσεις σε ποιήματα που θα συμπληρώσουν υψηλή βαθμολογία. Το κάθε Βραβείο, Έπαινος ή Διάκριση δύναται να αφορά περισσότερα του ενός ποιήματα για τον ίδιο διαγωνιζόμενο

Όλα τα ποιήματα θα συμπεριληφθούν σε έντυπη και ηλεκτρονική μορφή (e-book) που θα κυκλοφορήσει το Α.Θ.Λ.Ε.ΠΟΛΙ.Σ. και οι εκδόσεις ΠΕΝΤΑΝΔΡΟΝ το φθινόπωρο του 2022. Ο έντυπος τόμος στον οποίο θα ανθολογούνται όλα τα ποιήματα που ελήφθησαν θα παρουσιαστεί στο Πολιτιστικό Κέντρο Παλλήνης “Οινοποιείο Πέτρου”.

Κανένα άλλο στοιχείο ή δεδομένο του Διαγωνισμού δημοσιοποιείται, ούτε η αποδοχή με επιφύλαξη της απόφασης της Κριτικής Επιτροπής ούτε η υποβολή ενστάσεων κατά αυτής προβλέπεται.

5: Δικαιώματα, ευθύνη

Με την υποβολή των ποιημάτων στην ηλεκτρονική διεύθυνση (dimofeleia@gmail.com), οι δημιουργοί τους αποδέχονται πλήρως και ανεπιφύλακτα τους ανωτέρω κανόνες και όρους του Διαγωνισμού. Τα έξοδα έκδοσης των ανωτέρω εκδόσεων βαρύνουν αποκλειστικά το Α.Θ.Λ.Ε.ΠΟΛΙ.Σ.. Οι δημιουργοί θα λάβουν δωρεάν δύο (2) αντίτυπα του ανθολογίου.

6: Περίοδος υποβολής έργων

Ως έναρξη ισχύος του Διαγωνισμού ορίζεται η 15η Φεβρουαρίου 2022 και η τελευταία ημερομηνία υποβολής έργων ορίζεται η 30 Ιουνίου 2022 και ώρα 24:00.

ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ ΤΟΥ ΔΙΑΓΩΝΙΣΜΟΥ

ΒΡΑΒΕΙΑ

Α' ΒΡΑΒΕΙΟ ΝΙΚΟΛΙΔΟΥ ΑΘΗΝΑ

για το ποίημα ΝΕΚΥΣΙΑ

Β' ΒΡΑΒΕΙΟ ΠΑΝΑΓΙΩΤΟΥ ΙΩΑΝΝΗΣ

για το ποίημα ΕΝΑΣ ΣΒΩΛΟΣ ΑΠΟ ΑΙΜΑ ΚΑΙ ΜΝΗΜΗ

Γ' ΒΡΑΒΕΙΟ ΠΑΝΑΓΙΩΤΟΠΟΥΛΟΣ ΙΩΑΝΝΗΣ

για το ποίημα ΤΟ ΤΕΛΕΥΤΑΙΟ ΧΩΜΑ

ΕΠΑΙΝΟΙ

Α' ΕΠΑΙΝΟΣ ΓΚΑΛΜΠΟΓΚΙΝΗ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΑ για το ποίημα Η ΤΕΛΕΥΤΑΙΑ ΩΡΑ

Β' ΕΠΑΙΝΟΣ ΚΟΝΔΥΛΟΠΟΥΛΟΣ ΙΩΑΝΝΗΣ για το ποίημα ΒΡΕΧΕΙ

Γ' ΕΠΑΙΝΟΣ ΤΣΟΜΠΑΝΟΓΛΟΥ ΓΕΩΡΓΙΟΣ για το ποίημα ΜΙΣΗ ΜΝΗΜΗ

ΔΙΑΚΡΙΣΕΙΣ

ΑΖΑΡΙΑ ΝΙΚΟΛΙΤΣΑ για το ποίημα Η ΑΓΑΠΗ ΜΟΥ

ΑΛΟΓΟΣΚΟΥΦΙ ΚΑΣΣΑΝΔΡΑ για το ποίημα Ο ΠΟΛΕΜΟΣ ΤΩΝ ΑΛΛΩΝ

ΚΑΛΥΚΑΚΗ ΔΗΜΗΤΡΑ για το ποίημα Η ΠΑΠΑΡΟΥΝΑ

ΜΑΓΚΑΝΑ ΔΙΟΝΥΣΙΑ για το ποίημα ΣΜΥΡΝΗ ΑΓΑΠΗΜΕΝΗ

ΝΤΙΚΜΠΑΣΑΝΗΣ ΧΡΗΣΤΟΣ για το ποίημα Ο ΤΑΞΙΔΕΥΤΗΣ ΤΩΝ ΟΝΕΙΡΩΝ

ΠΙΣΤΙΚΟΥ ΜΑΝΤΥ (ΔΙΑΜΑΝΤΩ) για το ποίημα ΟΙ ΡΙΖΕΣ

ΣΑΝΟΣ ΧΡΗΣΤΟΣ για το ποίημα Η ΒΑΣΗ ΤΟΥ ΑΝΔΡΙΑΝΤΑ

ΣΕΡΕΤΗΣ ΚΩΣΤΑΣ για το ποίημα ΑΙΩΝΙΕΣ ΣΤΙΓΜΕΣ

BPABEIA

Α΄ Βραβείο
ΝΙΚΟΛΙΔΟΥ
ΑΘΗΝΑ

ΝΕΚΥΣΙΑ

Λαμπαδοφόροι έκπτωτοι άγγελοι μας κυνηγούν
στη νύχτα που γέννησε Έχιδνες και Λερναίες Ύδρες.
Το χέρι μου σφιχτά κλεισμένο στη φούχτα σου.
Η φωνή μου πνιγμένο ανακραύγασμα στο μαντίλι που
μου φόρεσες.
Έγιναν θεοί τα μαχαίρια και ψυχοπομποί τα γιαταγάνια
που κραδαίνουν στον αέρα αλαλαγμούς σκοταδικούς.
Οι καρδιές καλπάζουν, αχολογούν, πώς να κρατηθούν στη
φυλακή του στέρνου.

Αδηφάγες γλώσσες φωτιάς τυλίγουν παράθυρα
και δίφυλλες σκαλιστές εξώθυρες.
Στο σπίτι κρατάνε ακόμα τη μυρουδιά σου τα πουκάμισα
πατέρα.

Αφήσαμε πίσω μας τις κλίνες αδειανές,
βουβό το εικονοστάσι στον τοίχο.
Ρυάκια που τρέχουν στην κοίτη της μνήμης τα λαμπερά
πρωινά.
Ροδοπέταλα στο νυφικό κρεβάτι οι μυριστικές βραδιές
γλυκοτραγουδούν θύμησες που δε γυρίζουν πίσω.
Τότε που κρινάτα πρόσωπα ομόρφαιναν
το κάδρο της Κυριακής
ανάμεσα σε κεντίδια πλουμιστά και πειράγματα του έρωτα
για μια ζωή που ξημέρωνε όνειρα και χαρές

στα μορφοκαμωμένα σπίτια.

- Λίγο ακόμα, φτάνουμε!

Ζωντανοί που περιμένουν.

Νεκροί που επιπλέουν μαζί με τα χέρια που ζήτησαν μόνο βοήθεια.

Οδυρμοί πλέκονται με το κουβάρι του ανθρώπινου πόνου που είναι τα-
μένος στα σαγόνια του θανάτου.

Λένε πως όλα άρχισαν απ' το ποτάμι που φούσκωσε από αλεσμένες
ψυχές.

Τις πήρε το νερό κυλώντας για να ποτίσει αρχαία λιβάδια,

και καμαροστόλιστα περβόλια, πονετικές αγκαλιές της μάνας γης.

Έτσι είπαν και τα μοίρασαν όλα, δίχως να λογαριάσουν Θεού θέληση.

- Σ' αυτή τη βάρκα! Γρήγορα!

Το χέρι σου ένα με το δικό μου, κλαδί γερό, η αγκαλιά σου
σπηλιά να με κρύψει.

Τα δάχτυλά σου ακροφτέρουγα, λαμνοκοπούν θαρρώ στο

μαβί νερό που

καταπίνει αχόρταγα ανθρώπινα μέλη.

Μη γυρίσεις πίσω να κοιτάξεις σκαρί γερμένο.

Κάτω απ' την αρμυρή κοιλιά του κοίτους σου

νεράιδες κυράδες με το τιμόνι της Αργούς σε κυβερνούν.

Λάμπουν τα γυάλινα φύκια στο σκοτάδι

και τραγουδούν τα κοχύλια στο βυθό του Πελαγαίου Ποσειδώνα.

Σε καλούν να γίνεις η κιβωτός του αύριο που ξημερώνει

πίσω απ' τα κάστρα των στεφανωμένων νησιών που σε περιμένουν.

Τα πόδια πάτησαν στη γη.

«Δόξα σοι Κύριε...»

Β΄ Βραβείο
ΠΑΝΑΓΙΩΤΟΥ
ΙΩΑΝΝΗΣ

ΕΝΑΣ ΣΒΩΛΟΣ ΑΠΟ ΑΙΜΑ ΚΑΙ ΜΝΗΜΗ

Έχω μάθει να μιλώ τις άναστρες νύχτες

Με τη μνήμη του αίματος
Όπως κρύβεται αιώνες τώρα
Χωμένη μέσα σ' ένα σβώλο
Καμωμένο από μοναξιά κι αρώματα

Έχω μάθει να σιωπώ από σέβας αδήλωτο
Θωρώντας τα ροζιασμένα χέρια
Του πρόσφυγα παππού
Φορώντας στην πλάτη μου
Το σκονισμένο μποξά της ξωτάρισσας γιαγιάς
Μια πατρίδα κουρσεμένη από αντοχές

Είναι η ζωή μου
Μια κουπαστή δίχως κουφάρι
Η κυνηγημένη μου ζωή
Σαν ξεμακραίνω από το Μπόντρουμ
Είναι κι οι μυρωδιές της Σμύρνης

Δε βρίσκουνε αναπαμό στη θλίψη τ' αποχωρισμού
Γερτός δε στάθηκα ποτές
Ακόμα κι όταν ξόβεργες οι ερινύες
Παγίδεψαν τη δύναμη της ψυχής
Θα γενώ ολάκερος μνήμη

Να συντροφεύω τα όνειρα των παιδιών
Όσων μείνανε αγέννητα από φόβο θανάτου
Που τους μάθανε να τον λένε ξεριζωμό
Κι έπειτα ζωντανός σαν τη φωτιά
Θα κουβαλώ ισόβια προίκα - καρδιά
Ολάκερο τον Πόντο και τη Μικρασία
Στα κόκκινα σοκάκια της ιστορίας

Γ' Βραβείο
ΠΑΝΑΓΙΩΤΟΠΟΥΛΟΣ
ΙΩΑΝΝΗΣ

ΤΟ ΤΕΛΕΥΤΑΙΟ ΧΩΜΑ

Εκατό χρόνια! Νεράκι που κυλάει μανούλα ο χρόνος!
Σα να 'ταν χθες! μου έλεγες... Θυμάσαι;
που τρέχατε στο λιθόστρωτο της Σμύρνης
διωγμένοι, μα ο νους σας στην πατρίδα ριζωμένος,
μαύρο ποτάμι στο πολύβουο λιμάνι ... στην προκυμαία...
να μπαρκάρετε για την Ελλάδα! Πρόσφυγες!...

Αγνάντευα την πατρίδα απ' την άκρη του βαποριού! μου 'λεγες...
τους καπνούς και τις φλόγες των σπιτιών μας... θυμάμαι!...
η ψυχή μας λαμπάδιαζε και καίγονταν... πώς να ξεχάσω!...

Εκατό χρόνια! Η πατρίδα μεγάλωσε μανούλα!
Μπροστά σου στέκεται! Την βλέπεις! Την ακούς!
Βλέπω εκείνο τον λαό μας απ' τα Κιμιντένια... μου 'λεγες
διωγμένο με τους αγίους του στον ώμο... θυμάμαι!...
Στην Ανάβυσσο τριανταφυλλώνες ανθίζουν τώρα
από κείνη τη χούφτα χώμα που φέρατε μες στο μαντήλι,
ζεσταμένο μέσα στα χέρια σας, νέα ρόδα πλημμύρισε
κι ας βρήκε τόπο άγονο, τόπο άνυδρο.

Ακούω κλάματα παιδιών και ουρλιαχτά μανάδων
διαμελισμένα μέλη πριν σκορπίσουν! μου 'λεγες...

Οι ψυχές τους πλέον δεν πλανώνται ανήσυχες μανούλα,
στο ρολόι του Στέφανου και στη σκιά του Αλή μερεύουν .
Εκατό χρόνια! Συγχώρα με μανούλα!...

Συγχώρα με!... για κείνη τη φωτιά που άφηνα να σιγοκαίει,
για κείνες τις μέρες τις καλές που θάφτηκαν στο χρόνο,
για τον παράδεισό σας που ανταλλάξατε για μας.

Συγχώρα με!... για το στερνό σου αντίο στην πατρίδα,
που ορκίστηκες πως δεν θα την ξαναδείς!...
αλλά και πως ποτέ δεν θα την ξεχάσεις!... Θυμάσαι;

Αναπαύσου μανούλα! Το τελευταίο χώμα δέξου απ' το
μαντήλι.

Ριζωμένη εδώ για πάντα! Ριζωμένη με γαλήνη!

ΕΠΑΙΝΟΙ

Α΄ Έπαινος
ΓΚΑΛΜΠΟΓΚΙΝΗ
ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΑ

1922: Η ΤΕΛΕΥΤΑΙΑ ΩΡΑ

Εκείνο που όριζες ζωή χάθηκε μες στη νύχτα
κι έμεινε η ανάμνηση θολή, στο νου να στο θυμίζει.
Μέρες χρωματιστές και ηλιόλουστες,
μέρες βροχερές και κρύες.
Όλες κουβάρι μιας ζωής που άφησες ξωπίσω.
Όχι επειδή κουράστηκες, μήτε επειδή ζητούσες,
αλλά γιατί σε ανάγκασαν να χάσεις το ριζικό σου.

Μιλάνε για δύσκολους καιρούς που φέρνουν οι πολέμοι.
Ακούς τα λόγια τα βαριά που πέφτουν σαν μολύβι.
Λέξεις μικρές, σημαντικές που σείουν τον κόσμο όλο.
Όλες μαζί ενώνονται σε μία μονάχα μόνο.
Πόλεμος, ανταλλαγή, διωγμός φτιάχνουν τη μία λέξη.
Φυγή είναι αυτή κι η σκέψη σου.
Φυγή ως έσχατη λύση.

Τίμημα βαρύ πολύ, να λείψει η ελευθερία.
Δεν γνώριζες τι πα να πει, να χάσεις το σπιτικό σου.
Το κλείδωσες, το κοίταξες του γύρισες την πλάτη.
Άφησες όλα τα καλά μα και την ελπίδα πίσω.
Πως θα περάσει ο καιρός και θα 'ρθουν εκείνες οι μέρες.
Οι μέρες που σου στέρησαν και φύλαξες για σένα.
Χωρίς τον πόλεμο σκιά και κάθε στιγμή δική σου.
Μέρες γεμάτες πρόσωπα, μέρες γεμάτες ήχους.
Μέρες χωρίς το φόβο σου, μονάχα τη χαρά σου.

Τα χρώματα τώρα αλλάξανε, τα πρόσωπα χαθήκαν.
Υπάρχουν όλα μοναχά στη σκέψη του μυαλού σου.
Κόμπος μαζί σου δένονται και ακολουθούν εσένα,
σ' ένα καράβι για οδηγό της νέας σου πατρίδας.
Σκύβεις το βλέμμα στο νερό και χάνεις τη πόλη πίσω.
Τα χείλη σφιγμένα μένουνε, τα δάκρυα στερεύουν.
Γύρω σου πρόσωπα βουβά κυκλώνουν τη ψυχή σου,
δίνοντας υπόσχεση στερνή πως θα γυρίσουν πίσω.
Το άγνωστο πια σας χαιρετά και αδημονεί να 'ρθείτε.

**Β΄ Έπαινος
ΚΟΝΔΥΛΟΠΟΥΛΟΣ
ΙΩΑΝΝΗΣ**

ΒΡΕΧΕΙ

Βρέχει απ' το ξημέρωμα, ακόμα βρέχει.
Άσε να βγω μες στη βροχή, να δροσιστώ,
διψάω. Τόση βροχή χαμένη, και εγώ να καίω...

Να 'βρεχες, λέει, Παντοδύναμε, πριν από έναν μήνα,
να ξεγινόταν η φωτιά
στο Κε και στους απάνω δρόμους!
Σαν τι ζητήσαμε, οι φτωχοί, ένα Σου μόνο πρωτοβρόχι,
να 'σβηνε η άνομη φωτιά, Θεέ μου, ήμαρτον!
Αχ να 'βρεχες, κι εγώ με το παλιό της μάνας νυφικό απ' το σεντούκι:

θα με στροβίλιζε η βροχή και θα 'μουν νύφη της χαράς,
να 'βγαινε ο ήλιος έπειτα, μία φορά ακόμη,
να τριποδίζουν άμαξες στα όμορφα λιθόστρωτα
και να μοσχοβολάει το γιασεμί,
να ξεμυτίσουν τα κορίτσια με καπέλα κι ομπρελίνα...

Να!
Ακούω τις καμπάνες της Αγίας Φωτεινής.
Σαν ν' άργησε απόψε ο μουεζίνης,
μόνον ο ήχος της βροχής στο караβόπανο της τέντας.
Όχι, δεν είναι λάσπη έξω εκεί,
είναι ο ρυθμός του κόσμου ο παλιός, τον νιώθω.
Και μη μου λες «κουράγιο», δεν είν' ώρα για ευχές,
βρέχει, συνέχεια βρέχει, και εγώ
ρωτάω την κυρα-Δέσποινα γιατί πολυδακρύζει,

μα εσύ -από παλιά λιγόπιστος- μου λες
ότι δεν είναι δάκρυ στο εικόνισμα αυτό,
πως είναι η βροχή που στάζει,
Θεέ μου, συγχώρεσέ τον!

Θα σπάσει, δίχως άλλο, το κεφάλι μου, πονώ!
Φυλάξου, βρέχει αίμα και κραυγές και παρακάλια, βρέχει πόνο.
Μα πότε γέμισε η βάρκα; Για πού τραβά αυτό τ' ανθρωπολόι;
Ποια σφίγγει μες στον κόρφο το παιδί, μην τύχει και μας νιώσει ο εχθρός,
και μας χαλάσει;
Ποιος ο εχθρός και ποιος ο φίλος;
Μη μας εμπαιζεις, Κύριε, έλεος, φώτισέ μας!
Αιώνες ζήσαμε μαζί, δώσε αέρα στο μωρό, θα σκάσει από το σφίξιμό σου,
μάννα!
Σαν ποιον φυλάς, ποιον θέλεις να γλιτώσεις;

Όχι,
δεν είναι τούτο πυρετός, σου λέω,
είναι η θέρμη για ζωή που με φλογώνει.
Αχ, να 'μουνα ελίτσα! Να 'πεφτε τούτο το νερό, να με δροσίσει.
Να 'μουνα χώμα, να γενώ πηλός, να πλάσω έναν κόσμο όπως πρώτα,
να χαιρετώ σαν αδερφό
και Τούρκο και Ρωμιό κι Οβρίο κι Αρμένη
και να χαμογελώ στον Φραγκολεβαντίνο «καλημέρα».
Σύρε και φέρε λάσπη απ' έξω, πώς πληθαίνει, θα μας πνίξει!
Θα δεις,
θα φτιάξω μία νέα ζωή,
είμαι ανθός και θα ανθίσω!
Να ζήσω θέλω, πώς με καίει ο πυρετός!
Δε σταματάει η βροχή, Θεέ,
να ζήσω!

Γ' Έπαινος
ΤΣΟΜΠΑΝΟΓΛΟΥ
ΓΕΩΡΓΙΟΣ

ΜΙΣΗ ΜΝΗΜΗ

Όλο έχεις κάτι να μου πης
για τα παλιά ζαμάνια
στρίβοντας τα μουστάκια σου
μιλώντας για σαΐτινια

Ήταν τα χρόνια τα καλά
πρι μας χαράξη ο πόνος
πρι χάσει η μάνα το παιδί
πρίχου γυρίσει ο χρόνος

Οι χάντρες του κομπολογιού
και το στριφτό τσιγάρο
μιλάν για σε που σταματάς
να θυμηθείς το χάρο

Κι ύστερα πάλε σταματάς
μου λες είσαι παιδί της
για το θεό που αγαπώ
να μείνω ανατολίτης

Γύριζες στην ανατολή
κι είμαι κι εγώ μαζί σου
θέλω δε θέλω τρέφομαι
μ' εκείνο τ' Αϊβαλί σου

Έφυγες κι είμαι μοναχός
σε μια μισή σελίδα

πάνω που γύριζε ο τροχός
κι ακόμα δεν σε είδα

Μείναμε κει που μούλεγες
για τόπους μισεμένους
όπου δεν έχει γυρισμό
κι εδώ μας έχουν ξένους
Ταξίδεψα στο Αϊντίν
στη Πέργαμο στο Σόμα
πέρασα στη Καισάρεια
και πάω για τη Βασσόρα

Έρχεσαι κι άλλο δε μπορώ
τον ασιάτη τόνο
κι η λατρεμένη ανατολή
να με γεμίζει πόνο

Στάσου ακόμη μια στιγμή
πρι σβύσεις το τσιγάρο
Μίλα μου για το Ντικελί
για κείνο τον κουρσάρο

Πώς ξεμπαρκάρανε κρυφά
τις νύχτες με τ' αγιάζι
λαθραία κούρσος στ' ανοιχτά
και μέσα στο μπουγάζι

Λες πώς αστράφτανε συχνά
τα λάζα κι οι τσεκμέδες
κι ήταν ο λόγος που γοργά
κυλά το έρμο στις φλέβες

A stylized line art illustration of a woman in profile, facing right. Her hair is long and flows in several wavy, curved lines. She is holding a large, circular object, possibly a mirror or a shield, in front of her. The lines are a reddish-brown color, and the background is a light, textured beige.

ΠΟΙΗΜΑΤΑ

ΔΙΑΓΩΝΙΣΘΕΝΤΩΝ

ΑΓΓΕΛΑΚΟΠΟΥΛΟΥ ΚΑΛΛΙΟΠΗ

Ένα χελιδόني

Στην πόρτα μου, χθες, ήρθε
και στάθηκε ένα μαύρο χελιδόني,
μαντάτο έφερε πικρό
«πώς χάθηκε η Σμύρνη,
πώς γκρεμιστήκαν οι εκκλησιές
και σβήσαν τα καντήλια
και τα κορίτσια έτρεχαν
με ματωμένα χείλια.

Τα αστέρια χαμηλώσανε
κι απλώσανε τα χέρια
για να γλιτώσουν τα παιδιά
απ' του εχθρού τα χέρια.
Τα χαμομήλια φύτρωσαν πικρά,
της μάνας τους δεν μπόρεσαν
να γιάνουνε τα πληγωμένα στήθια.

Του πόνου ακούγονταν κραυγές,
δάκρια και θρήνοι
και το φεγγάρι χλόμιασε
σαν είδε αυτή τη δύνη,
να έχουν τα σπίτια γκρεμιστεί,
να κρέμονται δοκάρια,
άψυχα να βρίσκονται
αθώα παλικάρια.

Τα σύννεφα δακρύσανε ,
την συμφορά σαν είδαν,
το γοερό σαν άκουσαν το κλάμα,
την Παναγιά ,Την ,παρακάλεσαν

να γίνει ένα θαύμα.
Ο ήλιος που βγήκε σκοτεινός ,
μέσα από τα συντρίμια
τον θάνατο, τη πίκρα και την ερημιά
δεν μπόρεσε να αντέξει,
τη βροχή αγάλιασε σφιχτά
και έκλαψαν αντάμα».

«Σώπασε, χελιδόνι μου
και έλα νερό να σε κεράσω.
Έχω γονείς που χάθηκαν,
φίλους, αδέρφια και ξαδέρφια.
Τον πόνο, τη θλίψη και τη παγωνιά
που φέρνει ο θάνατος ,
κάποια στιγμή μπορεί να τον ξεχάσω.
Τον πόνο, τη φρίκη και τις προσβολές
που έζησαν οι αθώες οι ψυχές ,
δεν θα τον ξεπεράσω
και αυτή η σφαγή ,
η αναίτια και η καταστροφή ,
βαθιά πληγή, για πάντα ανοιχτή ,
θα αφήσει στη ψυχή μου.

Χελιδονάκι μου μικρό,
σαν φύγεις, συ, με τον καιρό,
φύτεψε στα χαλάσματα
ένα κόκκινο γεράνι
κι ένα Σταυρό ψηλά στερέωσε,
η πίστη και η ελπίδα μας
ακλόνητη να μένει,
πως η Σμύρνη μας περήφανη ,
μια μέρα ολόχαρη,
ξανά θα μας προσμένει».

AZARIA NIKOLITSA

Η αγάπη μου

Περίσεψε η αγάπη μου
σαν στάρι φυλαγμένο
πρόσμενε καρτερικά
ζωή να δώσει.

Ο χρόνος έφευγε απαίδευτα
και η αγάπη μου σκονίστηκε
αποκαρδιώθηκε και ντύθηκε
της ματαιότητας την όψη.

Μες στα πνιχτά μου δάκρυα
όλο και ξεπηδά, μου λέγει:
«καρδιά για με δε βρέθηκε
να έβρω παρηγόρια».

Σώπα «αγάπη μου» και φύλαξε
τ' αξόδευτα και ακριβά σου
μέσα σε μια στιγμή θε να δοθούν
στο Πρωϊνό Λαμπρό Αστέρι
και Αμνό σου.

ΑΘΑΝΑΣΙΑΔΟΥ ΕΥΑΓΓΕΛΙΑ

Λιοπύρι

Στ' αυλακωμένο μάγουλο που 'χε νωρίς στερέψει, δεν κύλησε ο στεναγμός, λαμπύριζε το χώμα.

Σαν διάβαινε τα πέλαγα, τα χνάρια, τις ελπίδες, γκρεμίζονταν οι γέφυρες στο πέλημα του φευγιού.

Η ανάσα της εφούντωνε μα δρόσιζε η ψυχή της στα χάρδια από τις βιόλες, στην όψη του βουνού.

ΑΛΟΓΟΣΚΟΥΦΙ ΚΑΣΣΑΝΔΡΑ

Ο πόλεμος των άλλων

Ένα παιδί έκοψε το φεγγάρι σε οδοντωτό δρεπάνι. Πίστευε ότι οι κούνιες στηρίζονται καλύτερα στα επουράνια νήματά τους. Όλο πηγαινοερχόταν πάνω στο σανίδι κι οι Πλειάδες του φώναζαν στ' αυτί:

«Πρόσεχε μην πέσεις χαμηλά προσφυγάκι απ' τα Βουρλά..».

Εκείνο αποκρινόταν: «Όχι, έχω του Ίκαρου τα ψεύτικα φτερά».

Η απάντηση κατέφθανε κοφτή, όπως η ριπή στο όπλο κυνηγού: «Τότε θα χρειαστείς σίγουρα την τύχη των πουλιών...».

Στα παιδικά του μάτια ένας τρομερός πόλεμος ο ξεριζωμός. Εφιάλτης ρίζωνε πρόσφυγες στο πράσινο γρασίδι του. Έμαθε να ζει τον πόνο, το κλάμα, τον υπέρηχο της γης. Έσταζε νοτερή σκουριά στις γυμνές αρθρώσεις, η ορφάνια. Σε μια παιδική χαρά θαμμένοι άμαχοι, μα, εκείνο έπαιζε αμέριμνο ανάμεσα στα μνήματα. Άλλαζε τους ξύλινους σταυρούς των νέων με τα μάρμαρα των γέρων. Με παιδική αφέλεια ομολογούσε την πολιτική οικονομία.

«Τώρα, εσείς που νέοι πέσατε μπορείτε γέροι να ανέβετε.»

Στο δρεπάνι εκείνο το παλιό της σφαγής του Λεβάντε. Το παιδί κρεμόταν σε αιώρα καμωμένη από ιωνικά σάβανα. Όποτε πλησίαζε με την κούνια τον ουρανό παρακάλαγε:

«Θεέ μου, πάρε με εκεί ψηλά, να συναντήσω τη μάνα μου, τον πατέρα μου, το γένος μου...» και ο Θεός το επέστρεφε στη γη, και το ηρεμούσε με το μειλίχιο ρήγμα της φωνής:

«Όχι, ακόμα εσύ... Κάποιος πρέπει να μείνει πίσω να μου τα μαρτυρήσει όλα.»

Και το παιδί μαρτύρησε μια ολάκερή ζωή τον πόλεμο των άλλων...

Πεδινά και πένθιμα

Πρόσφυγες κουβάλησαν Σμύρνη και μνήμη σε μια χούφτα χώμα...

Όλα ήταν πεδινά και πένθιμα. Οι καμπάνες ξεχύθηκαν σε μικροσκοπικά φαναράκια μιας αδήλωτης πυρκαγιάς, που βαστούσε χρόνια σαν τις αργές χελώνες. Ο Απόλλωνας με μια ζωντανή χελώνα ανά χείρα τραγουδούσε τραγούδια της λύρας και τα νεύρα ελαφιού πάλλονταν μέσα στο μυαλό του σαν Ολύμπιο βάσανο. Κατέβαιναν αγρότες άγαρμποι το σώμα της μουσικής να υψώσουν σαν υλικό σημείο μετατοπισμένο από το τρακτέρ. Γίνονταν γιατροί της φύσης με ενέσιμες τσουγκράνες επί γης. Εξέταζαν, συλλογιόντουσαν και φιλοσοφούσαν. Απέναντί τους εξιστορούσε τη ματαιότητα της ομορφιάς ο αδερφός της Άρτεμις με τη φωνή να αντηχεί από το βουρκωμένο σπήλαιο της στιγμής. Χάιδευε με τόσο πάθος την χελώνα που κανείς δεν ασχολήθηκε με το μυθολογικό γεγονός ότι αυτός ήταν θεός της μουσικής σημειολογίας.

Όλα ήταν πεδινά και πένθιμα. Κατέβηκαν από τα βουνά τεθωρακισμένα που είχαν καμουφλαριστεί σε κομμάτια γης. Χιλιάδες ατσάλινα οχήματα του πολέμου κουβαλούσαν τα αμπελάκια του μπάρμπα και της θείτσας στολισμένα σαν γαμβριάτικα γαϊδούρια με τα ανθάκια του γάμου και της ειρήνης. Κι όπως κατέβαιναν τα μηχανήματα του πολέμου μαζί κατέβηκε και η γη των δέντρων. Είχαν γίνει σαν λευκές ιτιές. Κλαίουσες απάνω στο άρμα και τα άρματα ανενόχλητα παρέλασαν σαν αργεί λάβα που ξεχύνεται κατακαίοντας τα πάντα.

Από μακριά κάποιος θα νόμιζε ότι είδε γλάστρες να μετακινούνται από μόνες τους μεταφέροντας πελώρια δέντρα που ντρέπεσαι λόγω παλαιότητας να τα σπρώξεις ή να μην τα αντιμετωπίσεις με ένα σέβας γηραιότητας. Όλα πια βαπτίστηκαν πεδινά και πένθιμα. Μια ολόκληρη χώρα βυθίστηκε στο βάπτισμα της λάβας.

Οι ειδωλολάτρες

Πέφτουν αστέρια, όπως οι ψυχές σταγόνες στην Κάμα του Ινονού

Πέφτουν θαλασσινά χαστούκια, όπως οι παφλασμοί στα θυμωμένα βράχια

Πέφτουν κεφάλια, όπως οι ελιές που φυτρώνανε στα αθώα μάγουλα της Αγγέλωσ

Πέφτουν σκοτεινιές, όπως μακάρια άλογα στην φωσφορίζουσα αντάρα της προκυμαίας.

Πέφτουν νομίσματα, όπως χαμένοι συρμοί του τρένου ξεφυσούν στη μνήμη καπνογόνα.

Πέφτουν εικόνες όπως συνειρμοί καταστροφής μικρασιατικής,

Πέφτουν και πέφτουν να σηκωθούν ξεχνάνε.

Πέφτουν αστέρια, χαστουκίζοντας κεφάλια

Πέφτουν σκοτεινιές σε νομίσματα και εικόνες

Πως πέφτουν, δεν ξέρουν βαρύτητα να σηκωθούν ξεχνάνε κανόνες

Ειδωλολάτρες πέφτουν τις εικόνες ανεβάζουν στο πιο χαμηλό σημείο

Πέφτουν και πέφτουν οι εικόνες, τις λατρεύουν Τούρκοι Τσέτες και Ειδωλολάτρες...

ΑΜΑΝΑΤΙΔΗΣ ΜΠΑΜΠΗΣ

Την πατρίδαμ' έχασα

Τον παππού μου άκουγα ,σαν ήμουνα μικρό παιδί
τη χαμένη πατρίδα του να θυμάται και ν' αναπολεί

το πρόσωπο το γηρασμένο όταν παρατηρούσα
της ψυχής του τον πόνο να δω αδυνατούσα.

Οι πρόγονοί μας διωγμένοι έζησαν την προσφυγιά
φόρτωσαν ολόκληρο το σπιτικό τους σε μια μποξά.

Θυμάμαι σαν ήμουν αμούστακο παιδί
πηγάδι είχαμε στου σπιτιού μας την αυλή.

Μου άρεσε την όψη μου πάντα να κοιτώ
στην επιφάνειά του στο σκοτεινό νερό.

Αργότερα, μετά τις αφηγήσεις του παππού
για τ' "Άμελέ Ταμπουρού" του ξεριζωμού

αντιπάθησα τα πηγάδια άρχισαν να με καταβάλουν
θαρρώ από κει ασβεστωμένοι θα ξεπροβάλλουν.

Αποφεύγω το πηγάδι του σπιτιού μας να δω
κάθομαι στο πεζούλι και διστακτικά παρατηρώ

μην αντικρίσω ξαφνικά "αδιάβαστα" πτώματα
ν' αναρριχώνται στα σκοτεινά υγρά τοιχώματα.

Στα πηγάδια έριχναν οι Τούρκοι τους νεκρούς
ανήμπορους για πορεία κι εργασία χριστιανούς

απώτερος σκοπός η εξόντωση και η γενοκτονία
εκτελώντας συμβουλές φίλων από τη Γερμανία.

Κοκκίνισε η θάλασσα ποτάμι αίμα χριστιανικό
ποιος έβαλε τους δαίμονες να κάνουν το κακό;

Κάψανε την όμορφη αρχόντισσα της ανατολής
κοινό σημείο δυο πολιτισμών Αιολίδας και Ιωνικής.

Οι θεόρατες φλόγες των ρωμαϊκών σπιτιών
έφτασαν στον ουρανό των Αιγαιοπελαγίτικων νησιών.

Ο Άθως φωτίστηκε από τις φλόγες της Σμύρνης
δάκρυσε όλος ο κόσμος της χριστιανοσύνης.

Η Μικρασία και ο Πόντος είναι ανοιχτή πληγή
που ποτέ δεν κλείνει στις Ρωμιοσύνης την ψυχή.

Έλληνες της γης έχετε πίστη στην άξια φυλή
κάποτε θα γιάνει της Μικρασίας η πληγή.

“Την πατρίδαμ έχασα έκλαψα πόνεσα ποτέ κι ενέσπαλα.”

“Η Ρωμανία κι αν πέρασεν ανθεί και φέρει κι άλλον.”

ΑΝΑΓΝΩΣΤΟΥ ΔΗΜΗΤΡΙΟΣ

Γερασμένα κατατόπια

Μην τριγυρνάς σε γερασμένα κατατόπια.
Να μνημονεύεις το λημέρι του ληστή.
Με μια ζωή, γεμάτη μάγισσες και ξόρκια.
Και μια σκληρή καρδιά, ερμητικά κλειστή.

Φιλιά, ταξίδια αλαργινά.
Ματιές κρυστάλλινες που θόλωσαν νωρίς.
Αγνά αισθήματα, γυμνά.
Που δυστυχώς, να φυλακίσεις δεν μπορείς.

Κουρασμένες εποχές.
Κατακόκκινες βροχές.
Ψέματα ασημαντα, ανεκπλήρωτοι καημοί.
Χείλη, μέρη παγερά.
Αβαθή, θολά νερά.
Πισωγυρίσματα, ανεξάντλητοι ρυθμοί.

Μην τριγυρνάς σε γερασμένα κατατόπια.
Να μνημονεύεις το λημέρι του φονιά.
Με μια ζωή, γεμάτη μάγισσες και ξόρκια.
Και μια σκληρή καρδιά, γεμάτη απονιά.

Κουβέντες, σκόρπιες συλλαβές.
Μικρά μπαλώματα στον χάρτινο καιρό.
Πολύ φτωχές απολαβές,
Κύκλοι ομόκεντροι, στο βρόχινο νερό.

Συναντήσεις μυστικές.
Λέξεις αινιγματικές.
Κίτρινη άνοιξη, απόμακρη ηδονή.
Και ξυπόλητα παιδιά,
Που μετρούν στην ξαστεριά,
Ανδραγαθίες με τρεμάμενη φωνή .

ΑΝΑΣΤΑΣΙΟΥ ΓΙΑΝΝΗΣ

Η Πόλις Εάλω

Η Πόλις εάλω

Μπήκαν στην πόλη οι εχθροί

...Εχθές...

Πέσαν τα τείχη

...Α-τειχία...

Στα ερείπια οδύρονται οι Επιζήσαντες

Όμως

Επιζητούν «τας διαταγάς»

Του Νέου Βασιλέως

Στην Πόλη του Παράδεισου

Στης Αθανασίας την Πόλη

Ο Χρόνος ξεκινά τον Θρίαμβό του

Κραδαίνει τον Θάνατο στο σκήπτρο του

τα τείχη ισοπεδώθηκαν από μέσα
μέρα με τη μέρα
οι Λακέδες στρώνουν το Θανάτινο Χαλί
για τους εαυτούς τους
και τους υπηκόους
του Νέου Βασιλέως

Η Πόλις εάλω

«και συ Αδάμ με πόνο θα κερδίζεις το ψωμί σου»

Ο Χρόνος

Ξεκίνησε Χθες

Θριαμβευτής

Ο Θλιμμένος Βασιλεύς (με τους πιστούς του)

Μόνος

Ξεκινά Σήμερα

...Να Ξανακτίσει τον Παράδεισο...

όπου θα ζήσουν αυτοί που

Θα Αγαπήσει ή

Θα ξανα-Αγαπήσει

Εκεί είναι ο Παράδεισος

και

Η Κόλαση εδώ

Εδώ... τι ώρα είναι;

Εκεί... το Όργιο το Ιερό

Καλή Τύχη Αδελφοί

Καλά Τείχη Κύριε!

ΑΠΟΚΑΤΑΝΙΔΟΥ ΓΙΟΥΛΗ

Το προσφυγάκι

Από του Χάρου το άγριο καμάκι γλιτώνει πάλι το προσφυγάκι
Τα μάτια βγάζουνε φωτιές και καίνε, το κοροϊδεύουν, Τούρκο το λένε.
Σε ξένο τόπο βγαίνει λουστράκι κι όλο παλεύει το προσφυγάκι
Μισή ορφάνια το κυνηγάει μα αυτό ελπίζει και προχωράει,

χωρίς παπούτσια, μ' άδειο στομάχι, σφίγγει τα δόντια το προσφυγάκι
Το βιος του φτιάχνει σ' άγονο τόπο με μόνο σύντροφο πάντα το κόπο
πατάει στα χώματα , τη γη δουλεύει, γίνεται αγρότης και προοδεύει
και όση δύναμη του απομένει την κάνει μόρφωση και επιμένει
Πνεύμα ανήσυχο, μυαλό ανοιχτό ,τη γνώση κάνει φίλο πιστό
κι όσο διψάει , τόσο μαθαίνει , τούτος ο δρόμος όλο μακραίνει,
της φτώχιας πρίγκιπας χωρίς σακάκι, δάσκαλος γίνεται το προσφυγάκι.
Φεύγει στο πόλεμο σαν τον καλούνε, πως είναι Έλληνας τώρα θυμούνται,
με αυταπάρνηση ορμάει στη μάχη, είναι γενναίο το προσφυγάκι
Λες κι είναι ήρωας μιας τραγωδίας, θύμα μιας πρόστυχης δολοπλοκίας
ξανά το διώχνουν και το ματώνουν, δίχως συγγνώμη το ξεριζώνουν.
Και πάλι πρόσφυγας στην ίδια χώρα , βρίσκει ένα τόπο δε χάνει ώρα
σκληρά δουλεύει , τη τσάπα πιάνει κι απ' την αρχή το βιος του κάνει
γιατί έχει πείσμα, έχει μεράκι και είναι άξιο το προσφυγάκι
Πάντα ονειρεύεται και στόχους βάζει, κάνει οικογένεια, κλωνάρια βγάζει
κι από τα άνθη του, καρπός γεννιέται που από τις ρίζες του γερά κρατιέται.
Σ' αυτή τη δύναμη και στη πυγμή, στη φιλομάθεια, στη προκοπή,
στην αφοσίωση και στο σκοπό, θα υποκλίνομαι με σεβασμό
κι είμαι περήφανη από παιδάκι που είναι γονιός μου , το προσφυγάκι.

ΒΑΣΙΛΑΚΗ ΤΡΙΑΔΑ

Κόκκινα άνθη

Φωτιές ανάψαν τα όνειρα μας ,
άστραψαν μέσα στη σκοτεινιά,
ελπίδα γέννησαν αιώνιας λάμψης
...ή μήπως θλίψης και καταχνιάς.
Σαν ψίθυρος Πυθίας ακούστηκε « Ήξεις αφίξεις ουκ...»
Σβήστηκαν οι φωτιές με δάκρυα
και μες στα ουρλιαχτά κανείς δεν άκουσε η ιέρεια τι είπε.
Στάχτες τα όνειρα ...
Γυμνά κορμιά στην παραλία παγωμένα να τα σαλεύει ο λίβας.
Πλημμύρισαν κόκκινο...
Το αίμα πότισε κάθε πόρο
και κάθε πόρος ένα άνθος,
κόκκινο κι αυτό,
καταπιεσμένο ζητούσε χώρο ζωτικό
να μεγαλώσει ,να δυναμώσει, να απλώσει.
Κήπος η σκέψη που λουλούδιασε
Αυτόπτης μάρτυρας αδιάψευστος σε κάθε πράξη λησμονιάς

ΒΑΣΙΛΕΙΑΔΗΣ ΑΡΙΣΤΟΤΕΛΗΣ

«Είμαι από γενιά ηρώων»

Είμαι από γενιά ηρώων
από 'κει κρατάει η σκούφια μου,
σε χώματα ματωμένα
είναι γραμμένη η μοίρα μου.

Είμαι από γενιά ηρώων,
το αίμα στις φλέβες μου
δεν είναι κόκκινο, είναι μαύρο.

Εκεί γεννήθηκα
μα φοβάμαι να πάω.
Το σπίτι υπάρχει, εγώ νοσταλγώ
κι όταν νοσταλγώ γίνομαι χώμα,
χώμα σκληρό, χιλιοπατημένο,
για να περάσουν πάνω του άμαξες,
να βρει ο πρόσφυγας καλή πατρίδα.

Είμαι από γενιά ηρώων,
στα μάγουλά μου δεν τρέχουνε δάκρυα,
αίματα τρέχουνε,
ο χρόνος δεν με γιατρεύει, με εκδικείται.

Είμαι από γενιά ηρώων,
έχω το στίγμα στο αίμα μου
και να θέλω δεν μπορώ να ξεχάσω.
Καλή πατρίδα,
καινούρια πατρίδα,
φιλώ το χώμα σου κι υπόσχεση δίνω
να αφεθώ στην γλυκιά σου αγκάλη
και να ξαναφτιάξω γενιά ηρώων.
Πάντα όμως κάτι μέσα μου...
κάτι μέσα μου... θα με στέλνει πίσω.
Είμαι από γενιά ηρώων.

«Στις Κυδωνιές»

Στις Κυδωνιές λύκοι κακοί
κοιμούνται στα ξωκλήσια μας.
Τα παιδικά μου όνειρα
ανέμελα κουνιούνται
στης μοίρας την κλωστή.
Κάτι σκληρό θα γίνει
μάνες θα θρηγήσουν.

Πάνω στα Κιμιντένια
οι αετοί πετούν στα χαμηλά,
τα σύννεφα κατέβηκαν νωρίς
και απειλούν,
μα τώρα δεν κινδυνεύει η γη,
η καρδιά μας κινδυνεύει.
Η μάνα έσφιξε το μωρό στην αγκαλιά,
στα μάτια της είδα τρόμο κακό.
Ο παππούς με σκούνηξε
ήταν να βιάζομαι
μα εγώ θωρούσα το μικρό δασάκι
΄κει που η Μυρτώ ανάσαινε στο στόμα μου κοντά
και γαλήνεψα και έκλαψα
κι άλλαξα γη
και η βία και ο οδυρμός
γίνανε αγνές παρθένες
που μ' έσυραν πέρα απ' τη θάλασσα,
πέρα απ' την μνήμη.

Τώρα γυμνός στέκομαι
στης πύλης το κατώφλι,
ξένος από γεννησιμιού μου.
Μια δρασκειλιά και πέφτω στην αγκάλη της.

Πατρίδα μου γλυκιά,
πάντα κρατάς μια θέση στην καρδιά σου
και για μένα.

Πατρίδα, δάκρυα κυλούν στο πρόσωπό μου,
εσύ φτωχιά και πεινασμένη,
απλόχερα μου έδωσες λίγο ψωμί και δυο γουλιές νερό,
για να σταθώ.

Ο γιος σου μάνα
έκανε το ψωμί τραπέζι γιορτινό
και το νερό ποτάμι
να 'ρχεσαι εδώ μάνα,
να ξαποσταίνεις.

Στο πλούσιο τραπέζι κάθομαι σκεφτικός,
χαρούμενες φωνές παιδιών κατακλύζουν την φύση,
οι φίλοι κολυμπούν στο ποτάμι,
μα εγώ ... νομίζω πως βλέπω θολά πιο πέρα
του Αϊβαλιού την στράτα,
πιάνω τον παππού απ' το χέρι κι ανηφορίζουμε μαζί.

ΒΑΣΙΛΕΙΑΔΟΥ ΓΕΩΡΓΙΑ

Φορητή πατρίδα

Κόκκινος ουρανός έλιωσε την ξέρα
ανθρώπινη λάβα
στ' αυγουσιάτικα κύματα του Ευξείνου
ναυαγημένα όνειρα

Νυχτόμερα βουβά σερνάμενοι
τσουβάλια που ξεχάστηκαν
σε σάπιες βάρκες
βαθιά κάπου στ' ορμάνι
ξυπόλυτοι

Παιδιά που δεν μεγάλωσαν
άδειες αγκαλιές - κενά τα χέρια
κοινή καταγωγή
τ' ανταλλαγμένα δάκρυα
μέσα στη βία και στο μένος

φτερουγισμένες ψυχές

Διακόσια χρόνια προσπαθούν
κάπου να ξαποστάσουν
αόρατες δεν τις θωρούν
σαν να μην έφυγαν ποτέ
λειψά τα σώματα
αποχωρισμένης πατρίδας
τέρεν τέρεν

Από της Σμύρνης τα στενά
οι στάχτες σιγοκαίνε
όσο οι μνήμες της καρδιάς

ουρλιάζουν και χτυπιούνται
για 'σένα
αρχόντισσα μεγάθυμη Σμυρνια
πατρίδα ριζωμένη
μία αδά μία εκεί
Σε νέες στεριές
αποσκευές οι μνήμες μας
τα ωραία χρώματά σου
οι άνθρωποι που έθρεψες
μέσα στην ανοιχτή αγκαλιά σου
ξανά, απ' την αρχή σε χτίσαμε
εντάμαν – οι κάτοικοί σου όλοι
στου ντουνια κάθε άκρη
σκορπισμένη
Και αν δεν γυρίσαμε ποτέ
στα πρώτα 'κείνα χώματα
σ' χώρα πατρίδα τα παιδιά σου
δεύτερος χωρισμός
δεν γίνεται να βασταχθεί
αρκεί που ζεις πατρίδα
στα λόγια των φωτισμένων αδερφών
στων γιαγιάδων τα χειροποίητα ωτία
μες στις καρδιές ανήλικων αγωνιστών

πάλλεται τ' όνομά σου.

ΒΙΛΔΟΣ ΦΙΛΙΠΠΟΣ

Απαρχή δημιουργίας

Κι ανοίγει ο Αίολος το σάκο του αέρηδες ευνοϊκοί για να φυσήξουν
και των Αίολων το γένος να σωθεί και μ' άλλα φύλα Ελληνικά να σμίξουν

Εντός συνόρων πρόσφυγας σ' ανάγκασαν να γίνεις
μα πως νάναι δυνατόν;
στην ίδια των πρόγονων σου Πατρίδα
πρόσφυγα να σε κάμουν
σύνορα και φράχτες που δε πήδηξες
σ' αγκάλιασε τάχατες η Νεόπατρις σφιχτά
κι εδώ που η ίδια σ' έφερε εχάλεψε να μείνεις

Κι αναλασσότανε στη νέα γη το όνειρο απ τον εφιάλτη
κι οι εφιάλτες μοιραία εγένναν τα όνειρα
όπως εκεί που διαβάζονται οι Ύμνοι απ τον ψάλτη
τη δύση ν ακολουθεί η ανατολή
ξατμίζει ο θάνατος στο πέρασμα η ζωή

Δώρα μπαλωμένα μες τις πίκρες σας
με ήθη κι έθιμα ακόμα και μια μουσική
σφίξανε οι παραδόσεις μας
μια ζωγραφιά στα χείλη μ' ελπίδα μυστική

Χειμώνας που κύλαε σα νερό
ανέτειλε η Άνοιξη η Αιολική
και τράνεψε και μεγαλούργησε με σας
τούτη η χώρα η πατρογονική

Θα 'θελα να κλάψω από ντροπή εκατό συγγνώμες να ζητήσω
γι' αυτά τα χρόνια τα εκατό' που πέρασαν να νοιώθω τέτοια ενοχή
που δε μερίμνησα από πολύ παλιά ολονών σας και κάθε μια ξεχωριστά
τα βιώματα κι όλες τις ιστορίες σας ν' ακούσω.

Κύματα τρισθάλαττα

Κι οι τρεις οι θάλασσες να μη μπορούν κι οι τρεις
τις στάχτες και τη φωτιά να σβήσουν

κατάντησε ο Εύξεινος απ το βορρά
πιο μαύρος να γίνει της αβύσσου

Νοτιά να στέλνει κι η μεσόγειος
κι ένα ανάλαφρο αεράκι απ τη δύση το αιγαίο

όλοι οι άνεμοι κι οι θάλασσες μαζί
μαντάτα να φέρουν θέλουνε κι ένα σπουδαίο νέο

Όμως η ανατολή παραφύλαε
κι εφύσαε το μίσος και την έχθρα

κι από μια γέννα και θρέμμα του Θερμαϊκού
του κόσμου τη ρότα ονειρέψε ν αλλάξει

Πατέρας ενός έθνους να στεφτεί
την Ιστορία καινούργια να μας γράψει

Της Σμύρνης τα' αστέρι έπεσε με μιας
και λάθη μοιραία να διδάξει
μισή σελήνη μόνο για να χρειαστεί κι η άλλη μισή να καρτερεί
πανέτοιμη την ευκαιρία για ν' αρπάξει

Να τρέχουν μανάδες με παιδιά που κρέμονταν στα στήθη
και ρίχνονταν στη θάλασσα την ερυθρά
βουνά από πτώματα παντού και άψυχα κορμιά

Μεσ τα αποκαΐδια της καταστροφής
σπόρος βαθιά 'ταν ριζωμένος

φυτρώνει γοργά και γίνηκε καρπός στην πίκρα πάνω να πατούν
στ' αποστακτήριο κι ο οίνος ο γλυκός

Και τα καράβια εφορτωθήκαν τις ψυχές
άγκυρα σηκώνουν απ τα λιμάνια του πόνου
μίζερες κι οι ψείρες στ' αμπάρια που μείναν νηστικές
τρέφουν μια ελπίδα για το αύριο
να σβήσουν θέλουν τις χθεσινές τις συμφορές.

ΓΙΟΒΑΝΟΥΛΗΣ ΝΙΚΟΛΑΟΣ

Η Φλόγα της Σμύρνης

Στου πύρινου και την προκυμαία
καίγονται ψυχές αγνές και σώματα.
Το κόκκινο ψηλά γίνεται σημαία
με αίμα βαμμένο απ' τα υδάτινα χρώματα.

Οργισμένος λαός που καταλήγει
συρφετός σε ακατανόητα χρώματα.
Την περηφάνια μέσα του την πνίγει
βαφτίζοντας την γη μ' άδικα ονόματα.

Ξεριζωμός τα όνειρα κάνει σκόνη
ποτίζοντας την γη πικρά αρώματα.
Κόκκινη Θύελλα τον κόσμο ματώνει
χαράζοντάς τον μ' αφόρητα βιώματα.

Η Σμύρνη τις πληγές της αργά τις επουλώνει
την πονεμένη ηχώ του χρόνου απορροφά.
Μα η αδικία σαν άγριο θεριό την πεισμώνει
κι όσα της άρπαξαν ξανά τα καρτερά.

Προσδοκίες τρανές η ζωή αξιώνει
τις ιαχές πολέμου ποτέ δε λησμονά.
Μεγάλες πατρίδες με δάφνες στεφανώνει
και ξανά αντρειωμένη προς την δόξα τραβά.

ΓΚΑΛΜΠΟΓΚΙΝΗ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΑ

1922: Η τελευταία ώρα

Εκείνο που όριζες ζωή χάθηκε μες στη νύχτα
κι έμεινε η ανάμνηση θολή, στο νου να στο θυμίζει.

Μέρες χρωματιστές και ηλιόλουστες,
μέρες βροχερές και κρύες.

Όλες κουβάρι μιας ζωής που άφησες ξωπίσω.

Όχι επειδή κουράστηκες, μήτε επειδή ζητούσες,
αλλά γιατί σε ανάγκασαν να χάσεις το ριζικό σου.

Μιλάνε για δύσκολους καιρούς που φέρνουν οι πολέμοι.

Ακούς τα λόγια τα βαριά που πέφτουν σαν μολύβι.

Λέξεις μικρές, σημαντικές που σείουν τον κόσμο όλο.

Όλες μαζί ενώνονται σε μία μονάχα μόνο.

Πόλεμος, ανταλλαγή, διωγμός φτιάχνουν τη μία λέξη.

Φυγή είναι αυτή κι η σκέψη σου.

Φυγή ως έσχατη λύση.

Τίμημα βαρύ πολύ, να λείψει η ελευθερία.

Δεν γνώριζες τι πα να πει, να χάσεις το σπιτικό σου.

Το κλείδωσες, το κοίταξες του γύρισες την πλάτη.

Άφησες όλα τα καλά μα και την ελπίδα πίσω.

Πως θα περάσει ο καιρός και θα έρθουν εκείνες οι μέρες.

Οι μέρες που σου στέρησαν και φύλαξες για σένα.

Χωρίς τον πόλεμο σκιά και κάθε στιγμή δική σου.

Μέρες γεμάτες πρόσωπα, μέρες γεμάτες ήχους.

Μέρες χωρίς το φόβο σου, μονάχα τη χαρά σου.

Τα χρώματα τώρα αλλάξαν, τα πρόσωπα χαθήκαν.

Υπάρχουν όλα μοναχά στη σκέψη του μυαλού σου.

Κόμπος μαζί σου δένονται και ακολουθούν εσένα,

σ' ένα καράβι για οδηγό της νέας σου πατρίδας.

Σκύβεις το βλέμμα στο νερό και χάνεις τη πόλη πίσω.

Τα χείλη σφιγμένα μένουνε, τα δάκρυα στερεύουν.
Γύρω σου πρόσωπα βουβά κυκλώνουν τη ψυχή σου,
δίνοντας υπόσχεση στερνή πως θα γυρίσουν πίσω.
Το άγνωστο πια σας χαιρετά και αδημονεί να 'ρθείτε.

ΔΗΜΗΤΡΙΟΥ ΜΙΧΑΛΗΣ

«Από τα ματωμένα χώματα, στην Αιολική Άνοιξη»

Σφραγίδα Αποκάλυψης άνοιξε, «η δευτέρα» ,
συντάραξε τα σύμπαντα ,φωνή πέρα ως πέρα,
ξεπρόβαλε ίππος πυρρός, μαζί με τον ιπέα,
σ αυτόν δόθηκε εντολή, ν αρπάξει την ωραία,
εκείνη τη μυριόχαρη, Θεότητα Ειρήνη
κι αμέσως άρχισαν σφαγές ,στη μαύρη Ρωμισούνη.

Το άγριο ,το μισερό ,τ απάνθρωπο ,το σμήνος ,
επέπεσε κι ακούστηκε αρίφνητος ο θρήνος.
Σαν όμβρος στάλαξε εκεί, το άλικο ,το αίμα,
στη Γη μας την Αιολική κι αυτό δεν είναι ψέμα,
σε ματωμένα χώματα μετέτρεψε και βάλτο,
μοναδική διέξοδος, κατέστη το ρεσάλτο.

Σε μενεξέθωρο γιαλό ,σε κρύφιο λιμάνι ,
ένας ψαράς , με το σκαρί, τα δυνατά του βάνει,
να σώσει απ το θάνατο ,όσους πολλούς μπορούσε,
στο διπλανό, τ αδερφικό ,νησί ,τους κουβαλούσε.

Ήταν και μια καλόγρια ,που έκανε κουμάντα,
κουράστηκε ο Γιακουμής και έμεινε στη μπάντα,
τότε τα ράσα πέταξε κι ανέλαβε εκείνη ,
το έργο το σωτήριο ,σ αυτούς, που είχαν μείνει.

Από τα εξαπτέρυγα ,σαν άγγελος δραπέτης,
π ανέμιζαν περήφανα ,οι βόστρυχοι της χαίτης,
ως άρπαξε τα δυο κουπιά ,στα σιδερένια μπράτσα,
φτεράκιζε η βάρκα της ,στην όμορφη μπουνάτσα.

Ανέλαβε προστάρισα ,της προσφυγιάς προστάτης,
της Αιολικής Άνοιξης ,άξιος πρωτεργάτης.
Την είδαν και στην Κορυτσά , πίσω απ τη σημαία,
ντυμένη μάνα του στρατού , εκείνη ,τη γενναία.

Η σκέψη τους, στα χώματα, τα αιματοβαμμένα,

τα όνειρά τους, κρύσταλλα κατακερματισένα,
στην κάμινο, την ψυχική ,τα έριξαν και θαύμα,
το πρώτο βγήκε αλώβητο, τ άλλο κόκκινο μάγμα.

Με τα καινούργια όνειρα ,καλά γαλβανισμένα,
δεν δέχτηκαν τη μοίρα τους ,με χέρια σταυρωμένα,
ρίχτηκαν πάλι στις δουλειές ,σαν δούλοι σαν επαίτες
και έγιναν μετ ου πολύ, μεγάλοι ευεργέτες.
«Ευσέβεια» ,«Ομήρειο» και Παρθεναγωγεία
και «Ευαγγελική Σχολή», ακόμα και Ωδεία,

κυψέλες ,φάροι φωτεινοί, πνευματικής ευδίας,
μέσα σ αυτά μαθήτευσαν, υπέροχες κοκόνες ,
πλήρεις από πολιτισμό κι Ελληνικής παιδείας,
λουσμένες πεντακάθαρες ,Αιολικές κολώνες.

Ένα από τα παλαβά, την εποχή εκείνη,
ήταν η λέξη: παστρικά, σα μια βρισιά να μείνει.

Μέσα σε σκάφες πλένονταν κι όταν έβγαιναν γύρα,
μοσχοβολούσαν γιασεμιά κι απ άγρια ρόδα μύρα.
Όσες σαν υπηρέτριες ,γνώρισαν τη συμπόνια,
κι όχι την υποτίμηση ,ούτε την καταφρόνια,
μ όρεξη κι αφοσίωση, δίδαξαν και κουζίνα,
με φαγητά πρωτόγνωρα και γεύση πολύ φίνα.

Γεμάτες μελιορισμό, καλλίπρωρες ,με πείσμα,
έκαναν την υπέρβαση, βγήκαν με αγωνία,
σε μια, άκρως ρατσιστική ,τη ντόπια κοινωνία
και έφεραν την Άνοιξη, παίρνοντας νέο χρίσμα.

Μετάγγισαν τα ήθη τους ,μαζί με παραδόσεις,
στην τέχνη ,στον πολιτισμό ,με τέτοιες αποδόσεις,
άφησαν τους αυτόχθονες, με ανοιχτό το στόμα.

Στην πρόοδο αντίπαλος ,δεν βρέθηκε ακόμα.

ΔΟΥΛΑΛΑ ΓΕΩΡΓΙΑ

Δάκρυα

Ο εγωισμός, η (ματαιότητας;) φιλοδοξία, η κρυψιβουλία
με κάνουν να κλαίω το μελλοθάνατο κι όχι το μακαρίτη.
Μόνη σε γωνιά αυτοτιμωρίας ή σε παρέας αγκαλιά.
Πριν πάντως το κακό συμβεί (κακό μέλλον κι αβέβαιο συχνά).
Η αγωνία τελικά είναι μεγαλύτερη από τη θλίψη.
Χαλεπώς βαριά η έλλειψη του γινώσκειν και του αποτρέπειν.
Σκληρή η απραγία. Μη θεληματική, παρά υποχρεωτική.

Κι αν τελικά ξεσπάσει η μπόρα,
όσο και αν βροντήξει και αστράψει,
το χαμόγελο θεατρίνας με κοσμεί περίτεχνα.
Σημείο γελοιότητας.
Άκαμπτο σαν εκείνα τα ζωγραφισμένα χαμόγελα των κλόουν.
Σχεδόν τρομακτικό.

Μα δεν είναι αυτοτελές και μόνο.
Προηγήθηκε οίμωγή.
Κι αυτό γλυκαίνει κάπως την κατάσταση.

Η τελική παράσταση πάντως είναι τέλεια σκηνοθετημένη.
Το χειροκρότημα μεγάλο. Η υπόκλιση βαθιά.
Μα τα καρφιά στην πλάτη μου δεν φαίνονται.
«Πληγές θάρρους» λένε πολλοί.
Εγώ τις λέω ντροπής και ψεύδους.

Και μόνο δάκρυα αλήθειας μέσα σε σφιχτές αγκαλιές αγάπης τις επουλώνουν.

ΔΡΑΚΟΥΛΗ ΠΟΛΥΧΡΟΝΗ ΡΟΥΛΑ

Ποιός εἶν' αὐτός

Ἐξαφνα ξέφυγε ἀπ' τό πλήθος
ξεχώρισε σέ μιά στιγμή
γαλήνη, δύναμη καί ἦθος
προσφέρει μ' ἄσβεστην ὄρμη

τῶν ιδεῶν τοῦ τό μεθύσι
σάν μιάν ὀρθάνοιχτη ἀγκαλιά,
σάν τό νεράκι θά δροσίση
καί σάν ψυχῆς δροσοσταλιά!

Φτεροῦγες κάλυψης ἀνοίγει
καί τήν ἀγάπη τοῦ σκορπᾶ,
μά στόν καθένα πρὶν νά φύγη
διδάσκει τρόπο ν' ἀγαπᾶ!

Ποιός εἶν' Αὐτός; ρωτοῦν τά πλήθη
καί ποιά Σχολήν ἀκολουθεῖ;
Πῶς καί μέ τόση ὄρμη στά στήθη
ἀφέθηκε νά προδοθῆ;

Μά εἶν' ἄπ' τόν Θεό σταλμένος,
εἶναι ὁ Ἴδιος ὁ Θεός!
Ἄν καί Νεκρός, Ἐσταυρωμένος,
Μᾶς στέλνει Ἀνάστασης τό Φῶς!

Ὀδυνηρή ἐμπειρία

Μεσάνυχτα! Φαντάσματα
στό κέντρο, στήν πλατεία!
Χαμένα πλάσματα, φρικιά,
κι ἀνθρώπινα θηρία!

Θηρία ἀνθρωπόμορφα,
τό κέρδος γιά μεράκι,
κι ἔτσι πουλοῦν τόν θάνατο
σέ ἄσπρο σακουλάκι!

Ἄθωα σκολιάροπαιδα
ὄλο δροσιά καί νιάτα,
ξεφύγαν, ἀπατήθηκαν
καί πιάστηκαν στή φάκα!

Μπήκαν στό τοῦνελ τό στενό
ποῦ δύσκολα ξεφεύγεις,
μαῦρο σκοτάδι καί πυκνό
τό μέλλον π' ἀγναντεύεις.

Ἦταν κι οἱ δύο καλά παιδιά
ὁ Πάνος κι ἡ Σοφία
Γνωρίζονταν ἀπό παληά,
βρεθήκαν στήν πλατεία.

Κι ἦταν τρεῖς μέρες νηστικοί
«τήν βγάζαν» στό παγκάκι,
τούς ἔρριχναν περαστικοί
δεκάρες στό κουτάκι.

Μά ἡ πείνα δέν τούς ἔμελλε,
δέν ἤθελαν νά ζήσουν.
Τήν δόση τους γιά σήμερα
πῶς νά ἐξασφαλίσουν.

Οί μέρες δύσκολα περνοῦν,
βραδυάζει, ξημερώνει,
τά νιάτα νιώθουν νά γερνοῦν,
κι ὁ πόνος δέν μερώνει.

Ἦ μόνη τους παρηγοριά
ὁ ἕνας γιά τόν ἄλλο.
Κρίμα νά βλέπεις σέ παιδιά
τόσο καῦμό μεγάλο.

Κάποια στιγμή ποῦ βρέθηκαν
μέ καθαρό κεφάλι,
εἶδαν πῶς παγιδεύτηκαν
κι ἡ λύση ἦταν ἄλλη.

Κι εἶπαν νά βγοῦν κι οἱ δύο μαζί
ἀπ' τό καυτό καζάνι,
ἂν προσπαθήσουν, ἡ ζωή
τί δῶρο θά τούς κάνη;

Δύο χρόνους ἀγωνίστηκαν,
δέν ἔφτανε τό γέρμα,
πονέσαν, ξεφτιλίστηκαν,
πλησίασαν τό τέρμα.

Κάποια στιγμή ξημέρωσε
κι ἄρχισε νά φωτίζει,
ἡ θύελλα ἡμέρεψε
ἐλπίδες πιά χαρίζει.

Τώρα τά δύο παιδιά μαζί
μ' ὀδυνηρή ἐμπειρία,
γίναν ζευγάρι στή ζωή
καί ζοῦν τήν εὐτυχία!
Ὁ Πάνος κι ἡ Σοφία!

Πουλί κυνηγημένο

Κυνηγημένος σάν πουλί
ἀφήνει πίσω τ' Αἶβαλί,
τό βιός, τ' ἀρχοντικό του

Κόπους, ἀγῶνες μιᾶς ζωῆς
σέ μιά βαλίτσα τῆς φυγῆς
ὄλο τό σπιτικό του.

Γιά νά γλυτώση, τά σωθῆ
Πόσος ἀγῶνας θά χαθῆ
στοῦ Τούρκου τή μανία

νά φθάση στήν πατρώα γῆ
ὅπου μ' ἀγάπη καί στοργή
θά βρῆ φιλοξενία!

Μ' ἐπιμονή καί προκοπή
καί στήν ματιά τοῦ μί' ἀστραπή
δουλεύει νύχτα - μέρα

Νά ξαναχτίση σάν θεριό
καινούργιο πιά νοικοκυριό
γιά μιά καινούργια ΜΕΡΑ!

ΕΥΑΓΓΕΛΑΤΟΥ ΕΥΑ

Μια μέρα αιώνια

Θέλω άχρηστη εγώ μια μέρα να μαι.

Χωρίς βούρδουλα και φοβερά.

Μια μέρα χαζή και απλοϊκή που άκλαυτη για μια φορά θα πάει.

Βέλασμα αχνό μονάχα να ακούγεται από τα βαθύ του κρανίου μου.

Άχρηστη ύπαρξη χωρίς ντροπή να έγινω.

Μια μέρα που το κενό θα μετουσιωθεί σε ηχητική πανδαισία ψυχάς.

Μια μέρα, που στη δύση της θα εσταυρωθεί το νοσηρό βέλασμα χωρίς ποτέ να αναστηθεί ξανά.

Μια μέρα κρυστάλλινης οράσεως δίχως μάτια.

Τότε και μόνον τότε, θαρρώ, πως μια μέρα θα αρκεί για να υπάρχω αιώνια.

Βουβή νότα

Υπάρχει μια νότα στην ψυχή μου.

Μια νότα καθημερινή.

Παίζει το συνηθισμένο της ρυθμό ξανά και ξανά αλλά ποτέ δεν γίνεται μελωδία.

Ακροατής δεν γίνομαι αλλά ούτε και δημιουργός.

Στην νότα πατώ μανιωδώς αλλά ήχο δεν βγάζει.

Και αν τύχει και βγάλει, με σκιάζει.

Και αν τύχει και βγάλει εγώ χαρούμενα απορώ και αστραπιαία άλλες νότες πατώ •μελωδία επιτέλους να κάνω.

Η μελωδία μου τότε είναι θόρυβος.

Η μελωδία μου τότε είναι βρόντος.

Μία ηχώ αντηχεί την αποτυχία.

Τα πλήκτρα λιώνουν σε ένα τόσο βουβό όσο και κραυγαλέο πανηγύρι του τίποτα.

Αυτή τώρα τα σπλάχνα συνθλίβει αντί να αγιάζει.

Κι όμως αυτή, ναι αυτή, παραμένει μελωδία.

Ζωντανή και δυνατή μέσα μου προσμένει.

Προσμένει την καθολική συνέχεια και των ξεριζωμό της δεν δέχεται.

Καμία ερμηνεία της δεν χάνεται ποτέ από της ψυχής την άβυσσο.

Θα ήταν τόσο κακό άραγε αν την φύση της δεχόμουν;

Αν πρώτα τη δοξάσω αντί να τη ρημάξω;

Αν της νότες μου συνεχίσω να πατώ δίχως της ενοχής των τράγο;

Αν της βουβής μου νότας ακροατής γίνω;

Όλα αυτά στην νότα της ψυχής μου αν επιτρέψω.

Ίσως μέσα στο ρυθμό της μπορέσω και γω να ζήσω.

ΕΥΘΥΜΙΟΥ ΑΝΤΩΝΙΟΣ

Η απαντοχή του νόστου

Πάνε κι έρχονται καράβια...
Φαρμάκια γιομίσανε τα αμπάρια τους
κι ένα κλαρί απαντοχής για καπετάνιο έχουν.

Απ' του ξεριζωμού τη λύσσα
σκιστήκαν τα πανιά
κι ορφάνεψαν της θλίψης τα κατάρτια.

Πίσω η πόλη φλέγεται
και προς η θάλασσα ματώνει.
Κι ένα μελτέμι σκόρπισε τις αρμαθιές με τ' όνειρα.

Αλυχτούν τα παιδιά, οι πληγωμένοι σκύμνοι,
κι οι γέροι σκύφτουν και φιλούν
το σκλαβωμένο χώμα.

Τ' αγέρι γίνηκε του θρήνου τους ο βάρδος
κι οι γυναίκες γουλιά γουλιά πίνουν τα δάκρυά τους
απ' το κρασί το μπρούσκο.

Μισέψανε σαν τα πουλιά,
με τη λησμονιά στο στήθος καρφωμένη.
Ο προορισμός τους άγνωστος, μα το πένθος τους να καίει.

Τίποτα δεν έμεινε σ' αυτή τη νέα γη.
Μοναχά ένα δισάκι θύμησες, μια εικονίτσα Παναγιάς,
στα φυλλοκάρδια τους να φέγγει.

Ξερολιθιές στο διάβα του ο χρόνος γκρέμισε
κι οι παράγκες θέριεψαν, γίνανε παλάτια.
Παιδιά κι εγγόνια κάμανε, μα δε λερώσαν την ψυχή τους.

Μια παλιά φωτογραφία μόνο στα χέρια τους κρατούν,

ένα περιστέρι σε μιας μάνας την αγκάλη
και μια σκάλα πίσω τους
να μετρά τις πληγές που σκέπασε η στάχτη.

Η μνήμη δεν ξεθώριασε, ο πόνος δεν εχάθη.
Καρτερούν τα λείψανα άνθρωποι να γίνουν πάλι.

Ελευθερία αγνοείται;

Γκρεμοί γκρεμισμένοι τα θλιμμένα μάτια μου
όταν θωρώ τα ορφανεμένα σπίτια στη Σμύρνη
και τους τιμεντένιους σκελετούς του Αϊδινίου
που ενδύθηκαν το σάβανο της ερημιάς.

Γέρνουν τα γεράνια πάνω απ' τους τάφους των ηρώων
κι οι θύμησες βλασταίνουν στους σταχτωμένους τοίχους.
Μια φαιδρά πορτοκαλέα μαραζώνει
κάτω απ' τα συντρίμια της μοίρας.

Άστρωτες οι στράτες των λησμονημένων
κι οι δρόμοι φαντάζουν απέραντοι
χωρίς ανθρώπους να σκορπούν τα βήματά τους,
δίχως παιδιά να ροβολάνε στα καντούνια.

Τον αδερφό σκοτώσανε μια νύχτα με φεγγάρι
και μοιάζει βραχνό τραγούδι η συμφορά.
Τα δάκρυα βαρύνανε, γινήκανε λιθάρια,
τόσα πολλά που χτίζουμε ξανά μιαν εκκλησιά.

Κόρη θαλασσοφίλητη κι αρχοντοθρεμμένη,
μαύρο ψωμί ζυμώσαμε το χρώμα το καμένο
και στο λιμάνι της Αρτάκης
τελέσαμε τρισάγιο για τ' άστρα τα σβησμένα.

Το έθνος διάτρητο από τα βόλια των βαρβάρων,
αλλά η ελπίδα διαρκώς διανυκτερεύει
στ' ανάγλυφα χαμόγελά μας
και στα ολάνθιστα συρματοπλέγματα.

Η ελευθερία αγνοείται
μόνο για όσους δε νοιάστηκαν πραγματικά,
γι' αυτούς που βρήκαν παρηγοριά στο όνειρο
και ξέχασαν πως η ζωή έχει τα βλέφαρα ακόμη ανοιχτά.

Η Ελεγεία της προσφυγιάς

Βούτηξε η σελήνη στην αγκαλιά της θάλασσας
και γέννησε το πέλαγος νησιά,
λευκά μαργαριτάρια
καρφωμένα στις Ελλάδας το διάδημα.

Στα φιλντισένια κύματα
γράφτηκαν ενάλιες συγχορδίες,
γαλάζιες ραψωδίες,
που γλίστρησαν απ' την πένα του Ομήρου.

Ένα αστέρι, όμως, σκόνταψε
στον Ίκαρου το βλέμμα
και τα κοχύλια έλιωσαν, γινήκαν δάκρυα
και πέτρωσαν οι γλάροι, σαν ουράνια αγάλματα.

Αγκάθια βγάλανε τα δαντελένια ακρογιάλια
για να θυμίζουν συρματοπλεγμα στους πειρατές που θάρθουν.
Μα ποιος κουρσάρος καταπίνει την ανάσα του
και με μελτέμι χαϊδεύει την οδύνη του;

Πρόσφυγες είναι αυτοί που ξεπροβάλλουν στ' ανοιχτά,
κάτι πουλιά ξενιτεμένα,
που στην αντάρα του πολέμου βγάλανε φτερά
για ν' αλαργέψουν μακριά απ' την πατρίδα.

Το καράβι τους είναι χωλό, χωρίς κουπιά,
κι η πλώρη σκουριασμένη, αφού την κατασπάραξε η συννεφιά.
Μονάχα η ελπίδα τους απέμεινε,
να την απλώσουνε πανί στου μισεμού το άλμπουρο.

Μια τρικυμία ιδεών θα ξεβράσει τα όνειρά τους

και μετά τα σώματά τους,
και το Αιγαίο θα γιομίσει ρούχα αδειανά,
κουρέλια άθλια, που το μίσος χρόνια ύφαινε.

Όσοι πατήσουν το πόδι στη στεριά
θα συναντήσουν περήφανους ανθρώπους,
που δε λογιάζουν φυλές και χρώματα,
αλλά έχουν ευρύχωρη καρδιά
για να χωρέσουν τον πόνο όλου του κόσμου.

ΚΑΛΥΒΑ ΟΛΓΑ

Σμύρνη

Τα άσπιλα τα λόγια κι οι πάναγνοι καημοί
λημέρια των Θεών · τούς έκλεισαν εκεί.
Τρισεύγενο χορό με πνεύμα δυνατό
-αρχέγονα τα κάλλη · σε αιώνες η Ωδή-
αρχίνισαν οι Νύμφες την ύστατη αυγή
«μήνιν Πηληϊάδεω Ἀχιλῆιος» · έπος ομηρικό.

Λιθόστρωτα σοκάκια, ψηφίδων τα στενά
λουλούδι ιωνικό · ο δρόμος όλος ομορφιά.
Βασιλικός και δυόσμος-πνοή στις γειτονίες ·
σπιτιών αγαπημένων λευκό το γιασεμί,
στα κλώνια φυλαγμένο της νιότης το φιλί.
Προσκύνημα στις δόξης τις άπειρες γητειές.

Ευλόγλυπτα βυζαντινά στο φέγγος του ναού,
μαρμάρinos ο ήχος του κωδωνοστασιού.
Έρωτας και λιοπύρι στον Κάτω Μαχαλά,
τραγούδι στην Κοιλάδα και στο γυρισμό
-κρασί γλυκό και μαύρο για το γδικιωμό-
κανένas δε μιλιέται, κανείς τους δε ρωτά.

Τα χαμηλά γιαπιά τους κι οι αναστεναγμοί
τυλίξανε τα δώματα τα μεγαλοπρεπή.
Μεράκι, φαγοπότι κι αμανές σμυρναϊικός
-στα Εκατόχρονα αχός βραχνός του αηδονιού,
αχ! Σμύρνη μου, μάνα εσύ είσαι του οδυρμού-
που αιώνια τον εφθόνει ο κάθε Τραγικός.

Γλώσσης αιωνίας ελληνικής προοίμιο πικρό

πολύχρωμο το αμάλαμα σε τόνο δωρικό.
Κυδώνι και χρυσάφι σε διάσελα κυρτή
-η Σμύρνα η Αμαζόνα ωδίνες και φωτιά
αγκάλη ανοιγμένη στην κοσμική γωνιά-
δε γλίτωσε η έρμη την άτιμη σφαγή.

Πόλη μου αγία κι Αλεξανδρινή
στους πρόποδες του Πάγου εσύ χτιστή.
Των Ελλήνων μνήμα το Είκοσι Δυο
-σίδερο και λαύρα, αίμα στη θηλιά-
κι ο καπνός λιβάνι στη φτωχή καρδιά
διπλοκάρφια βάνει στον Τίμιο Σταυρό.

Κείνο το καράβι το αλαργινό
πώς να κουβαλήσει τέτοιο θησαυρό;
Άγιο Σεφέρη, μέγα Κοραή !
Έρμες οι μανάδες- κλαίουσες ιτιές
πάνε τα βλαστάρια-άδειες αγκαλιές.
Θεότης Νεωκόρος· τραγική γυνή.

Και στην κάπνα μέσα και στην καταχνιά
χιόνι είναι η στάχτη κι η παρηγοριά
ποιο λιμάνι να βρει (;) – θρήνος, βιασμός·
ασβέστη, χώμα, πέτρα και πνιχτή κραυγή
η λεηλασία δόλια Κόρη τρέμει κι αγροικεί
λίθινα τα χρόνια, άγριος ο ξεριζωμός.

Κι από το σπαθί του, Αρχόντισσα Κυρά,
η πυρπόλησή του θα σε τυραννά.
Μα στην αετοράχη Ομήρειον βωμό
στήνω τύμβο μέγα μες στην αντηλιά·
να ☒ ναι η μνήμη αιώνια και να με ξυπνά,
λήθη μη σκεπάσει το δύσμοιρο φευγιά.

ΚΑΛΥΚΑΚΗ ΔΗΜΗΤΡΑ

Η παπαρούνα

« Στο πίσω μέρος της αυλής άνθισε μονάχη μια παπαρούνα»
Τη χάρηκε, τη χάιδεψε, καλός οιωνός.
Τρεις μέρες μετά δεν ξανάδε μήτε το σπίτι μήτε το λουλούδι.

Βρωμερά σκελετωμένα πλήθη κολλάνε
Σέρνονται ποδοπατάν λυγίζουν
Ένας κύριος με στολή ουρλιάζει
-να μην χαλάνε οι σειρές.
Χαλασμένα τα σπίτια, τα χέρια ,τα παιδιά
Τα μικρά, τα μεγάλα, τα ζωηρά
Που ουρλιάζουν, που 'ναι πολλά, που χτυπιούνται
Που πεινάνε απότομα.
-Τι είναι αυτό; Τι είναι εκείνο; Γιατί τρέχουμε;
Γιατί μοιάζει σαν να πατάμε ανθρώπους;
Σιωπή Σιωπή . Να μετρηθούν οι ζωντανοί πρώτα.
Κι όμως σε όλο το σπαραγμό, τη φρίκη,
στην εξόντωση τόσων σαν έντομα
Αυτά είναι ακόμα παιδιά.

Τα χαμόσπιτα χωρούν
στοιβαγμένα κορμιά, λιωμένες κουβέρτες,
Αρρώστιες, χαρτούρα, πείνα, κονσέρβες,
ανάγκη, απελπισία, κατσαρίδες,
ρούχα, δωρεές και θάνατο.
Χαρτούρα πάλι.
Στα χαμόσπιτα πλέον δεν βγαίνουν μήτε τσουκνίδες.
Οδυρμοί, αναμνήσεις, ένα ψέμα, ένα κομμένο χέρι,
μια προσευχή για ζωή ή θάνατο
Ποιος το ξέρει.
Μέχρι ένα πρωί που γύρισε ο μικρός
Απ' το σχολείο και έκρυβε στη χούφτα ένα κόκκινο μυστικό.
Η μάνα στην ανατριχίλα ρωτάει πως συνέβη.
« Στο πίσω μέρος της αυλής άνθισε μονάχη μια παπαρούνα».

Κουβέντες για καληνύχτα

Χάσαμε τόσα και τόσα
Καληνύχτα πριν πούμε
Ένα κρασί στο μπαλκόνι
Τα παλιά να θυμηθούμε.

Το εκκλησάκι με το ψάλτη
Την αγορά, τη πλατεία
Τη φασαρία που ζήσαμε
Σαν έγινε αιφνίδια ησυχία.

Δεν ξεχνάω ποτέ μου
Τη μάνα μου την αρχόντισσα
Φορούσε μαντήλι στο λαιμό
Τη μέρα που τη δολοφόνησαν

Με το πατέρα χέρι-χέρι
Περάσαμε στην άλλη άκρη
Χτίσαμε με δάκρυα πολλά
Ένα καινούργιο μονοπάτι

Χάσαμε τόσα και τόσα
βάσανα και καημοί, μα
βλέπεις φίλε μου καινούργιε
την αγαπάμε τη ζωή.

ΚΑΠΑΡΔΕΛΗ ΕΥΤΥΧΙΑ

Ο Θρήνος

Η Ιστορία οι μνήμες ο Πολιτισμός
στην Πρώτη Νέα πατρίδα, ο Δικός μας Συνοικισμός
Στην συλλογική μνήμη, στου χρόνου την πορεία
στην πηγή της σιωπής και της συνοχής η Αλικαρνασός

Εκεί το πρώτο μας Σχολείο
Τα δάκρυα μας έγιναν τα τραγούδια μας και το παντοτινό φυλαχτό μας
της μάνας η ευχή
Η λεηλασία ,η σφαγή ,ο φανατισμός, ο μεγάλος Διωγμός η Φωτιά στην
Ελληνική Σμύρνη στην Γιουνάν Ισμίρ
Χώματα Αιματοβαμμένα, Θρήνος και Αλαλαγμοί

Με όνειρα και ελπίδες του μόχθου της προκοπής και της οδύνης , Εμείς
υπερήφανοι, αγνοί
Δίχως μοιρασιά πρόσφυγες ,ορφανοί ,παρείσακτοι ,βασανισμένοι πεινα-
σμένοι ,εξαθλιωμένοι ,ρακένδυτοι ,ξένοι

με τις θύμησες τους χθες, για τις χαμένες μας πατρίδες Νέα Ιωνία , Καρβά-
λη ,Νέα Σμύρνη.....στις γιορτές, στις συναθροίσεις στις χαρές με τα
χίλια λουλούδια στων σπιτιών τις αυλές
των ελπίδων οι Ιεροί Ναοί, που από Ελληνικές φωνές έμειναν έρημοι!!!!!!!

Και ύστερα το μεγάλο ταξίδι της Πίστης και της Ζωής
Η Ομόνοια, η Συμπόνια ,η Αλληλεγγύη , ο Σεβασμός
με μια ταυτότητα και καταγωγή κοινή
Γέμισε με την φωνή μας η Γη , με ασάλευτη την ανόθευτη ζωντανή
ορθόδοξη πίστη μας, κοινός ο αγώνας μέχρι την τελευταία μας πνοή
Η Ρωμιοσύνη ,των Ελλήνων η Ψυχή έγινε της παράδοσης η δεξαμενή
Έγινε φλόγα Άσβεστη

Σμύρνη μου

Ω! Σμύρνη Πώς να ξεχάσω
τα όμορφα σπίτια και τα αρχοντικά σου
που είναι οι δικοί μου
Η μητέρα μου ,ο μικρότερος αδελφος μου
ο πατέρας μου
Στις μέρες ,τις γλυκές μέρες
των γιασεμιών ,ζωντανή στην ιερή σας μνήμη ,λυγώ

Και ύστερα ο σπαραγμός ,ο χαλασμός
Η καταστροφή ,ουρλιαχτά, φωνές
πληγωμένοι ,νεκροί, αβοήθητοι με κραυγές
και βογγητά αλύτρωτοι σε ένα πύρινο
ποτάμι φωτιάς, βαθιά στα σπλάχνα
της Αγρυπνης Ελληνικής Φυλής και καρδιάς

Ω!Σμύρνη
τις ματωμένες φωτογραφίες από την Αλλοφροσύνη
τον ξεριζωμό και την σφαγή, στα χέρια κρατώ κειμήλιο ιερό
Αυτές μονο πρόλαβα να πάρω
Η πόλη μου καίγεται ,Αιώνες τωρακοιμάται

Και εγω πήρα τον Αγνωστο δρομο
γυμνός και μόνος ταξίδεψα
στις στεγνές πέτρες μακριά
από την σταχτη , τον καπνό, την φωτιά
με εκείνο το τραγούδι του θρήνου
δίχως προσευχές
Διωγμένος, τρομαγμένος ,ξεριζωμένος

Κατάθεση ψυχής

Σμύρνη μαρτυρική, Αλάτσατα
Λιβίσι, Τσεσμέ, Λυθρί
στου χαλασμού την ώρα
από την θάλασσα και την γη
στην φυγή, οι γονείς
και οι φίλοι μας κυνηγημένοι
Ξεριζωμένοι
δρόμοι ματωμένοι
Θρήνος μεγάλος και βουή

Στο θερισμό, στην σφαγή
βουλιάζουν στο χώμα
φύονται παντού
ανθρώπινα μέλη

Αλησμόνητες ιερές πατρίδες
στου ουρανού την ελπίδα
κάθε μέρα
ντύνω την ψυχή με πορφύρα

Στα δάκρυα μου
τα δάκρυ των χαμένων
αλλά όχι νικημένων
η μνήμη υπομένει
δεν πεθαίνει

Δάκρυα

Ένα πουλί, λευκό πουλί
τσακίζει τα φτερά του
και μ' απ' το αίμα του το ίδιο την βροχή
πέφτει από ύψος παραδείσου.

Τσακισμένο, ακίνητο, νεκρό,
κείται στο μαύρο χώμα.
Σάπια φύλλα η κλίνη του
και γυμνά δέντρα η φυλακή
του άψυχου κορμιού του.

Νεκρή ατέρμονη σιγή...
Όλοι οι ήχοι της ζωής
με μιας αποκομμένοι
απ' όταν αποκόπηκε
το νήμα της ζωής του.

Και ξάφνου απ' τα μάτια του,
τις πύλες της ψυχής του,
δάκρυα πέφτουν και κυλούν
πάνω στο λευκοφόρετο,
ψυχρό κορμί του.

Πέφτουν και χάνονται στο χώμα
πέφτουνε και ποτίζουνε
το σπόρο της ελπίδας
και δειλά δειλά ανθίζουνε
λευκά, μικρά λουλούδια,
που σαν αχτίδες πέφτουνε
μες το κυρτό σκοτάδι.

Και σιγά σιγά ποτίζοντας
κάθε σπιθαμή του,
στην θέση του απλώνεται
λευκή αγνή ελπίδα,
σαν δέντρο εκθαμβωτικό
με άστρα για λουλούδια,
που όνειρα φωτίζουνε
και καίνε εφιάλτες.

Και τότε το νεκρό πουλί
γίνεται οξυγόνο...
Σαν πέπλο στροβιλίζεται
γύρω απ' την ελπίδα
και το ρουφούν τα φύλλα της,
το σώμα και το πνεύμα
που τους έδωσε ζωή
από το μαύρο τέλος.

Και το κρατούν σαν φυλαχτό
δίπλα στην ψυχή τους
κι αγάπη αντλούν και δύναμη,
ενώ ωθούν το φως του,
για ν' απλωθεί στα πέρατα
να δώσει την γαλήνη
σε όσους δεν την ένωσαν
ακόμα στην ψυχή τους.

ΚΑΡΤΣΑΚΛΗ ΣΤΑΥΡΟΥΛΑ

Αιδώς

Και τι απέμεινε;
Δυο στάλες χαμόγελα
των περασμένων χρόνων
τότε που αγκαλιαζόμασταν
σαν σμήνη αηδόνια
μέσα στου κόσμου τα εύφορα
κι απέραντα αλλώνια
κοιμόταν η διχόνοια.

Μα της Πανδώρας το κουτί
τη Γη μαστίζει αιώνια
τα δώρα της σκορπίζει
κάθε που γαληνεύουμε
για να υπενθυμίζει
δίχως αιδώ και σεβασμό
πως ένα μονάχα δώρο της
συνθλίβει την ομόνοια.

Κι έτσι περνούν τα χρόνια
απόμακροι κουρνιαζουμε
μέσα στου φόβου τη θηλιά
σαν άβουλα αηδόνια
ξεχνώντας το κελάηδισμα
ξεχνώντας την ομόνοια
και οι εγχρήματες θεές
γελούν δίχως συμπόνια.

Μέσα στην ύστατη στιγμή
που ο νους μουδιάζει βλέποντας
του ανθρώπου την οργή
να κατακακλύζει όλη τη Γη

ο Εγκέλαδος θα αφυπνιστεί
με του δικαίου τη φωνή
και με συνείδηση αγνή
ξανά ο κόσμος θα χτιστεί.

ΚΑΤΑΚΑΛΕΑΣ ΑΝΤΩΝΙΟΣ

Ανοιχτές μνήμες

Δεν έκλεισαν ποτέ της καρδιάς της οι πληγές
αναμόχλευε τις μνήμες της κι αυτές την τριγυρίζαν,
της πατρίδας οι θυμίσεις τη γεμίζανε σκιές,
της έκρυβαν το φως και στο σκοτάδι τη βυθίζαν.
Στο χωριό ετοιμάζαν μεγαλόπρεπη γιορτή
της λευτεριάς περίμεναν ολόλευκο πουλί,
μ' αντί για τούτο έσπευσαν του ολέθρου τα πτηνά
το ράμφος έμπηγαν στο χώμα, να ξεριζώσουν τη γενιά.
Του πλοίου το εισιτήριο δεν είχε επιστροφή
να χτίσει έπρεπε πατρίδα νέα, στην πρώτη της ακτή.
Του πατέρα που άφησε πίσω ανέμενε τον ερχομό,
δεν γνώριζε πως είχε σβήσει στις πορείας το συρμό.
Το μόνο που επρόφτασε να πάρει απ' το σπίτι
ήταν απ' το συρτάρι της μια πορφυρή κορδέλα,
να δένει τα μαλλιά της· το κεφάλι να μην σκύφτει,
στη μνήμη όταν θ' άνοιγε της φρίκης η αυλαία.
Σύντροφο έκανε το παράπονό της,
ποιο δίκαιο τάχα όριζε
της πατρίδας το χαμό της;
Αφού εγκαταστάθηκε εργάστηκε σκληρά,
σπίτι στο κύμα ολόφωτο ήθελε να χτίσει.
Μαύρη όψη έπαιρνε τις μέρες στα καπνά!
Την οικογένειά της όμως, κατάφερε να ζήσει.
Σ' άγονο χώμα φύτεψε άνθη απ' την πατρίδα,
μέρα τη μέρα τα πότιζε με τα όνειρά της
κι αυτά άνθιζαν καθώς έσκυβε επάνω τους μια ηλιαχτίδα.
Η ζωή της έτσι, πήρε ένα νέο χρώμα, σπάζοντας τα δεσμά της.

ΚΑΤΣΕΑΣ ΧΡΗΣΤΟΣ

Αιγαιοπελαγίτικη θάλασσα

Μικρή πατρίδα, μεγάλη χώρα!
Άνισο το όνομα σου
με το εύρος της καρδιάς μας.
Σκέψεις βαθύ με πέλαγο,
γαλάζια θάλασσα με τα χρυσά στολίδια
κεντημένα στις κορφές των κυμάτων.
Ονειροπόλοι άνθρωποι των γαλανών
υδάτινων κυματισμών σου.
Ψημένα κορμιά απ' την αλμύρα.
Σοκολατένια σώματα, ευαγή,
της αυγής των χρωμάτων.
Κοραλλένιοι νέοι τόποι άβατοι, αμόλυντοι!
Δελφίνο- τρίγωνα φιλιωμένα
με τους δεινούς ψαράδες.
Πορφυρογένηδες τροπαιούχοι της στεριάς.
Αιγαιοπελαγίτικα στολίδια των γιαλών.
Πράσινα, στιλπνά,
θεόρατα δέντρα του ορίζοντα.
Κλειδοκράτορες οι γλάροι,
δροσερά αεράκια του παραδείσου.
Μικρή γενέτειρα, μεγάλη χώρα!
Υφαίνω λέξεις,
στη λευκόχρωμη μικρή ιχθυωτή
κοτσίδα των ερίων σου,
κρατώντας ήλιο, πέτρα και ουρανό!

Οι Εντολές

Το παράγγελμα των Αγγέλων
μένει αδικαίωτο, έκπτωτο!
Σχίζοντας τα βουνά μονάχα με σκέψεις,
ξαλαφρώνουν από το βάρος της οργής!
Και κατοπινά έρχονται παράταιρες
οι εντολές όπου αυτός ορίζει.
Γαλουχώντας η φύση το μέγα χρέος,
έρχεται η ώρα δεύτερη.
Και πληγές αβάσταχτες εκκολάπτονται
στις μικρές αφανέρωτες σπηλιές των
διαρρηγμένων βράχων.
Ιμάτια με αίμα κι ολίγη σάρκα,
υφαίνουν οι αργαλειοί της πόλης.
Και η ώρα δώδεκα,
το ρολόι ακόμη να κινήσει,
καθυστερώντας έτσι
τη μεταβολή της ημέρας.
Και νεροποντές θα ξεσπάσουν έτοιμες να
πλάσουν ύλη, χώμα και αίμα ακένωτο,
αμόλυντα τα υλικά των πρώτων νοικοκυριών.
Αργά-αργά ξανά ο άργιλος
εκεί κατάχαμα θα κάτσει,
βαθιά στα στρώματα.
Αναμένοντας των Αγγέλων το παράγγελμα,
που μόνο αυτός ορίζει!

Προσμένοντας

Το ακάνθινο στεφάνι
με το χοντρό κορμό θα πρασινίσει,
περιμένοντας Δικαιοσύνη!
Ο ήλιος θα γεννήσει ξανά-μανά
τις μεγάλες ιδέες.
Στα πλινθόκτιστα σπίτια
Θα ριπίσει ξανά η γαλανή.
Τα πουλιά θ' ανεύρουν
ξανά τη φωνή τους.
Τα δένδρα και τα φυτά
θα σηκώσουν κεφάλι.
Η αύρα της θάλασσας
θα σε κάμει πάλι να ονειρευτείς!
Οι ναοί θα απαγγέλουν βίους αγίων.
Τα σχολεία θα ποιήσουν γνώση.
Οι νεκροί θα ανταμώσουν
με τους ζωντανούς,
γιομίζοντας τα μεγάλα πιθάρια
με ευχαριστία και έξαρση!
Η αγάπη, θα αγκαλιάσει σφιχτά έως ότου
καταπνίξει το κακό!
Και ξανά τα χείλη
θα συλλαβίσουν τραγούδια.

ΚΑΤΣΟΥ ΕΛΕΝΗ

Γλυκό κυδώνι

Ένας κήπος μικρός,
ν' αντικρίζει μια λιγνή λουρίδα ουρανό.
Γιασεμιά και σαλκίμια μαβιά
ξορκίζουνε την κάψα του καλοκαιριού.

Προβιά
το πετσί.
Υγρασία κι αρμύρα
καταπονούνε την πνοή.

Σκυφτό κεφαλομάντηλο,
στη σκάφης τα νερά.
Τ' άμαθα χέρια
ξεπλένουνε τη φρίκη.

Αμούστακα σχολαρούδια,
διαβατάρικα,
«να φύγετε» ξεφωνίζουνε και ξεγλιστρούν.
Φαρμάκι απλώνει στις πληγές.

Σηκώνονται αργά
τα μουλιασμένα χέρια.
Σφουγγίζονται.
Αποχωρεί περίλυπη η σκιά.

Γλιστρά στο κατώφλι.
Ας ήταν ο άνεμος να σκόρπιζε τα πικραμένα λόγια.
Δακρύζει. Τ' άδικο δεν το βαστά.
Παρατηρεί τριγύρω.

Σκαλιστός ο κομμός,
ντυμένος ασπρουδερές δαντέλες
μοσκοβολάει
νοικοκυριό.

Δυο κουταλιές γλυκό κυδώνι
κερνάν πηχτό σιρόπι
το σκαλιστό πιατάκι.
Προσμένουνε φιλόξενα τον μουσαφίρη.

Φευγατίζει η λύπη.
Κείνη ακούραστα θα προσδοκάει
τον καταδεχτικό περαστικό,
απ' το γλυκό κυδώνι να τρατάρει.

Θα γεννηθώ ξανά

Μπορείς να κοιτάς,
Μπορείς να γελάς,
Μπορείς να ευχαριστιέσαι
Κι όμως γελιέσαι.
Αν και μοιάζω ηττημένη
Χάμω σαν σκουπίδι πεταμένη,
Στις φλέβες μου ρέει η ζωή.
Κι ας είναι βάσανο η κάθε μου πνοή,
Κι ας η κάθε σκέψη είναι μια πληγή
Στα βάθη της μισής καρδιάς μου,
Κι ας κάθε βήμα είναι ο φονιάς μου,
Θα σηκωθώ, θα σταθώ,
Δε θα χαθώ, θα αναστηθώ,
Με το αίμα μου θα ζωγραφίσω,
Τα ίχνη μου στις πέτρες θα αφήσω,
Τα δάκρυά μου στον ουρανό θα χύσω,
Με τη βροχή μου τον πόνο θα σβήσω,
Σε έναν νέο τόπο θα ζήσω,
Ένα κάστρο θα χτίσω
με τα θρύψαλα της ψυχής μου
με τα ερείπια της ζωής μου.
Θα μάθω να τραγουδώ χωρίς τη φωνή
που μου έκλεψες εσύ,
Θα μάθω να πετώ με τα φτερά
που κλαίνε με δάκρυα κόκκινα, πικρά.
Κι όμως μπορώ
Κι όμως θα βρω

Έναν τρόπο να γεννηθώ ξανά

Βρέχει

Βρέχει απ' το ξημέρωμα, ακόμα βρέχει.
Άσε να βγω μες στη βροχή, να δροσιστώ,
διψάω. Τόση βροχή χαμένη, και εγώ να καίω...

Να 'βρεχες, λέει, Παντοδύναμε, πριν από έναν μήνα,
να ξεγινόταν η φωτιά
στο Κε και στους απάνω δρόμους!
Σαν τι ζητήσαμε, οι φτωχοί, ένα Σου μόνο πρωτοβρόχι,
να 'σβηνε η άνομη φωτιά, Θεέ μου, ήμαρτον!
Αχ να 'βρεχες, κι εγώ με το παλιό της μάνας νυφικό απ' το σεντούκι:
θα με στροβίλιζε η βροχή και θα 'μουν νύφη της χαράς,
να 'βγαινε ο ήλιος έπειτα, μία φορά ακόμη,
να τριποδίζουν άμαξες στα όμορφα λιθόστρωτα
και να μοσχοβολάει το γιασεμί,
να ξεμυτίσουν τα κορίτσια με καπέλα κι ομπρελίνα...

Να!
Ακούω τις καμπάνες της Αγίας Φωτεινής.
Σαν ν' άργησε απόψε ο μουεζίνης,
μόνον ο ήχος της βροχής στο караβόπανο της τέντας.
Όχι, δεν είναι λάσπη έξω εκεί,
είναι ο ρυθμός του κόσμου ο παλιός, τον νιώθω.
Και μη μου λες «κουράγιο», δεν είν' ώρα για ευχές,
βρέχει, συνέχεια βρέχει, και εγώ
ρωτάω την κυρα-Δέσποινα γιατί πολυδακρύζει,
μα εσύ -από παλιά λιγόπιστος- μου λες
ότι δεν είναι δάκρυ στο εικόνισμα αυτό,
πως είναι η βροχή που στάζει,
Θεέ μου, συγχώρεσέ τον!

Θα σπάσει, δίχως άλλο, το κεφάλι μου, πονώ!
Φυλάξου, βρέχει αίμα και κραυγές και παρακάλια, βρέχει πόνο.
Μα πότε γέμισε η βάρκα; Για πού τραβά αυτό τ' ανθρωπολόι;
Ποια σφίγγει μες στον κόρφο το παιδί, μην τύχει και μας νιώσει ο εχθρός,
και μας χαλάσει;
Ποιος ο εχθρός και ποιος ο φίλος;
Μη μας εμπαιζεις, Κύριε, έλεος, φώτισέ μας!
Αιώνες ζήσαμε μαζί, δώσε αέρα στο μωρό, θα σκάσει από το σφίξιμό σου,
μάννα!
Σαν ποιον φυλάς, ποιον θέλεις να γλιτώσεις;

Όχι,
δεν είναι τούτο πυρετός, σου λέω,
είναι η θέρμη για ζωή που με φλογώνει.
Αχ, να 'μουνα ελίτσα! Να 'πεφτε τούτο το νερό, να με δροσίσει.
Να 'μουνα χώμα, να γενώ πηλός, να πλάσω έναν κόσμο όπως πρώτα,
να χαιρετώ σαν αδερφό
και Τούρκο και Ρωμιό κι Οβρίο κι Αρμένη
και να χαμογελώ στον Φραγκολεβαντίνο «καλημέρα».
Σύρε και φέρε λάσπη απ' έξω, πώς πληθαίνει, θα μας πνίξει!
Θα δεις,
θα φτιάξω μία νέα ζωή,
είμαι ανθός και θα ανθίσω!
Να ζήσω θέλω, πώς με καίει ο πυρετός!
Δε σταματάει η βροχή, Θεέ,
να ζήσω!

ΚΟΥΝΑΛΑΚΗ ΑΙΚΑΤΕΡΙΝΗ

Ο χαμένος παράδεισος

Ο παράδεισος των παιδικών χρόνων
Δραματικός ο ξεριζωμός,
ο ξεριζωμός και η μετανάστευση.
Ζητήματα που παραμένουν τραγικά επίκαιρα.
Πραγματικές οι περιπέτειες
Η νίκη και η ήττα
Η κοινωνική και η πολιτική ηθική
Επικοινωνώ με το αίμα μου,
το νου μου, την καρδιά μου,
με την θάλασσα, τα κύματα,
τα κοχύλια και τις μέδουσες,
με τη μυρουδιά του φυκιού
με τα χωράφια,
με τα ζώα και τις ψυχές
Η μνήμη αφυπνίζεται πάλι...
Είναι η κρυφή, χαμένη θαλπωρή
της μυστικής του κόσμου σάρκας
που απροσδόκητα ξανάρχεται.
Εδώ ηχούν όλες οι φωνές του κόσμου
Αυτή η γη δεν χάθηκε...
Αυτή η γη ζει !

ΚΥΔΩΝΑΚΗΣ ΑΡΤ

Η ρίζα

Απ' το νερό το άγιο πού 'πιαμε εκεί στο Αϊβαλή
κι απ' το ψωμί που ζύμωσε η μάνα μας στην Σμύρνη,
βγήκε λυγμός..

ανείπωτος, που πνίγηκε στη θάλασσα.

Αποσκευές του πόνου οι μνήμες κι η φωτιά,
μα οι θύμησες λαμπρές από την Κρήνη ως τον Πόντο..

Αυτές βαστήξαμε γερά στ' αγιάζι και στον χρόνο..

Τα πανηγύρια μας στ' Αλάτσατα και στα Βουρλά..

Την Παναγιά..

Τον τρύγο απ' τα αμπέλια μας..

Την ρίζα!

Αυτήν κρατήσαμε σφιχτά, μέσα στο αίμα μας
σαν την Ανάσταση στην πέτρινη καρδιά μας
για να βλαστήσουν πάνω της δενδρά καινούργια
ολάνθιστα, εαρινά!

Δεν φύγαμε λοιπόν ποτέ! Και δεν ξεχάσαμε..

Γιατί ποτέ μας δεν έχασαμε την ρίζα!

ΚΥΡΙΑΚΟΥ ΝΙΚΟΣ

Ως πότε;

Πότε θα μάθεις Έλληνα να είσαι μονιασμένος
να μην αφήνεις τον εχθρό διχόνοια να σου σπέρνει;
Μην δέχεσαι διαταγές και αλλωνών τα θέλω
σαν ένα πιόνι αδύναμο σε δυνατών σκακιέρα.

Σύμμαχος δεν λογίζεται ο συμπολεμιστής σου
αν δεν μοιράστηκε με εσέ του νικητή τη λεία.
Άτιμος είναι ο φίλος σου που στρέχει τον εχθρό σου
και στέκεται απέναντι σε κάθε ευκαιρία.

Γιατί δεν προφυλάχτηκες από ιοβόλα φίδια
και έθρεψες στον κόρφο σου τόσα πολλά από δαύτα;
Μη λησμονείς όσους μικρό ήθελαν να σε κάνουν
και διάλεξαν τον άσπονδο Ανατολίτη εχθρό σου.

Κι αν τα δεινά σου πέρασαν και άλλαξε η ζωή σου
να μην ξεχάσεις το κακό που έπαθες στη Σμύρνη.
Πιότερο όμως μη ξεχνάς πως έφταιξες ο ίδιος
γιατί ηγέτες διάλεγες των ξένων υπηρέτες.

Ένας αιώνας πέρασε η μνήμη ξεθωριάζει
μην επιτρέψεις να σου πουν 'συνωστισμό' πως είχε.
Σημάδι ανεξίτηλο ας μείνει στους αιώνες
μία εθνική καταστροφή που όμοια δεν έχει.

Η Μικρασία έπαψε Ελλάδα να σημαίνει
αλλά το πνεύμα της θα ζει στη νέα της πατρίδα.
Άνθρωποι ικανότατοι με πνεύμα και ιδέες

ακάματα τη χτίζουνε σαν πρώτα τη ζωή τους.
Αναγεννιούνται ως φοίνικες μέσα από τις στάχτες
και με αγάπη κουβαλούν τις παραδόσεις όλες.
Μια νέα χώρα σήκωσαν στις στιβαρές τους πλάτες
παράδειγμα κάθε λαού για ένα καινούριο μέλλον.

Να τα θυμάσαι Έλληνα όλα αυτά που γίναν
κι ίσως μια μέρα βαρεθείς ταπείνωση να νιώθεις,
να κρύβεσαι από ντροπή, να σκύβεις από φόβο
και από τη ρέμβη σου να βγεις για να διεκδικήσεις.

Αν μάθεις απ' τα λάθη σου και να διαλέγεις φίλους
ίσως μια μέρα αξιωθείς να μοιάσεις των προγόνων.
Τότε θα είσαι άξιος να τα ξαναπατήσεις
τα χώματα τα ιερά και να τα προσκυνήσεις.

ΛΑΖΑΡΟΥ ΛΑΖΑΡΟΣ

Νέα ζωή

Βροχή πικρή,
στάλες τυραννισμένες
μοσχοβολούνε τα μπαχάρια
στης Πόλης
τον καψαλισμένο κάμπο.

Σιμώνει νέο χάραμα,
το μαγνάδι του απλώνει
σαν πληγή
κι ο ήλιος παραμονεύει
ευσταλής με ανοικτές παλάμες.

Όλοι κατέχουμε δυο ζωές,
κι ας μη θες το μερτικό σου.

Από το Αφίον Καραχισάρ
στη Νέα Σμύρνη,
στη Νέα Ιωνία,
στη Νέα Φιλαδέλφεια,
παντού
ίσκιος λευκός και σέρτικος
επικονιάζει
την ταξιδεμένη θύμηση.

Νέος βίος.
Το αίμα μας ριζοβολεί
κι ευδοκιμεί γλεύκος ξινός
στη φύτρα της νέας μνήμης.

Έγνοια μου μεγάλη.
Πότε παλιώνει το νέο;

ΛΑΠΠΑ ΕΥΑΓΓΕΛΙΑ

Σμύρνη

Σμύρνη, Ελλήνων λιμάνι και πόλη
που στους αιώνες σε θαύμαζαν όλοι.
Φάρε συ και οφθαλμέ Μικρασίας
για την Ελλάδα μεγάλης αξίας.

Συ σκλαβωμένη για πέντε αιώνες
και σ' εθνικούς συμμετείχες αγώνες,
ύστερα ψεύτικη λευτεριά σου δώσαν
κάποιοι που 'θελαν και σε προδώσαν.

Ξένοι της Δύσης καθόλου δε κλάψαν,
όταν οι βάρβαροι Τσέτες σε κάψαν.
Το μεγαλείο σου αχ! τ' αφανίσαν
διότι το δρόμο προδότες ανοίξαν.

Σμύρνη γλυκύτατή μας ευωδία
των ποιητών ω! πικρή ραψωδία!

Ο νόστος για σε δεν έχει σβήσει
τ' όνειρό μου δεν μπορεί ν' ατονήσει
ύμνο χαράς η ψυχή θε να ψάλει
αχ, σαν ελεύθερη σε δει και πάλι .

Αμισός (Σαμψούντα)

Ιώνων λαμπρή πολιτεία.
Ω! Αμισός Μιλησίων αποικία.
Πόντου σπουδαίο λιμάνι.
Συ της Ελλάδος διαμάντι.

Πόλη Ελλήνων αρχαία,
κόρη λαμπρή και ωραία.
Χαίρε Σαμψούς λαβωμένη,
χρόνια εσύ σκλαβωμένη.

Τούρκοι κι αν σε πατήσαν,
ίχνος Ελλήνων δε σβήσαν.
Άγρια κι αν σ' ατιμάσαν,
σένα ποτέ δε δαμάσαν.

Πάντα -να ξέρουνε όλοι-
θα 'σαι Ελλήνων συ πόλη!

Μέρα λαμπρή καρτερούμε,
λεύτερη σένα να δούμε,
μες στην Ελλάδα και πάλι,
τη μητρική την αγκάλη.

Ενέμεινες νάρτει η ώρα,
παστάν θα παστρέψει τ' εβόρα.
Ως ήλον ξαν θα φωτάζεις,
Ελλάδας ωλένα θ' ωράζεις.

(Μεταφορά στη Νέα Ελληνική από τα Ποντιακά:
Περιμένεις να έρθει η ώρα
να καθαρίσει τελείως η σκιά- η σκοτεινιά της σκλαβιάς
Σαν ήλιος ξανά θα φωτίζεις
σαν στην αγκαλιάς της Ελλάδας θα είσαι φυλαγμένη.)

Αττάλεια

Πόλη αρχαία, (Αττάλεια,) τ' Αττάλου,
δρόμος λαμπρός τ' Αποστόλου Παύλου,
είσαι Ελλάδος λαμπρό μαργαριτάρι,
της Μικρασίας εσύ το καμάρι.

Ξένοι εσένα, Αττάλεια, ποθήσαν
Άραβες, Τούρκοι, Ιταλοί σε πορθήσαν
Όποιοι κι όσο και αν προσπαθήσαν
την Ελληνική σου ψυχή δεν νίκησαν

Συ των Ελλήνων σπουδαίο λιμάνι
Της Μικρασίας αξίας διαμάντι!

Αν και οι Έλληνες φύγαν μακριά σου
Μόνον κρυφοί παραμείναν κοντά σου
που 'χουνε πάντοτε για προστασία
την Ατταλειώτισσα την Παναγία.

Ω! Συ Αττάλεια, Ελλάδος η κόρη
που σαι (στους Τούρκους) σκλαβωμένη ακόμη
Μα περιμένεις να έρθει μια μέρα
της λευτεριάς ν' ανασάνεις αγέρα.

ΜΑΓΚΑΝΑ ΔΙΟΝΥΣΙΑ

Ζείδωρα χώματα της Σμύρνης

Αείμνηστοι και δοξαστοί οι Έλληνες της Σμύρνης
οι ταπεινοί πολεμιστές και βιγλά-
τορες της ρωμιοσύνης, νέοι
άνδρες ολόγιομοι φρεσκάδα και ζωή
που μες τα ρωμαλέα στήθη τους η
ζωντάνια φτερούγιζε σαν που-
λί, νέες
γυναίκες με παιδιά στην αγκαλιά τους
δίχως τουφέκια και σπαθιά αλλά
αρματωμένες με τόλμη στην καρδιά τους,
γοργοφτέρουγα βήματα προς του εχθρού το ξίφος
με μάτια σφραγισμένα ας ήταν δακρυσμένα,
σαν ήξεραν πως παρά το λυσσαλέο αιμοσπάραγμα
λυτρωτικό ταξίδι στους
ουρανούς τους περίμενε το γλυκοχάραμα,
μακάριοι όσοι έπεσαν για την πατρίδα τους πολεμώντας
μακάριοι όσοι εκδιώχθηκαν απ' την πατρίδα τους θρηνώντας,
μίλια περπατήσαν ενάντια στην πείνα και στη δίψα
με τις πλάτες απογυμνωμένες στα μαστιγώματα του αγέρα
μα με λαχτάρα ν' ανταμώνουν με τον ήλιο που ανέ-
τειλε πιο πέρα, με μοναδικό τροφοδότη του
σθένους Τον Παντοκράτορα των Ουρανών τον Πα-
νάχραντο Παντεπόπτη όλων των απόκρημνων πηγαιμών,
βγήκαν στην πύλη που οδηγούσε στο φως,
κράτησαν αναμμένη τη φλόγα του λαού τους
και το περικαλλές πνεύμα
του Ελληνισμού τους, υπέφεραν
την καταιγίδα του παρελθόντος για να χρω-
ματίσουν το ουράνιο τόξο του μέλλοντος,
επέζησαν για να μεταλαμπαδεύσουν τους θρύλους
και την κληρονομιά τους στην Ελλάδα του σήμερα,
Σμύρνη, στα ζείδωρα χώματά σου όπου έσταξε το αίμα των
παιδιών σου φύτρωσε ένας κήπος ανθοσκέπαστος που ως
σήμερα ποτίζουμε όλοι όσοι ποτέ μας δε σε
λησμονήσαμε, ολολούδιστος κι ευωδια-
στός με το άρωμα που μας θυμίζει εσένα, ένας
θησαυρός με τον οποίο μια μέρα θα ξαναγίνουμε ένα.

Σμύρνη αγαπημένη

Νύχτα δακρυσμένη, αντιλαλούν ολολυγμοί,
νύχτα φλογισμένη, απ' άκρη σ' άκρη στεναγμοί,
Σμύρνη αγαπημένη, για 'σένα απόψε
φέγγει ο έναστρος ουρα-
για σένα
νός,
που είσαι του Ελληνισμού
ο αέναος κι ολόλαμπρος θησαυρός,
το νυχτοπούλι συνοδεύει το άσμα
και το φεγγάρι καθρεφτίζε-
ται στις ανταύγειες
του κρυστάλλινου νερού,
δοξάρι χαϊδεύει τις χορδές
και το γλυκό του άσμα απαλύνει τις πληγές,
απ' άκρη σ' άκρη των Ελλήνων ενώνονται οι φωνές,
όλοι μαζί γονατιστοί στο ποτισμένο
χώμα απ' τα δάκρυα,
υμνούν τους άνδρες, τις γυναίκες, τα παι-
που με τη βία εκδιώχθη-
που
διά
καν απ' την πατρίδα τους μακριά,
θυσιάστηκαν με πόνο αλλά και θάρρος στην καρδιά,
Σμύρνη αγαπημένη, είσαι το θείο περιστέρι που φτερουγίζει
μέσα στις καρδιές μας κάθε φορά που αναθυμό-
μαστε τα λαμπερά σου μεγαλεία
σαν όλοι
σας αντισταθήκατε με τόλμη κι ανδρεία,
αλλά και ο ματωμένος κρίνος που μας θυμίζει
την αρχή και το τέλος αυτής της τραγωδίας,

Σμύρνη αγαπημένη,
σε σκότωσαν μα ποτέ σου εσύ δεν πέθανες
σαν αναπνέεις μέσα μας θεϊκά κι αιώνια αρώματα
θα 'ρθει η μέρα που θα αναγεννηθείς και θ' ανταμώσουμε
με τον ουρανό καθάριο και
όλοι
μ' ανθισμένα χώματα
μαζί οι Έλληνες τα χέρια θα ενώσουμε
και το θρίαμβό σου ξανά μαζί θα νιώσουμε.

ΜΑΚΡΟΝΑΣΙΟΥ ΖΩΗ

Πανωραία Χατζηκώστα

Ήσουν αρχόντισσα θωριά του Αϊβαλιού καμάρι
Με δόξα και με ομορφιά και με περίσσια χάρη.
Ήσουν η πρώτη κι η τρανή, σπουδαία Πανωραία
Του Χατζηκώστα σύζυγος και σύντροφος γενναία.
Ήσουνά μάνα λεβεντιά και με παιδιά καμάρια
Μα ξαφνικά κατάντησες να κλαις μες στα χορτάρια.
Θρηνείς τη μοίρα την κακιά μαζί με τον εχθρό σου
Τον Τούρκο γιο που σκότωσε σε μια στιγμή τον γιο σου.
Κι έτσι πεντάρφανη ξανά ταξίδεψες στα ξένα
Έρμη μου Ψαροκώσταινα τι είπανε για σένα.
Στο Ναύπλιο πλύστρα διάβηκες, μισότρελη, ζητιάνα
Και τα παιδιά σε πόνεσαν, σε θεωρούσαν μάνα
Όταν το δαχτυλίδι σου μα και τον οβολόν σου
Έδωσες στον αγώνα μας, στο κράτος το δικό σου.
Κοιμήσου τώρα εκεί ψηλά αρχόντισσα για πάντα
Κοιμήσου Πανωραία μου στις δίκης τα κουμάντα
Κι η Ιστορία είναι κοντά, είναι σχεδόν στο πλάι
Καθώς σε θρέφει, σε ζητά, στον ουρανό σε πάει.

Πρόσφυγες

Από τη ματωμένη γη κι απ' τη βαριά κατάρα
Έρθανε πρόσφυγες θαρρείς χωρίς καμιά δεκάρα.
Μα με τιμή παντοτινή στο άγιο χώμα σκύψαν
Και της Ελλάδας τη στεριά μοναδικά φιλήσαν.
Τούρκους τους λέγανε εδώ, στη Μικρασία ξένους
Τους κοίταζαν, λυπόντουσαν, τους βλέπαν μαραμένους:
«Αχ προσφυγιά, αχ προσφυγιά» το πιο βαθύ σημάδι
Σε ανθρώπους που το θέλησαν ένα μοιραίο χάδι.
Κι αν έκλεισαν τα μάτια τους για πάντα εδώ στα «ξένα»
Είναι η Σμύρνη, τ' Αϊβαλί που σπάγανε τα φρένα.
Μα δεν αγγίξανε ξανά τα μέρη της καρδιάς τους
Μόν' μια ανάμνηση παλιά, πικρής παρηγοριάς τους.
Γη που αναστέναξες βαθιά και μάτωσες και υπήρξες
Σήκω κι ανάστησε ξανά όσους Ρωμιούς δε βρήκες.
Και κάλεσε ξανά κοντά σ' αυτά τα άγια μέρη
Κλείσε το μάτι στους Ρωμιούς και πάρ' τους απ' το χέρι
Σε μονοπάτια αλαργινά, σε μονοπάτια νέα
Σε μια ζωή ξεχωριστή, σε μια ζωή μοιραία.

ΜΑΝΤΖΙΩΚΑΣ ΓΙΩΡΓΟΣ ΓΕΡΑΣΙΜΟΣ

Μνήμη στην έρημο

Ο Θεός πήρε από το χέρι τους Εβραίους
Και τους έβγαλε από την Αίγυπτο.

Ήταν ένα θαύμα απίστευτο
όμως το ξεχάσανε σαν και βγήκανε στην έρημο.

Ο Θεός άνοιξε την Ερυθρά στα δύο
για να περάσει το κοπάδι το ιερό.

Ήταν ένα θαύμα τρομερό
όμως το ξεχάσανε σαν και βγήκανε στην έρημο.

Κάθε ημέρα με μάνα και γλυκό νερό έθρεψε και πότισε τον λαό Του
για να μην βρει αφορμή καμιά για απιστία.

Ήταν ένα θαύμα υπέροχο
όμως το ξεχάσανε σαν και βγήκανε στην έρημο.

Τάδε λέγει Κύριος, που σταυρώθηκε για την δικιά σου σωτηρία
Εγώ δεν σε εγκατέλειψα στις θλίψεις.

Μέσα στην φωτιά σε δρόσιζα.

Από μακριά χαμένο, σε έφερα στην γνώση.

και έζησες και ζεις στην αγκαλιά Μου.

Τώρα θα σ' αφήσω;

Βοήθησε με Κύριε ο Θεός μου

γιατί ο διάβολος χτυπά με βαριά μαγκούρα απελπισίας

φτιαγμένο από κλαδί του δέντρου της αχαριστίας και της λησμονιάς.

Χρόνους σαράντα πάλευαν οι Εβραίοι στην έρημο

γιατί δεν εμπιστεύτηκαν τον εαυτό τους στον Θεό.

Διπλό το νόημα της άμμου
σαν τους κόκκους της ερήμου, οι ευεργεσίες του Θεού
ούτε σαν ενός, το μέγεθος της πίστης μας
την πήρε ο άνεμος της πρώτης δυσκολίας.

Βοήθησον μοι τι απιστία, ω Κύριε
ότι σαθρός ο δούλος σου
αγνώμον.

Τάδε λέγει Κύριος, που έχυσε το αίμα του για τον δικό σου εξαγνισμό
Εγώ σε προστάτευσα στα δύσκολα
όταν τείχη ειδωλολατρικά σε χώριζαν από την ελευθερία.
Τώρα θα σ' αφήσω;

Τα Ευκαρυωτικά της Ανιμαλλάνδης

Μέρος 2

Ο Κήπος με τα Άγχη

«Καθώς περνάμε απ' την Κοιλάδα της σκιάς του θανάτου
γυρνώ να δω τον άγγελό μου αν έχει ακόμη τα φτερά του,
γιατί είχαμε εκκινήσει ως στρατός δια της ερήμου
όμως πλέον μόνο λύκοι ψιθυρίζουν στο αυτί μου
-όμως με είδαν τα φλαμίνγκο και με πήραν πέρα
(όπου ψοφούν οι αετοί και οι γλάροι απ' τον αέρα),
και με ταΐζαν ροζ ασίνθους (γιατί μού 'παν: «Δεν μιαίνεις
σκύλους πέραν της αλήθειας, του αριθμού και της Βιέννης»)).
Και εδώ 'που έχω φωλιάσει -με χάπια και οπλίτες-
έμαθα πως δεν θα ζήσω δίχως τους Σταυρουπολίτες
με τα ροζ μας σταυροδρόμια και τις μπλε μας γειτονιές
και το φόβο, που κοιμάται στις γωνιές
και περιστρέφει το μυαλό μας να θελήσει πίσσα
λίγο πριν κλέψει απ' το κεφάλι μας το στέμμα η κίσσα
που θα 'χει κάνει το κρανίο μας να εκραγεί
από οράματα για ήρωες στη Γη·

.....
Και ο τελευταίος, πια, επίλαρχος απ' τους 40,
ήδη διορίσθηκε μαέστρος δίχως νά'χει μπάντα
για να του πούνε πως θα πάει στην Ευρυτανία
όπου θα φέρουν το Ξυλόλογο για λιτανεία·

.....
αλλά για κάθε μέρα που δήλωνε απουσία
κάποιος Χιονιάς κατάφερε και έγινε εξουσία,
γιατί έκανε πάρκο τη χώρα των Αγράφων
με ασφαλτο, ορείχαλκο, και φάλαγγες ατάφων.
Και ο χρόνος, έτσι, αντάλλαξε τον πόνο μας για άγχη
τόσο που όλα τ' αγάλματα (που επιζήσαμε άγη,
Φρουρές, Συβάρεις, Ίππαρχους, του Ράπτορα το νύχι)
πλέον προσέχουμε μην ξεμείνουμε από Τύχη.»

ΜΑΣΤΡΟΣΗΦΑΚΗ ΣΟΦΙΑ

Ελπίζω

Ελπίζω, ελπίζω, ελπίζω.
Ελπίζω οι τοίχοι να πέσουν.
Ελπίζω η πόρτα ν' ανοίξει.
Ελπίζω στα κάγκελα
ελπίζω στα κάγκελα
που 'ναι έτοιμα να καταρρεύσουν.

Ελπίζω, ελπίζω, ελπίζω.
Ελπίζω να 'χει νερό.
Ελπίζω να 'ναι οργωμένα.
Ελπίζω ν' ανθίσουν
ελπίζω ν' ανθίσουν
τα νιάτα μας τα φυτεμένα.

Ελπίζω, ελπίζω, ελπίζω.
Ελπίζω στις φωνές που κραυγάζουν.
Ελπίζω στα δικά μας οράματα.
Ελπίζω στις ψυχές
ελπίζω οι ψυχές
να είναι πάντα εδώ.

Οραματιζόμενοι την ευτυχία

Απελπισμένοι άνθρωποι,
τι μοίρα και αυτή για σας!
Πιο πικρή κι από δηλητήριο,
που δίνουν σε μελλοθάνατο.

Να ζητάτε τον ήλιο
και να σας δίνουν σκοτάδι!
Να θέλετε τον αφρό της θάλασσας
και να σας κερνούν σκοίνα!

Παλάτια ονείρων να χτίζετε
με ενάρετους κάτοικους
και να γκρεμίζονται σε μια στιγμή,
που έχετε αφαιρεθεί.

Τι κι αν υπάρχει παράδεισος
στο τέλος του μαρτυρίου;
Για σας τίποτα δεν υπάρχει,
παρά μόνο απόγνωση.

Και το πιο ειρωνικό είναι
που το ξέρετε, πως οι
Παράδεισοι τέλειωσαν
προ πολλού για τους ανθρώπους.

Εσείς όμως, άνθρωποι, οραματίζεστε
και πρέπει να συνεχίσετε
να καταδιώκετε κάθε εμπόδιο,
κάθε φραγμό στην ευτυχία σας.

Ρόδο μυροβόλο

Αντίκρυ έστεκε η προκυμαία
και μια πόλη αγνώριστη,
που αλλιώς τη ζήσαμε
κι αλλιώς τώρα
με βαριά καρδιά
και βουρκωμένα μάτια
απ' τα σπλάχνα της
απομακρυνόμασταν.
Ζωές αποδιωγμένες,
στοιβαγμένες βιαστικά
σε βάρκες και καΐκια
πάνω από τη μαύρη άβυσσο,
από φλόγα και θάνατο σωσμένες,
μα μπροστά στον δύσβατο
της προσφυγιάς τον δρόμο.
Τα λατρεμένα χρώματα
που άλλοτε καρποφορούσαν
κι ευωδιές ανάβλυζαν,
βάφτηκαν στο άλικο
του αίματος το χρώμα.

Αντίκρυ έστεκε το Και,
που το 'χε ένας πυκνός καπνός
ολότελα καλύψει.
Εκεί που κάποτε χαρούμενες
ηχούσαν οι φωνές,
τίποτα, πια, πέρα από κραυγές,
από οδυρμό και θρήνο.
Ανύπαρκτες οι ευωδιές,
τ' αρώματα, οι γεύσεις.

Τριγύρω μόνο αποφορά,
ερείπια και στάχτη.

Αντίκρυ έστεκε εκείνη,
ένα ρόδο μυροβόλο,
που χέρι ανθρώπου απάνθρωπα
ξερίζωσε με οργή
και σκόρπισαν, θαρρείς,
τα πέταλά του ξέπνοα
στη λαβωμένη πάνω γη.
Μόνο μια χούφτα χώμα
κι ένα κλαδί βασιλικό
ό, τι κατάφερε και πρόφτασε
απ' τις φλόγες και το μένος
να σωθεί.

Τώρα εκείνη στέκει εντός,
ανάμνηση που άντεξε
μέσα από ερείπια και στάχτες,
σαν φλόγα άσβεστη,
σαν ρόδο μυροβόλο
π' αδιάκοπα στον χρόνο
θα ανθεί.

Ξεριζωμένοι

Όλο το βιος ένα ζαλίκι
φευγάτοι δίχως δεκανίκι
να πάνε που;
Πίσω θερίζει ο θανατάς
καίνε, σκοτώνουν, σαματάς,
τραβούν γι' αλλού
Που θα ριζώσουν στα ξένα μέρη
ποια τύχη να τους περιμένει
στην ξενιτιά;
Αγκομαχώντας τραβούν μπροστά
χωρίς ελπίδα, δίχως χαρά
κι ένα άγουρο μωρό στην αγκαλιά
Μα έρχεται πάντα η στιγμή
που η καταιγίδα σώνει
και τ' άγιο κλάμα του μωρού
το θάνατο σκοτώνει
Και όπως βγαίνει η Άνοιξη
απ' το βαρύ χειμώνα
και πρασινίζει όλη η γη
και κελαηδεί η αηδόνα
Οι πίκρες και οι αναστεναγμοί
γενήκανε ελπίδες
και τ' όνειρο έδιωξε μακριά
τις μαύρες καταιγίδες
Τα δάκρια πέτρες γίνανε
κι οι καημοί λιθάρι
κι έχτισαν και πρόκοψαν
με ζήλο και με χάρη

Κι ομόρφυναν τη νέα γη
με τις δικές τους γνώσεις
στην τέχνη, στον πολιτισμό
μα και στις παραδόσεις

Αδέρφια ελληνοπρόσφυγες
απ' τη Σμύρνη κι απ' τον Πόντο
η Ελλάδα όλη σας χρωστά
ευγνωμοσύνη μόνο

Γλυκιά πατρίδα

Πνίξ' τα δάκρια
και κάνε κουράγιο
ρίξ' την πίκρα σου
μεσ' το μουράγιο
πίσω μην κοιτάς

Στ' Άγια χώματα τα τιμημένα
προγόνων γης, δοξασμένα
τώρα φωλιάζει ο θάνατος
πίσω μην κοιτάς

Βαρβάρων ορδές
ουρανομήκεις κραυγές
κι ο κόσμος άφαντος
πίσω μην κοιτάς

Δεν θα δούμε ξανά
τη γλυκιά μας πατρίδα
μα δεν πρέπει να σβήσει
της ζωής η ελπίδα
πίσω μην κοιτάς

Και πέρασαν και νύχτωσαν
σ' έρημους δρόμους
κουβαλώντας το βίός τους
απάνω στους ώμους
όλοι μια γροθιά

Και τα δάκρια ποτίσαν
την καινούρια τη γη
και ανθίσαν περβόλια
και γεμίσαν ζωή

Σαν τ' αστέρια της Άνοιξης
που νικούν το σκοτάδι
και φωτίζουν της νύχτας
το χαμένο διαβάτη

Η ελπίδα νίκησε
τη μαύρη συμφορά
έδιωξε το θάνατο
έφερε χαρά

Και στέριωσαν και ρίζωσαν
στον άγιο τούτο τόπο
και 'δώσαν άλλη ομορφιά
καινούριο φως στον κόσμο

Οι γνώσεις πέτρα γίνανε
κι ο πολιτισμός μυστήρι
κι έστειλε το θάνατο
βαθιά στη μαύρη γη

ΜΠΙΜΗΣ ΓΙΩΡΓΟΣ

Στην Πέργαμο και στ' Αϊβαλί...

Στην ορφανή σου την αυλή,
στην Πέργαμο και στ' Αϊβαλί,
ο νους μου πάλι τρέχει
και σ' ένα γκριζο ουρανό,
μες στην καρδιάς μου το στενό,
ξανάρχισε να βρέχει...

Ήταν γλυκιά πρωτομαγιά
όταν μου είπες έχε γεια
και νύχτωσες στα ξένα
κι ένα φεγγάρι ζωγραφιά,
ξυπνάει στη μαύρη ξενιτιά
με μάτια βουρκωμένα.

...

Αίμα στο χώμα κύλισε
κι όμως κανείς δε μίλησε
για το δικό μου πόνο,
γράψε μου γράμμα και γραφή,
να σ' έχω μάνα κι αδερφή,
πια μη μ' αφήνεις μόνο.

...

Στην Πέργαμο και στ' Αϊβαλί
μήτε πουλάκι δε λαλεί,
μα στ' όνειρό μου σ' είδα.
Κι έχεις στο μάγουλο ελιά
και στα σγουρά σου τα μαλλιά
θροεί μια ηλιαχτίδα,...

Μισεμός...

Απ' τη Σμύρνη την ωραία,
πρόσφυγας στη Κοκκινιά,
σε συνάντησα τυχαία
κάποιο βράδυ στις εννιά...

Άγριο της καρδιάς το κύμα,
που να πάω, τι να πω,
που σε πήραν μαύρες νύχτες,
Σ' αγαπώ!

Κάποιο βράδυ στο Χαϊδάρι,
ανιστόρητοι φαντάροι
σ' ανεβάσανε αητέ μου
στο σταυρό.

Κλαίει στη Σμύρνη το φεγγάρι
που 'σουν νιος και παλικάρι
και πονώ!

Άγριο της καρδιάς το κύμα
που να πάω, τι να πω,
που ξεθώριασαν οι μέρες,
Σ' αγαπώ!

Απ' τη Σμύρνη στο Χαϊδάρι,
ήρθε ο χάρος να σε πάρει
μα εσύ φως μου δε λυπάσαι,
δε λυγάς!

Κι έδυσε νωρίς τ' αστέρι,
πέταξε το περιστέρι
της χαράς...

Η Σμύρνη και το Κορδελιό

Πυρπόλησαν το Κορδελιό,
καπνοί απ' άκρη σ' άκρη
κι εδώ, στο έρμο καπηλειό,
στάζει βροχή το δάκρυ.

...

Η Ιωνία αιμορραγεί
κι η Σμύρνη ανταριάζει
και εσύ, πουλί σ' άξενη γη,
νυχτώνεις μες στ' αγιάζι.

Τα μάτια σου τα γαλανά,
μι' αυλή με φως γιομάτη,
μα στο βοριά που ξαγρυπνά,
πως θες να κλείσω μάτι;

Στις νύχτες σου σ' αναζητώ
και στις αυγές σε χάνω,
μα, πες μια λέξη να πιαστώ,
την πίκρα να γλυκάνω.

...

Στη φρικαλέα τη σφαγή
μ' αίμα μετρώ το κύμα,
αίμα των μπράβων η οργή,
για το αθώο θύμα.

Κι απ' τη στεριά η Παναγιά,
σειει λευκό μαντίλι
κι εκλιπαρεί τη λευτεριά,
μι' αχτίδα της να στείλει.

...

Γι' αυτό το φαύλο μακελειό,
φλόγες οι μνήμες σβήνουν...
Κι η Σμύρνη και το Κορδελιό,
μι' ανάμνηση θα γίνουν...

Ταξιδεύοντας

Ταξιδεύοντας σε βίαιο ταξίδι με εισιτήριο χωρίς επιστροφή
βγαλμένο απ' τον αιμοσταγή κατακτητή
προσμένεις πάντοτε τον γυρισμό.

Ταξιδεύοντας στην προσφυγιά
το σπίτι, τ' αμπέλι και το βιος που 'μεναν πίσω φώναζαν
«Μην φεύγεις, ξεριζώνεσαι ... εμείς είμαστε ακόμη εδώ!»

Ταξιδεύοντας σε άγνωστο προορισμό
στη νέα γη ψάχνεις στολίδι.
Προξενητές κι εραστές οι νέες καταστάσεις
γίνονται σύντροφοι να ξαποστάσεις!
Πάλι τολμάς να δημιουργήσεις
ότι είσαι άξιος Έλληνας θέλεις να δείξεις.

Ταξιδεύοντας στο νέο κόσμο
ποτέ δεν αγάπησες τη μοναξιά!!
Έμαθες, έδειξες, πήρες και έδωσες πολλά.
Όλοι μαζί σαν μια γροθιά.

Ταξιδεύοντας στη μάνα Ελλάδα
δεν ξεχάσες τη γη σου την παλιά.
Τον πατρικό τον τόπο που ματώνει την καρδιά !

Ταξιδεύοντας με αρετή και υπερηφάνεια
γέμισες με την αγάπη σου, παρόλη την ορφάνια
το νιόφυτο περβόλι σου
με πολλά άνθη χρυσά!

Τί κέρδισες ταξιδεύοντας;
Τα βαλες όλα στην αυτοσχέδια βαλίτσα!
Την έκλεισες πολύ σφιχτά
κι αναμνήσεις σου δεν χαθήκαν!
Στο μυαλό σου γυρίζουν συχνά
καθώς ο νους τη γη των προγόνων αποζητά.

Ταξιδεύοντας έφτασες πρόσφυγας ακόμη κι ως τον Όλυμπο ψηλά
βλέπεις στην πλούσια πεδιάδα
θεούς κι ανθρώπους να προσπαθούν αντάμα.
Μαζί τους σύμοχθος και συ βάζεις πολλά λιθάρια
στη γνώση, στην τέχνη, στην καλλιέργεια
σ' αυτής της χώρας τη σύμπνοια και την ομόνοια.

ΝΙΚΟΛΑΟΥ ΣΤΕΛΙΟΣ

Γέννηση

Από τις θάλασσες της Ιωνίας,
μέχρι τον κόλπο της Μερσίνης,
εκεί γεννήθηκε κάποια στιγμή,
μια αγάπη, μια χαρά, κάποιας δημιουργίας,
της Ρωμιοσύνης το σκαρί,
σ' εκείνη την Μικρά Ασία.

Στη Σμύρνη σχολές εγέννησε,
ομάδες στην Καισαρεία,
σουτζουκάκια, κουλούρια, παστουρμάδες,
σιροπιαστά και τόσα άλλα,
εδέσματα απ' την Ανατολή,
ανάθρεμμα μιας ζήσης.

Μιας ζήσης που χρόνια επιβίωσε,
και πάλεψε ανδρεία,
μ' ελπίδα για κάποια λευτεριά,
και κάποια μητέρα πατρίδα,
καμάρι τ' αρχέγονου Ελληνισμού,
Που πάλεψε με σθένος.

Μα η Μικρά Ασία πάλεψε,
κι αυτή με τόση τόλμη,
άκμασε στην παράδοση,
στην πρώτη της την πτώση,
στην δεύτερη την κράτησε,
στην τρίτη όμως την έφερε.

Εμπλούτισε την ήπειρο,
την Κύπρο και τον Νότο,
Δύση, Βορρά, κι Ανατολή,
μα ήρθε μ' έναν βρόντο,
βρόντο βαρύ και σθεναρό,
φτάνοντας ως τον Πόντο.

Θάνατος

Γλυκό πράγμα η άγνοια,
σου δίνει μια ελπίδα,
πως πάντα τα πράγματα είναι καλά,
γεμάτα με κάποια σπίθα,
ίσως αυτή της λευτεριάς,
ή ίσως κάποιας πατρίδας.

Μίας πατρίδας που πονά,
που θέλει να σε ζήσει,
στα στήθια της μέσα να σε δει,
και να σε καμαρώσει,
μα έλα που δεν το σκέφτηκε,
πως κάποιοι σ' έχουν ξεδώσει.

Αχ που 'σαι Μικρά Ασία μου,
και που είστε Μικρασιάτες,
θυμάστε με πόνο στην καρδιά,
εκείνον τον εφιάλτη,
τις πύρινες τις λαίλαπες,
τα λάθη, και την απόγνωση.

Εκείνη την τόση καταστροφή,
που βρήκε τον καημό σας,
ξένους σας θέλαν να σας δουν,
ξένους και πλέον άλλους,
όχι Ρωμιούς, μα στεναγμούς,
ζώντες χωρίς ελπίδα.

Μα η καταστροφή σας γέννησε,
χίλιες πολλές δυνάμεις,
εμπλούτισε την παράδοση,
έφερε χίλιες γνώσεις,
κι εδραίωσε την Ελλάδα μας,
που τόσοι την έχουν νιώσει.

Αναγέννηση

Τόσα πολλά κουβάλησαν,
οι πλάτες της Ρωμιοσύνης,
σε τούτη εδώ την έκταση,
τη μάνα Μικρά Ασία,
κακά, καλά, και θλιβερά,
και θύμησες που μείναν.

Κρατήσανε την πόλη μας,
και δώσαν ζωή στον τόπο,
δώσαν ελπίδα σθεναρή,
σαν δύναμη ζωοδόχος,
που με τόσα ζόρια και καημούς,
ακόμη με τόλμη στέκει.

Η γαλήνη των θυμήσεων,
εκείνης της Ρωμιοσύνης,
ακόμη καλά κρατεί,
στα σύνορα της Δύσης,
και τόσους αιώνες αέναη,
θα δίνει κάποια ζήση.

Τη ζήση αυτή που μας κινεί,
το έθνος παραπέρα,
εκείνη η παράδοση,
τα άτομα που ζήσαν,
κι εκείνη η νοσταλγία μας,
που οι θύμησες μας χάρισαν.

Κι όπως εμείς θυμόμαστε,
εκείνα που 'ναι χαμένα,
έτσι από τα χώματα,
εκείνα τα ματωμένα,
να δεις πως θα 'ρθει η άνοιξη,
σε τούτη την Αιολική πατρίδα.

ΝΙΚΟΛΙΔΟΥ ΑΘΗΝΑ

Νεκύσια (Α)

Λαμπαδοφόροι έκπτωτοι άγγελοι μας κυνηγούν
στη νύχτα που γέννησε Έχιδνες και Λερναίες Ύδρες.
Το χέρι μου σφιχτά κλεισμένο στη φούχτα σου.

Η φωνή μου πνιγμένο ανακραύγασμα στο μαντίλι που μου φόρεσες.
Έγιναν θεοί τα μαχαίρια και ψυχοπομποί τα γιαταγάνια που κραδαίνουν
στον αέρα αλαλαγμούς σκοταδικούς.
Οι καρδιές καλπάζουν, αχολογούν, πώς να κρατηθούν στη φυλακή του
στέρνου.

Αδηφάγες γλώσσες φωτιάς τυλίγουν παράθυρα και δίφυλλες σκαλιστές
εξώθυρες.
Στο σπίτι κρατάνε ακόμα τη μυρουδιά σου τα πουκάμισα πατέρα.

Αφήσαμε πίσω μας τις κλίνες αδειανές, βουβό το εικονοστάσι στον τοίχο.
Ρυάκια που τρέχουν στην κοίτη της μνήμης τα λαμπερά πρωινά.
Ροδοπέταλα στο νυφικό κρεβάτι οι μυριστικές βραδιές
γλυκοτραγουδούν θύμησες που δε γυρίζουν πίσω.
Τότε που κρινάτα πρόσωπα ομόρφαιναν το κάδρο της Κυριακής
ανάμεσα σε κεντίδια πλουμιστά και πειράγματα του έρωτα
για μια ζωή που ξημέρωνε όνειρα και χαρές στα μορφοκαμωμένα σπίτια.

- Λίγο ακόμα, φτάνουμε!
Ζωντανοί που περιμένουν.
Νεκροί που επιπλέουν μαζί με τα χέρια που ζήτησαν μόνο βοήθεια.
Οδυρμοί πλέκονται με το κουβάρι του ανθρώπινου πόνου που είναι ταμένος
στα σαγόνια του θανάτου.

Λένε πως όλα άρχισαν απ' το ποτάμι που φούσκωσε από αλεσμένες ψυχές.
Τις πήρε το νερό κυλώντας για να ποτίσει αρχαία λιβάδια,
και καμαροστόλιστα περβόλια, πονετικές αγκαλιές της μάνας γης.
Έτσι είπαν και τα μοίρασαν όλα, δίχως να λογαριάσουν Θεού θέληση.

- Σ' αυτή τη βάρκα! Γρήγορα!

Το χέρι σου ένα με το δικό μου, κλαδί γερό, η αγκαλιά σου σπηλιά να με κρύψει.

Τα δάχτυλά σου ακροφτέρουγα, λαμνοκοπούν θαρρώ στο μαβί νερό που καταπίνει αχόρταγα ανθρώπινα μέλη.

Μη γυρίσεις πίσω να κοιτάξεις σκαρί γερμένο.

Κάτω απ' την αρμυρή κοιλιά του κοίτους σου

νεράιδες κυράδες με το τιμόνι της Αργούς σε κυβερνούν.

Λάμπουν τα γυάλινα φύκια στο σκοτάδι

και τραγουδούν τα κοχύλια στο βυθό του Πελαγαίου Ποσειδώνα.

Σε καλούν να γίνεις η κιβωτός του αύριο που ξημερώνει

πίσω απ' τα κάστρα των στεφανωμένων νησιών που σε περιμένουν.

Τα πόδια πάτησαν στη γη.

«Δόξα σοι Κύριε...»

Νεκύσια (Β)

Αι γενεαί αι πάσαι ριγούν στη θύμησή σας χώματα αγιασμένα
Λιβίσι, Καρμυλησός, Μάκρη, Τελμησός,
θυγατέρες της γης του Φοίβου.
Ευλαβικά τη μνήμη σας υμνούν
υφαίνοντας σύννεφα που αγκαλιάζουν κιονόκρανα
ξασμένα απ' την αρμύρα και το γαλάζιο φως,
σπίτια που στέκουν ασκεπή στου χρόνου το αντιφέγγισμα
και τραγουδούν συλλαβιστά φωνήεντα του Ομήρου.

Εκεί αποξεχνιούνται.

Πρώτα χαϊδεύουν των καμπαναριών τις σιδερένιες γλώσσες
αυτές που θρηνούν με μοιρολόγια και σκοπούς θαλασσινούς
τις Νηρηίδες που πεπλοφορούσες χορεύουν τις νύχτες ανάμεσα
στους κίονες των Λυκιακών βράχων.

Κι ύστερα λέν τραγούδια της αγάπης και του έρωτα
για τους χτιστάδες και τους μαραγκούς
που ξυπνούν τις κοιμωμένες κόρες
πριν να ξημερώσει η αυριανή, της Λάχεσης η μέρα.

Καραβιές οι θύμησες κουβαλούν μπόγους τις ελπίδες,
δίκοχα στάρια φυλαγμένα στους κόρφους
που αποχαιρετούν τη γη που φλέγεται.
Ενώ το μαντηλάκι που κεντά δικέφαλος αετούς πέμπει πουλί αλαργινό,
κλαδί να φέρει, χώμα να πατήσουν τα πόδια τα ξεριζωμένα .

Δε λύγισαν τα χέρια που ευλόγησε ο Θεός
στη γη με τα θολερά νερά, του ρίγους απόκαμα.
Ώσπου στα μάτια εγλύκανε και πάλι το χαμόγελο
καθώς τα χείλη τραγούδησαν στις μικρές αγκαλιασμένες αυλές

τους γάμους και τους αρρεβώνες της νιότης
που ζωγράφιζε όνειρα πλεγμένα με ιαμβικούς ανάπαιστους.

Κι όταν τα λόγια έγιναν ιστορίες και τα τραγούδια παραμύθια,
κύματα φλοισβίζοντα ταξιδεμένα απ' τα σπίτια της αντικρινής όχθης,
έφεραν με την άνοιξη ασφόδελους και στριφογυριστά κοχύλια,
βοστρύχους σκαλιστούς, μετώπες των κεκοιμημένων αγαλμάτων της.

Χαίρε Μικρασία φως ιλαρόν, Μούσα ομηρική χαίρε!

ΝΤΙΚΜΠΑΣΑΝΗΣ ΧΡΗΣΤΟΣ

Δρόμοι διαφορετικοί

Αδιάφορη μας κοιτά η νέα πατρίδα
Σκορπισμένοι είμαστε εδώ κι εκεί
Κουβαλάει ο καθένας μας
τη δική του ιστορία
Δρόμους ακολουθούμε
που έχουν κοινό προορισμό
λευκό και άγουρο, την επιβίωση
Πρώτη φορά οι συνάνθρωποί μας
αρνούνται ν' αγγίξουν τις σκέψεις μας
Προσπερνούν τη ζωή μας με απάθεια
Οι κραυγές μας παραμένουν βουβές
Ας έχουμε ανοιχτά θέματα με το χθες
Ας έχουν κυριεύσει τη ψυχή μας αλλότριτοι
Δε θα την αφήσουμε να χαθεί
Θ' αναγκάσουμε τους νέους γείτονές μας
να σηκώσουν το κεφάλι τους και να μας δουν
Πιστεύουν πως κάθονται σε άστρο
πιο λαμπερό απ' το δικό μας
Δε χορεύουν στον ίδιο ρυθμό μ' εμάς
Δεν ταΐζει τα ίδια όνειρα η καρδιά τους,
παρ' όλο που οι ίδιοι πόθοι
ζεσταίνουν το μέσα τους άγρυπνο κόσμο
Δε ξέρουν όμως πως εμείς κοιτάξαμε
κατάματα τον ήλιο χωρίς να καούμε
Τώρα θα τους μάθουμε
πως παίζεται αυτό το ριψοκίνδυνο παιχνίδι

Ο ταξιδευτής των ονείρων

Στη φωτογραφία σου δεν είσαι εσύ
Μόνο την απουσία σου
έχεις αποθανάτισει
Μη χαμογελάς στο κάτοπτρο
απέναντι απ' τα όνειρά σου
Δε ζει κανένα είδωλό σου μέσα εκεί
Αισθάνομαι επάνω μου
τις γρήγορες αναπνοές σου,
την ακόρεστη δίψα σου να σβήσεις
την απροσδόκητη απώλειά σου,
την ανυπαρξία σου
Το ξέρω πως κάποτε
ήσουν ένας θαρραλέος ταξιδευτής των ονείρων
μα τώρα πέταξε σαν σκόνη τη μοναξιά από επάνω σου
Αντιμετώπισε την πίκρα και τη θλίψη
απ' την απώλεια της μητέρας σου πατρίδας
με το γοργοπτερούγο μυαλό σου,
με την ακαταπόνητη όρεξή σου για δημιουργία

Νέα πατρίδα

Μην πλησιάζεις στον πόνο σου τόσο πολύ
Θα καείς πριν το καταλάβεις
Θα πυρποληθείς απ' τη φωτιά του
Είναι τόσο κοντά σου
Μαζί σου θα καταστραφούν τελείως
και τα όνειρα που έκανες για τη ζωή
Αναζήτησε την ελπίδα,
το δροσερό άνεμο της νέας αρχής
στην ιστορία σου
Άνθρωπε σταμάτα να δακρύζεις
Μη δειλιάζεις τώρα μα συνέχισε
ν' ανεβαίνεις στο δρόμο των πόθων σου
όσο και αν σε λυγίζει η μνήμη
της χαμένης σου πατρίδας
Μην σκοτώνεις την αγνότητά σου,
της ψυχής σου την αντοχή
Το χαμόγελό σου μη σβήνεις
Τα φυλακισμένα όνειρά σου ελευθέρωσε
Και αν αιμορραγήσεις μέσα στην σιωπή
της αδιαφορίας και του παραγκωνισμού
μην τεμαχίζεις το κορμί και τους πόθους σου,
τιμωρώντας αναίτια τον εαυτό σου
Η τόλμη στα μάτια σου
θα ξεσηκώσει την καρδιά
της νέα σου πατρίδας

Το τελευταίο χώμα

Εκατό χρόνια! Νεράκι που κυλάει μανούλα ο χρόνος!
Σα να 'ταν χθες! μου έλεγες... Θυμάσαι;
που τρέχατε στο λιθόστρωτο της Σμύρνης
διωγμένοι, μα ο νους σας στην πατρίδα ριζωμένος,
μαύρο ποτάμι στο πολύβουο λιμάνι ... στην προκουμαία...
να μπαρκάρετε για την Ελλάδα! Πρόσφυγες!...
Αγνάντευα την πατρίδα απ' την άκρη του βαποριού! μου 'λεγες...
τους καπνούς και τις φλόγες των σπιτιών μας... θυμάμαι!...
η ψυχή μας λαμπάδιαζε και καίγονταν... πώς να ξεχάσω!...
Εκατό χρόνια! Η πατρίδα μεγάλωσε μανούλα!
Μπροστά σου στέκεται! Την βλέπεις! Την ακούς!
Βλέπω εκείνο τον λαό μας απ' τα Κιμιντένια... μου 'λεγες
διωγμένο με τους αγίους του στον ώμο... θυμάμαι!...
Στην Ανάβυσσο τριανταφυλλώνες ανθίζουν τώρα
από κείνη τη χούφτα χώμα που φέρατε μες στο μαντήλι,
ζεσταμένο μέσα στα χέρια σας, νέα ρόδα πλημμύρισε
κι ας βρήκε τόπο άγονο, τόπο άνυδρο.
Ακούω κλάματα παιδιών και ουρλιαχτά μανάδων
διαμελισμένα μέλη πριν σκορπίσουν! μου 'λεγες...
Οι ψυχές τους πλέον δεν πλανώνται ανήσυχες μανούλα,
στο ρολόι του Στέφανου και στη σκιά του Αλή μερεύουν .
Εκατό χρόνια! Συγχώρα με μανούλα!...
Συγχώρα με!... για κείνη τη φωτιά που άφηνα να σιγοκαίει,
για κείνες τις μέρες τις καλές που θάφτηκαν στο χρόνο,
για τον παράδεισό σας που ανταλλάξατε για μας.
Συγχώρα με!... για το στερνό σου αντίο στην πατρίδα,
που ορκίστηκες πως δεν θα την ξαναδείς!...
αλλά και πως ποτέ δεν θα την ξεχάσεις!... Θυμάσαι;
Αναπαύσου μανούλα! Το τελευταίο χώμα δέξου απ' το μαντήλι.
Ριζωμένη εδώ για πάντα! Ριζωμένη με γαλήνη!

ΠΑΝΑΓΙΩΤΟΥ ΙΩΑΝΝΗΣ

Θέλει κουράγιο να ξεχανάς

Θέλει κουράγιο να θυμάσαι
Μα πióτερο να ξεχνάς
Σ' ένα μποξά κουβάλησα τη μπόρεση ετούτη
Ούτε μια σπιθαμή χώμα μήτε ένα κύτταρο φωτιάς
Δε με σαγήνεψε
Να χορτάσω την πείνα της πατρίδας
Ξέμπλεξα με τα πάθη
Όσα ξημεροβραδιάζονταν αχόρταγα
Στα κόκκινα καμουτσίκια των Τσέτηδων
Με την άκρη της σκονισμένης μου αρβύλας
Έστριψα σαν αποσίγαρο
Στο λιγδιασμένο πλακόστρωτο του Μπότρουμ
Όση αξιοπρέπεια μού αφήσανε να ανασάνω
Οι μέλλοντες καιροί
Έτσι, μονάχος σαν αγέννητος,
Αγνάντευα από την κουπαστή
Τον ορίζοντα της ζωής μου
Όπως αναστήθηκε μέσα μου
Σα Χριστός
Φύτεψα στη Σαλονίκη
Τη μνήμη του καβουρντισμένου καφέ
Στη Λέσβο ασβέστωσα με πολιτικά σιρόπια
τα καλντερίμια του ήλιου
Τον αρμυρό μου ιδρώτα κρέμασα νταντέλα
Στα σοκάκια του Περαία
Να χαϊδεύουν την άνοιξη
Σα φυσά από της μικρασίας τη μνήμη
Έπειτα Ζορμπάς, πα να πει αγέρωχος και στιβαρός,
Σα βράχος θαλασσόδαρτος,
Κούρντισα του πονεμένου μου λαούτου

Την ύστερη χορδή
Κι αρχίησα ένα χορό ασίκικο
Στη ντάλα του μεσημεριού
Φέρνοντας γυροβολιά τις θύμησές μου
Να λάμπουνε στα μάτια των παιδιών
Σαν παίζουνε κρυφτό
Στις γειτονιές του δειλινού

Ένας σβώλος από αίμα και μνήμη

Έχω μάθει να μιλώ τις άναστρες νύχτες
Με τη μνήμη του αίματος
Όπως κρύβεται αιώνες τώρα
Χωμένη μέσα σ' ένα σβώλο
Καμωμένο από μοναξιά κι αρώματα
Έχω μάθει να σιωπώ από σέβας αδήλωτο
Θωρώντας τα ροζιασμένα χέρια
Του πρόσφυγα παππού
Φορώντας στην πλάτη μου
Το σκονισμένο μποξά της ζωτάρισσας γιαγιάς
Μια πατρίδα κουρσεμένη από αντοχές
Είναι η ζωή μου
Μια κουπαστή δίχως κουφάρι
Η κυνηγημένη μου ζωή
Σαν ξεμακραίνω από το Μπόντρουμ
Είναι κι οι μυρωδιές της Σμύρνης
Δε βρίσκουνε αναπαμό στη θλίψη τ' αποχωρισμού
Γερτός δε στάθηκα ποτές
Ακόμα κι όταν ξόβεργες οι ερινύες
Παγίδεψαν τη δύναμη της ψυχής
Θα γενώ ολάκερος μνήμη
Να συντροφεύω τα όνειρα των παιδιών
Όσων μείνανε αγέννητα από φόβο θανάτου
Που τους μάθανε να τον λένε ξεριζωμό
Κι έπειτα ζωντανός σαν τη φωτιά
Θα κουβαλώ ισόβια προίκα - καρδιά
Ολάκερο τον Πόντο και τη Μικρασία
Στα κόκκινα σοκάκια της ιστορίας

ΠΑΠΑΪΩΑΝΝΟΥ ΧΡΥΣΟΥΛΑ

Το προσφυγόπουλο

(Ξεριζωμός Μικρασίας, 1922)

Στα μάτια του μπορείς να δεις
τον πόνο, την απόγνωση, την πίκρα.
Στα άδεια μάτια του
μπορείς να διαβάσεις
χιλιάδες ρωτήματα
για τα πατρικά σπίτια που καίγονται
για τους γονιούς που σφαγιάστηκαν
για τον διωγμό απ' την αγαπημένη πατρίδα.

Αποκαΐδια παντού,
στον καυτόν αέρα,
στη ματωμένη θάλασσα,
στην ξεσκισμένη του ψυχή.
Πρέπει πολύ βαθιά να ψάξει μέσα του,
να ξετρυπώσει τον κόρφο της μάνας – σαπούνη και κανέλα-
τα παιγνίδια στην αλάνα, τον σκύλο στο μποστάνι,
τον επιούσιον άρτον στο οικογενειακό τραπέζι.

Δεν ξέρεις τ' όνομα, την ταυτότητά του,
δεν ξέρεις καν αν είναι αγόρι ή κορίτσι.
Κουβαριασμένο κουρελάκι στο καράβι της σωτηρίας,
νούμερο στον κατάλογο του Ερυθρού Σταυρού,
προσφυγόπουλο απ' τη Μικρά Ασία.

Το καράβι απομακρύνεται.
Η μικρή ιστορία στην πατρίδα απέναντι
κόπηκε νωρίς, βάνουσα, άδικα.
Πρέπει να συμμαζέψει το κουράγιο του,
να συνεχίσει την ιστορία αλλιώς:
με τ' απομεινάρια της μνήμης,
με τα αποθέματα της πρότερης ευτυχίας,
με την πίστη σ' ένα καλύτερο αύριο!

ΠΙΣΤΙΚΟΥ ΜΑΝΤΥ (ΔΙΑΜΑΝΤΩ)

Άνθη της αιολικής γης ποτισμένα με αίμα

Όμηρε, Ηρόδοτε, Θαλή, Ιππόδαμει!

Ταξιδέψατε σε όλα τα μήκη και τα πλάτη αυτής της γης.

Η ποίηση, η ιστορία, η φιλοσοφία και οι επιστήμες πότιζαν τα Ματωμένα Χώματα ανέκαθεν.

Καλλιεργώντας τους κήπους της ανθρωπότητας.

Φαίνεται πως οι ρίζες ήταν πολύ βαθιές...

Μια θάλασσα τα χώριζε μα πάλι Ελλάδα μύριζαν!

Μάτωσαν τα χώματα αδέρφια που πίστευαν στο Θεό και τον Αλλάχ.

Άλλοι τους έβαλαν να σκοτωθούν, οι ίδιοι μια χαρά είχανε στήσει τις ζωές τους...

Σε άλλους πουλήσαν Όνειρο, σε άλλους Ελπίδα και σ' άλλους ψεύτικο πατριωτισμό.

Μα στην ουσία πούλησαν Θάνατο, Μίσος και Απανθρωπιά.

Και γέμιζαν οι τσέπες τους με χρυσάφι ενώ βασανισμένες σάρκες κείτονταν νεκρές.

Δεν λογάριασαν ποτέ πως ο Ανοιξιάτικος άνεμος θα έφερνε τα άνθη του στη Μάνα-Πατρίδα: Μυριβήλης, Βενέζης, Εφταλιώτης, Κόντογλου, Ανδρόνικος,

Σεφέρης, Κυβέλη μαζί με μια Διδώ που πάντα έδινε...

Τα άνθη έφεραν τις Τέχνες και Μνήμες πανάρχαιες και διαχρονικές.

Αγνόησαν οι αδαείς πως το πνεύμα νικάει την ύλη (όπως το Καλό νικάει το Κακό).

Δεν πεθαίνουν οι Αξίες! Απλά μεταφέρονται...

Δεν πεθαίνουν οι άνθρωποι! Ζουν μέσα από τα παιδιά τους...

Οι εφιάλτες κάποτε τελειώνουν και τα όνειρα γίνονται ελπιδοφόρα. Τι κι αν ποτίστηκαν τα χώματα με αίμα;

Η Άνοιξη θα συνεχίζει αέναα να κάνει τη δουλειά της...

Οι φτωχογειτονιές της προσφυγιάς

Μεγάλωσα σε φτωχογειτονιά.

Κανακεμένη με αφηγήσεις του ξεριζωμού.

Σαν παραμύθι άκουγα τις πίκρες των προπάππων μου: πλούτη που χάθηκαν, ζωές που μηδένισαν το κοντέρ της ευτυχίας.

Άλλοι καταποντίστηκαν, άλλοι ξαναγεννήθηκαν. Όφειλαν να ξαναγεννηθούν...

Φτωχοί μα περήφανοι, τίμιοι κι εργατικοί.

Παράγκες που έλαμπαν σαν παλάτια.

Γυναίκες-φιγουρίνια κι ας είχαν μόνο δύο αλλαξιές.

Άνδρες ευγενικοί, πολυτεχνίτες και καλλιτέχνες.

Μύριζαν σουτζουκάκια, ιμάμ, παστουρμάδες και χαλβάδες.

Η γιαγιά τραγουδούσε το «Καλλιοπάκι»' όταν έπλεκε τα προικιά στο εγγονάκι της.

Ακούω τις συμβουλές της ακόμα. Κι ας έχει φύγει χρόνια πριν.

-Μπουνταλάδες είναι ωρέ ζεβζέκα αυτοί! Σουρτούκηδες που θέλουν νταβαντούρια!

Κι έτσι δεν εντυπωσιάστηκα ποτέ από τους γιαλαντζί ανθρώπους, τα φανταχτερά αντικείμενα και τις πρόσκαιρες απολαύσεις...

Οι ρίζες

Ήτανε τόσο όμορφο το δάσος!

Όλοι το θαύμαζαν...και στην σκιά του πάντα ξαποσταίνουν.

Μα ζήλεψαν την αίγλη του. Και ήρθαν με τσεκούρια.

Νόμισαν πως στα μέρη εκείνα θα έχτιζαν πολιτείες διαφορετικές.

Μα μια λεπτομέρεια τους είχε διαφύγει: στα ματωμένα χώματα οι ρίζες εμποτίστηκαν με Πνεύμα και με Όραμα.

Κι όταν αυτοί μετρούσαν τα εκτάρια των κατακτήσεων τους και πανηγύριζαν

Αγνόησαν πως οι σπόροι είχαν κρυφτεί καλά: άλλοι στο έδαφος και άλλοι σε μέρη γειτονικά.

Απόρησαν όταν ξανάδαν ένα παρόμοιο δάσος να φυτρώνει στα χαλάσματα της Μ. Ασίας και στα χέρσα της μάνας-πατρίδας.

Πως να σκοτώσεις την ψυχή χιλιάδων χρόνων;

Φωνάζουν τα ελληνικά επιγράμματα ενώ οι τουρίστες γεμίζουν τα ταμεία τους.

Φωνάζουν οι αρχάγγελλοι των ασβεστωμένων εκκλησιών

Τίποτα δεν πεθαίνει αν έχει μεγάλο προορισμό!

Τίποτα δεν πεθαίνει αν έχει ρίζες ιερές...

ΠΡΟΚΟΠΙΟΥ ΕΙΡΗΝΗ

Μα η ψυχή σαλπάρει ...

Σήμερον γητεύθην μια πύλη ιστορίας.
Στα χώματα ετούτα, η γη βρυχάται
θωρώντας οικείες παλάμες αμπαρωμένες
μ' ακούσια «αντί».

Στον κάβο και τ' αλώνια
τρεις σταλαγματιές αιμάτινες
άνθισαν έναν κρίνο.
Σαν η βροχή έλουε, με κρίματα
το μίσος του ανθρώπου

έκεινο το απόβραδο

μες το κατώφλι του Θεού.

Τι γίνηκε;
Τούτοι δεν άφηκαν στερνή πνοή
μες το θυμίαμα και τα καμένα μέλη.
Ασθμαίνουν στα προσκέφαλα
όσων ενθυμούνται.

Ετόλμησαν κατάχαμα
ν' αποθέσουν το κορμί
μα η ψυχή σαλπάρει
στου Ενεστώς την ώραν
σ' ορθόπλωρα πελάγη.

Κι είναι και κάτι νύχτες και νυχτιές
ως τούτη εδώ, σήμερα, που σας λέγω
με ιαχές των να κοσμούν ουράνια δίχως πένθος.

Τ' άστρα λάμπουν σαν Χριστός να 'ρθε πάλιν επί γης.
Τούτον να 'ναι άραγε το μέλι της ζωής;

ΣΑΝΟΣ ΧΡΗΣΤΟΣ

Η βάση του ανδριάντα

Σε εδάφη άγια και σεπτά για αιώνες πάντα ελληνικά,
ορδές βαρβάρων τα μιανά τους πόδια πάτησαν.
Αρχαίους ναούς, μοναστήρια, εκκλησιές και σκεύη ιερά,
τα βέβηλα τους χέρια κατέστρεψαν και λεηλάτησαν.

Βιαιοπραγίες, εθνοκάθαρση κι εκπατρισμούς μας δώρισαν.
Μανάδες απ' τα παιδιά τους χώρισαν.
Φαρμάκι της προσφυγιάς μας κέρασαν.
Γεμάτα νόστο και καημό τα χρόνια πέρασαν.

Χαμένες πατρίδες μέσα μας θρηνούμε.
Χρόνια με πόνο κλαίμε κι όμως δεν αντιδρούμε.
Ανάξιοι της δόξας των προγόνων.
Ανάξιοι των ηρωικών επών.
Ανάξιοι του σεβασμού των απογόνων.
Λακέδες γίναμε ξένων αφεντικών.
Αδιάντροπα της Σμύρνης την καταστροφή είπαν απλό συνωστισμό.
Απέκρυσαν επιμελώς βία, ωμότητες, πυρπόληση και σφαγιασμό.

Ευπνήστε, προετοιμαστείτε νέες γενεές.
Καραδοκούν των βαρβάρων οι ορδές,
στη χώρα μας νέα εισβολή να επιχειρήσουν.
Με όνειδος απ' όλα τα εδάφη μας κάντε τους ν' αποχωρήσουν.
Ευπνήστε, προετοιμαστείτε νέες γενεές.
Ξεχάστε τις όποιες σας αναστολές,
κραυγάστε ενδόξου παρελθόντος ιαχές
κι ετοιμαστείτε ν' αφαιρέσετε ζωές.
Φυλάξτε απ' άκρου εις άκρον την πατρίδα.
Του αίματός σας δώστε την τελευταία σας ρανίδα.
Έλεος, οίκτο και ανοχή μη δείξετε καμία.
Φόρο αίματος βαρύ ζητά η Ελευθερία.
Της Μικρασιατική Καταστροφή να την θυμάστε πάντα.
Τιμή αν γίνετε, των αφανών ηρώων, η βάση του ανδριάντα.

ΣΕΡΕΤΗΣ ΚΩΣΤΑΣ

Αιώνιες στιγμές

Άδειες μορφές του χρόνου
ροκανίζουν την αβεβαιότητα της στιγμής
του σούρουπου η ραστώνη
φυλλομετρά την ευτυχία

Και εσύ στην άκρη καθισμένος
μακριά από τους καπνούς της ανησυχίας
περιμένεις να σε επισκεφτούν
οι μέρες της λησμονιάς.

ΔΙΑΚΡΙΘΗΚΕ

ΣΠΑΝΟΥ ΕΥΑΓΓΕΛΙΑ ΑΓΑΠΗ

Ανεξίτηλες πληγές της προσφυγιάς

Ήμασταν δυο λαοί που ζούσαν αρμονικά μαζί,
κάναμε όνειρα χωρίς να μας νοιάζει πώς και τί.
Βρισκόμασταν στην γειτονιά με χαμόγελα πλατιά,
όμως όλα αυτά καταστράφηκαν μια μέρα ξαφνικά.

Μια μέρα σκοτεινή και φθινοπωρινή που αποτελεί μια πληγή,
ξεριζωθήκαμε από των προγόνων μας την γη.
Φίλοι και γνωστοί χάθηκαν μέσα σε μια στιγμή,
η παλιά μας πλέον ζωή φαίνεται πλέον μακρινή.
Φεύγοντας με μάτια πια υγρά βλέποντας την πυρκαγιά,
αναπολούμε με σφίξιμο στην καρδιά την γη μας την παλιά.
Δεν ξέρουμε το αύριο τελικά που θα μας βρει,
πρέπει όμως να συνηθίσουμε τη νέα μας ζωή.

Για την νέα μας πατρίδα φτάνουμε με την ελπίδα για αποσκευή,
ονειρευόμαστε μια αλλιώτικη όμως τίμια ζωή.
Δημιουργούμε ό,τι χάσαμε στην αιματηρή καταστροφή,
αναδυόμαστε από τις στάχτες που μας διέλυσαν την ζωή.

Η καθημερινότητα μας είναι πλέον τελείως διαφορετική,
ο μόχθος μας όμως απαλύνει την βαθιά μας την πληγή.
Η εργατικότητα μας χτίζουν μια χώρα πιο δυνατή.
Οι παραδόσεις μας αποτυπώνονται με μελωδία στο χαρτί.

Μικρασιάτες και Έλληνες διαμορφώνουμε μια κοινή ζωή,
πετώντας και αφήνοντας πίσω μας το παρελθόντος το κλειδί.
Διατηρούμε ό,τι υπήρξε πριν από την σελίδα της ιστορίας την μελανή.
Απολαμβάνουμε τα έργα μας για μια Ελλάδα πιο ισχυρή.

ΣΤΑΘΟΠΟΥΛΟΣ ΑΘΑΝΑΣΙΟΣ

Θέε μου ξημέρωσες καημό
μαύρη βροχή και πόνο και θάνατο
ξεριζωμό λιγμό και δάκρυ
πώς να χωρέσω μια ζωή σε μια χούφτα χώμα στην τσέπη μου
ένα σταυρό μικρό κρατάω στο χέρι μου που τρέμει
δύο μωρά στην αγκαλιά και μια τσάντα με ψωμί
κι απο τα μάτια μου παγωμένα δάκρυα γιαυτό που μας περιμένει...
θα ζήσουμε?

Πρέπει να ζήσουμε.

τάμα βαθύ στην παναγιά,για τα παιδιά,για τα αγγελούδια
σε μια πατρίδα μακρινή,δροσάτο φώς,ελπίδα
για να στεριώσει η γενιά το αίμα να κυλήσει
να μην πεθάνει η θύμηση στις μνήμης το πηγάδι
να ιδώ εγγόνια και χαρές
και προκοπή μεγάλη
να ιδώ χορούς αλλοτινούς
στην εμορφή μου αγκάλη
να'ρθει κι ο έρωτας ξανά
να σπείρει τον ανθό του
σκόνη να γίνει το κακό
μες το χαμογελό του
ν'ακούσω σκερτσοπεταχτό
με μπρούσκο να μεθύσω
και την ζωή κατάματα
και πάλι ν'αντικρύσω

ΣΥΚΙΩΤΗ ΜΑΡΙΑ

Αναπόληση

Ελπίδες φρούδες που λιγοστεύουν κι αυτές καθώς οι μέρες περνούν
Η συμφορά βυθίζει την πλάση στο πένθος
Ο λογισμός καταρρακώνεται
Τα σώματα αποκαμωμένα απ' το φόβο και τη θλίψη
Τα βλέμματα γεμάτα απελπισία και οργή
Χαμένοι κόποι προσανατολισμένοι στο πουθενά
Σπιτικά κατεστραμμένα ολοσχερώς

Ξέρεις πως όπου κι αν πας ξένος θα λογιέσαι
Όπου κι αν φτάσεις απ' ανάγκη ξανά θα ριζώσεις
Όταν άγκυρα θα ρίξεις απ' το ανεμοδαρμένο σκαρί σου
Και τότε την άκρη ενός άλλου μίτου εσύ θα βρεις
Και θα την κρατάς γερά για να σταθείς στα πόδια σου απ' την αρχή

Ναι, θα 'ναι δύσκολο σαν κάθε αρχή
Ναι, εκεί που θα χαιρέσαι εκεί θα χτυπιέσαι απ' τη μοίρα ξανά και ξανά
Και θα αναπολείς, θα θυμάσαι, θα κλαις γοερά γιά όσα έχασες
Για όλα όσα πίσω σου άφησες χωρίς λησμονιά
Για κείνα που μόνος σου έχτισες με ιδρώτα
Για τις ζωές που αίφνης έχασαν τη ρώτα τους

Μα τώρα πάλι απ' την αρχή
Σε μια άλλη γη, σε μια άλλη αγκάλη ...Που...
ναι, είναι ξένη για σένα αλλά είναι εκεί για σένα για κείνον, για κείνη,
για όλους όσους την αποζητούν
σα σταγόνα βροχής στην έρημο για να ξεδιψάσουν τα αφυδατωμένα στόμα-
τα...
τα διψασμένα κορμιά τους

Πορφύρα – Σωτηρία

Πυρά, πορφύρα και οδυρμοί
Όλεθρος γης σωμάτων και ψυχών
Ξεριζωμός
Αβάσταχτος πόνος, απέραντη θλίψη
Όνειρα παγιδευμένα στην κόλαση του πολέμου
Ζωές γενναίων αμάχων κι αβοήθητων στη μάχη με τη μάλιστα του κατα-
τρεγμού.
Σπίτια θαμμένα στη στάχτη
Παιδιά ορφανά χαμένα από ρίζα, από μάνα, από προορισμό
Καταφύγια στο πουθενά
Σώματα ταγμένα στη φυγή προς άγνωστη τύχη
Ο πόλεμος αυτό επιτάσσει

Ξεριζωμένοι ξεχύνονται σε ξένους δρόμους για να σωθούν, να σώσουν
εαυτούς και πνεύμα
Κωφαίνουν στις ριπές των όπλων
Βουβαίνουν στην οργή του εχθρού φιμωμένοι
Όλα αλλάζουν σε μια στιγμή
Ποιος θα το πίστευε;
Λιανόπαιδα ανδρώνονται... από μωρά
Μανάδες στηρίγματα... πατρικά
Γέροι κι ανήμποροι... αρρωγοί
Κορίτσια... γυναίκες σε μια στιγμή
Ασύλληπτη ρώμη!!!
Είναι κανείς να απορεί!!!

Ο πόλεμος όλα τα αλλάζει, τη νιότη, τη ζωή, την ανεμελιά σαν γράφει η
πένα του πολέμου
με μια μονοκονδυλιά
Στάχτες παντού, συντρίμια και κλάματα γοερά
Λέμβοι μεστές από κορμιά ζωντανών νεκρών
Ψυχές σώζονται, σώματα χάνονται σαν το πέρασμα στον Άδη
Άγνωστος κλήρος έλαχε στους άμοιρους
Μονόδρομος η φυγή κι ο ξεριζωμός

Δυσεύρετη η σωτηρία

Την ψάχνουν σε άλλη γη σε τόπους άγνωρους αβοήθητοι και μόνοι με πεί-
σμα και βούληση,

παλεύοντας με τα κύματα του πελάου για να βρουν την Άνοιξη

Εκεί θα φτάσουν ποιος ξέρει πώς...

Ποιος ξέρει πότε...

Ποιος ξέρει...

Αδημονούν, ελπίζουν...

Κι είναι μια όαση μπροστά στο πουθενά τους

Επιτέλους!!!

Άνοιξη στη ζωή σε νέα γη.

Όλα από την αρχή πια

Ελπίδα και φόβος, σωτηρία και αγωνία, γαλήνη και αγώνας επιβίωσης

Αγώνας ζωής

Αγώνας αναρρίχησης στο Γολγοθά τους

Έστω...

Μακριά επ' τις ριπές των όπλων

Σαν απάγκιο, σαν καταφύγιο, σαν ευχή:

«Είθε η ζωή να 'ναι με μάχες κερδισμένες, με θυσίες άοπλες χωρίς θύματα,
χωρίς

καταστροφές»

...καθώς χρυσοκίτρινα στάχνα ξεπηδούν απ' το χώμα γεμάτα ζωντάνια και
λάμψη...,

ποτισμένα με ιδρώτα και αίμα

Σαν ξεπηδούν από ανθρώπου πυγμή

Ατενίζοντας το άγνωστο

Ο τόπος σείεται απ' τις ριπές του πολέμου
Κλωνίζονται τα ριζά κι οι γειτονιές ορφανεύουν κι όχλος γίνονται μεμιάς

Πρόσωπα χλωμά, βουβά, φοβισμένα.
Ο τρόμος ξεχειλίζει απ' τα μάτια τους
Δάκρυα ποτίζουν τα βαριά απ' τη θλίψη ματόκλαδα

Απρόσωπα σώματα πορεύονται προς το άγνωστο
...το μέλλον που τους έλαχε δεν το γνωρίζουν
Μ'ένα τους βλέμμα ατενίζουν στα πέρατα του πελάου
κι εύχονται σωτήριος να' ναι ο προορισμός τους
Βουλιαγμένα στη θλίψη και την απελπισία

Κλαμένα μωρά απ' τα σπάργανα κιάλας, σπέρνουν τον τρόπο
Και τα σπάργανα αποδεσμεύονται απ' τις μητρικές αγκαλιές
Κι ύστερα... μόνο μνήμες
Μνήμες και θύμησες ισχυρές που παλεύουν να αντέξουν στο διάβα του
χρόνου
Με την ελπίδα να ανταμώσουν κάποτε ξανά
Όταν όλα τελειώσουν κι ο πόλεμος ξεθυμάνει

Μα τώρα, το κατευόδιο ορίζει αλλιώς τη μοίρα τους
Τους αποκόβει απ' τον τόπο και τα σπιτικά τους
τα... με κόπους και ιδρώτα φτιαγμένα
και τους πάει μακριά, απέναντι, εκεί που μια νέα πατρίδα τους περιμένει

Απ' την αρχή όλα ξανά
Χαράζοντας το δρόμο της προσφυγιάς σε κτίσματα με θεμέλια ιερά
Φερμένα νοερά απ' τη χαμένη πατρίδα
Ψάχνοντας ένα ξερόκλαδο να πιαστούν για να σωθούν
Σαν σε γκρεμό ριγμένοι, αβοήθητοι και μόνοι
Μα τελικά, δεν είναι μόνοι
Αλλά ούτε και μονομάχοι της ξενιτιάς

ΤΖΙΒΡΑΣ ΓΕΡΑΣΙΜΟΣ

«Την πατρίδα μ' έχασα»...

... είναι ο τίτλος τραγουδιού, διαπεραστικά λυπητερού, θρήνου βαρύ κι ατέλειωτου, που από παιδί ακούω κι αν τότε λίγο άγγιζα κείνου του πόνου δυνατού στο χρόνο τώρα με καημό μέσα μου ξανακούω.

Ο θρήνος τους είν' που πονούν πατρίδα που έχασαν, όσος καιρός και αν περνά ποτέ τους δεν ξεχάσαν τα βάσανα και τους διωγμούς, το βίός τους που αφήσαν κι εδώ που εβρεθήκανε νέα πατρίδα χτίσαν.

Στις αγκαλιές που βρέθηκαν και κρύψανε το δάκρυ τα ευχαριστώ τους ειν' πολλά όμως σε κάποια άκρη έρχεται ο κόμπος στο λαιμό μαζί με αναμνήσεις νοσταλγικές με τις πολλές απ' την πατρίδα ειδήσεις.

Μάνα μ' απ' την πατρίδα μου Τούρκοι με ξεριζώσαν την Εκκλησιά μου γκρέμισαν και τον παπά σκοτώσαν, παιδιά από τον κόρφο μου κάμανε Γενιτσάρους στα μάτια μας να φαίνονται σαν και τους μαύρους χάρους.

Θεέ μας παντοδύναμε απάλυνε τον πόνο το μόνο που ελπίζουμε στον άγιο Σου χρόνο είναι να προχωρήσουμε μαζί με τα παιδιά μας στην πονεμένη μας ζωή βρούμε και πάλι την καρδιά μας.

Βρούμε μέσα στα βάθη της μία δροσοσταλίδα να κατασβήσει τη φωτιά μέστον ξεριζωμό μας στο τόπο που βρεθήκαμε και κάμαμε δικό μας ποτίσει το δεντράκι μας που τόπαμε ελπίδα.

Η Μικρασιατική καταστροφή

Τον όρο αυτό υιοθέτησε η Ελληνική Ιστορία
για να μας πει δραματικά περί της εκστρατείας,
που είχε την κατάληξη άκρατης δυστυχίας
εις την Ελληνική και θαλερή του Αιγαίου Μικρασία.

Ευθύς μετά τον πόλεμο τον πρώτο και παγκόσμιο
εις το Παρίσι θα δοθεί μήνυμα δυνατό και κόσμιο,
ο μέχρι τότε δυνατός ελληνικός μας ο στρατός
στη Σμύρνη να εγκατασταθεί και διαφεντεύει διαρκώς.

Λίγο καιρό στο πίο μετά είναι η Συνθήκη των Σεβρών,
που Θράκη η Ανατολική γίνεται Ελλήνων μαχητών,
μα να ο απαίσιος Διχασμός, Γούναρης το Βενιζέλο εχθρό
να βλέπει και εκδιώκει σ' ένα περίγραμμα βαρύ μουντό...

Έλληνες να βυθίζονται στου διχασμού το βούρκο,
Σύμμαχοι γίνονται εχθροί, που βοηθούν τον Τούρκο
ένα Κεμάλ που θα προβεί εις τη δολοφονία
Έλλήνων και Αρμένηδων, στυγνή Γενοκτονία.

Ανάμεσα στους ήρωες βρέθηκε κι ο πατέρας μου
ίσα και να γλυτώνει, στο πνεύμα τώρα αιθέρας μου,
τα τραύματά του επιβιώνει αρχίζοντας απ' την αρχή
δυσβάσταχτου αγώνα του, που όσο ζει θα διαρκεί.

Κι έτσι που εκαιγόντουσαν Σμύρνη και τα παιδιά της
η Ελλάδα μας επλήρωνε για τη διχόνοιά της,
που Έλληνας έβλεπε εχθρούς Έλληνες πλανεμένους,
να θέλει σκοτωμένους Έλληνες στους χαμένους
και πλανεμένοι Έλληνες εύχονταν σύντομα να δούν
παιδιά Ελλήνων να υποφέρουν, χάνονται, να πενθούν.

Στον κόρφο Σου εμπήγανε πολλά και κοφτερά σπαθιά
Μάνα γλυκιά ΕΛΛΑΔΑ μας, που ξαναμπήξανε μετά
σ' αιματηρούς εμφύλιους, Σου σπάραξαν τα σωθικά
κι εμείς να (προσ)ευχόμαστε, τέτεια να μη συμβούν ξανά!

Κι από τα Ματωμένα Χώματα στην Άνοιξη την Αιολική
σώματα και ψυχές ξεχάσανε κείνη τη φοβερή πληγή
το νέο βιός τους στόλισαν με άνθη μιάς ελπίδας
σκοτάδια παραμέρισαν στο φως της ηλιαχτίδας
που ακύμπησε και φώτισε, ξέστανε την καρδιά
στο νέο χρόνο έφερε υπομονή γλυκειά.

ΤΡΟΥΣΑΣ ΣΠΥΡΙΔΩΝ

Ελπίδα

Μικρασιάτισσα γερόντισσα θλιμμένη
Στης παράγκας το πεζούλι καθισμένη
Το μελαγχολικό λιόγευμα κοιτάζει
και του μισεμού πικρό το δάκρυ στάζει.
Μπροστά στα θολωμένα μάτια της περνά
όλη η ζωή της, σαν φιλμ του σινεμά.
Θυμάται τότε, που οι νιοι στα καπηλειά
τον νταλκά του έρωτά τους τραγουδούσαν,
τις βιολέτες, που το πέτο της κοσμούσαν,
να μυρίσουν με λαχτάρα καρτερούσαν .
Μα, η μοίρα στη ζωή άλλα προστάζει.
Ξαφνικά σε μια στιγμή όλα τ' αλλάζει.
Φλόγες ζώσανε ολόκληρη την πόλη,
στα σοκάκια και τους δρόμους βγήκαν όλοι.
Αν θα ξέφευγαν του εχθρού τη ρομφαία,
μέσα στους καπνούς και την ανεμοζάλη,
μια ελπίδα διαφυγής η προκουμαία.
Απώλειες, χωρισμοί και απουσίες.
Τάγματα θανάτου και αιχμαλωσίες.
Φθηνό το μεροδούλι για την προσφυγιά
σε ανήλιαγα μπουντρούμια, πολλή δουλειά.
Της πατρογονικής γης το θυμητάρι
Κι ο ξεριζωμός είναι πικρό ποτήρι.
Εκείνη τη φθινοπωριάτικη βραδιά,
με της μοναξιάς το σάλι τυλιγμένη
η Σμυρνιά γερόντισσα, βασανισμένη,
στου ονείρου την αγκάλη αφημένη
ένιωσε την ανάσα του χάρου βαριά,
έφυγε για άγνωστα μέρη, μακρινά
Με μια ελπίδα φυλαγμένη στην καρδιά
πως η νέα γενιά θα ορθοποδήσει
Και τη χαμένη γη θα ξαναποκτήσει!

ΤΣΑΚΛΗ ΒΑΣΙΛΕΙΑ

Φωτοδότρα ανατολή

Η ιστορία σας λαμπρή
Με αναμνήσεις ποτισμένη
Φέρατε φως στη νέα γη
Απ' τις πατρίδες σας διωγμένοι.

Με λίγα δισάκια φορτωμένοι
όλος ο βίος σας, ο τότε πλούτος
πως να υπολογίζατε
το φως μες το σκοτάδι;

Πρόσφυγες Μικρασιάτες
Από τη Σμύρνη στη Τραπεζούντα
Σχολειά ολόκληρη η ζωή σας
σταυρόσχημα χτισμένη.

Έρθατε στη Σαλονίκη μας
Να μοιραστείτε πολιτισμό
Αρχοντικά καλούπια σπείρατε
Σε μαραμένο λαό.

Η καρδιά μας σείεται
στη Σέρρα και στον Καρσιλαμά
Ο βίαιος ξεριζωμός
Έδωσε ψυχή βαθιά.

Μια φωτοδότρα αποστολή
Σας έμελλε στην Νέα Ελλάδα
Να χάνεις πια το μέτρημα
Πόσα απ' τις στάχτες γεννηθήκαν.

ΤΣΙΓΚΡΗΣ ΓΙΑΝΝΗΣ

Μαζί

Κατάχαμα σωριάστηκαν ανθρώπινες πνοές
βάφοντας μαύρο τ' όνειρο που φώτιζε φεγγάρια
σε μια νυχτιά απρόσμενη, γεμάτη προσμονές
απ' αγκαλιές που σβήσανε στων πόθων τα κουφάρια.

Στα καλντερίμια της φυγής άλλοτε μέσα ζούσαν
πλάνες αγάπες και φιλιά μιας άλλης εποχής,
μα δάκρυ τώρα σπαραγμού στο διάβα τους κεντούσαν
όρνια σκληρά, γεννήτορες απόκληρων της Γης.

Τα χρόνια πέρασαν γοργά σαν ελαφρό αγέρι,
μαζί ταξίδεψαν ψυχές να βρουν αναπαμό
εκεί που ελπίδες σώθηκαν πιασμένες χέρι, χέρι,
φιλί στο δάκρυ δίνοντας κι αγάπη στον καημό.

ΤΣΙΜΕΡΙΚΑ ΘΩΜΑΗ

Ματωμένα χρώματα

Τα ματωμένα χρώματα.
Άλλαξαν χρώματα.
Έγιναν μετάξι.
Με τα χρόνια έχουν αλλάξει.

Άνθισε η καμμένη γη.
Γεννήθηκε ξανά η ζωή.
Σαν αρχόντισσα κυρά.
Με σπασμένα τα φτερά.

Όταν η Σμύρνη θρήνησε.
Τους κατοίκους μήνυσε.
Να μούνε σε ένα πλοίο.
Ήταν Αύγουστος του 1922.

Να γλυτώσουν από τη σφαγή.
Το κουρασμένο τους κορμί.

Έρωτας και αγάπη

Σφαγή ανθρώπων.
Αίμα και δάκρυα.
Πόνος και προσφυγιά.
Έρωτας και αγάπη.

Ένωσαν το χωρισμό.
Χάθηκε το αιώνιο σ' αγαπώ.
Οι μουσικοί έπαψαν το ούτι.
Όταν δίπλα τους, έπεφτε μπαρούτι.

Εκκλησιές κάηκαν σαν ξερά κλαδιά.
Όλα χάθηκαν σε μια βραδιά.
Το πλοίο στο λιμάνι άκουγε το θρήνο.
Φώναζε «για σένα Σμύρνη, δάκρυα χύνω».

Κόρη βασανισμένη

Κόρη βασανίστηκε.
Στης Σμύρνης τα σοκάκια.
Βιάστηκε και μάτωσε μέσα σε αυλάκια.
Μαύρος Αύγουστος ήτανε.
Κάηκαν τα όνειρα της.
Χάθηκε η χαρά της.
Πόνεσε και δάκρυσε
Για το γυμνό κορμί της.
Στης θάλασσας τον αφρό
Χάθηκε η πνοή της.
Ο αναστεναγμός της κύλησε.
Με τις στάχτες μίλησε.
Σταχτοπούτα ήτανε χωρίς γοβάκι.
Όλα τα έχασε μέσα στο αυλάκι.
Προσφυγοπούλα έγινε.
Σε ξένες χώρες έμεινε.
Μέσα στην καρδιά της.
Δεν ξέχασε τα όνειρα της.
Στην πατρίδα να γυρίσει.
Τώρα ο τόπος εκεί έχει ανθίσει.

Μισεμός

Χλωμά τα όνειρα κουρνιαύσαν
στον μισεμού την προκυμαία
με ματωμένη τους σημαία
στερνά ζουμπούλια που σωπάσαν.

Βιολιά, σαντούρια, γίναν στάχτη
κι οι νότες πια ξεθωριασμένες
κραυγές ντυθήκαν τυλιγμένες
στον χάρου τ' άτεγκτο αδράχτι.

Ψυχές παιδιών, αθώα χέρια,
χάσαν τη γη παντοτινά
μα της καρδιάς τους η λαλιά
γίνηκε φάρος για τ' αστέρια.

Μισή μνήμη

Όλο έχεις κάτι να μου πης
για τα παλιά ζαμάνια
στρίβοντας τα μουστάκια σου
μιλώντας για σαΐτινια

Ήταν τα χρόνια τα καλά
πρι μας χαράξη ο πόνος
πρι χάσει η μάνα το παιδί
πρίχου γυρίσει ο χρόνος

Οι χάντρες του κομπολογιού
και το στριφτό τσιγάρο
μιλάν για σε που σταματάς
να θυμηθείς το χάρο

Κι ύστερα πάλε σταματάς
μου λες είσαι παιδί της
για το θεό που αγαπώ
να μείνω ανατολίτης

Γύριζες στην ανατολή
κι είμαι κι εγώ μαζί σου
θέλω δε θέλω τρέφομαι
μ' εκείνο τ' Αϊβαλί σου

Έφυγες κι είμαι μοναχός
σε μια μισή σελίδα
πάνω που γύριζε ο τροχός
κι ακόμα δεν σε είδα

Μείναμε κει που μούλεγες
για τόπους μισεμένους
όπου δεν έχει γυρισμό
κι εδώ μας έχουν ξένους

Ταξίδεψα στο Αϊντίν
στη Πέργαμο στο Σόμα
πέρασα στη Καισάρεια
και πάω για τη Βασσόρα

Έρχεσαι κι άλλο δε μπορώ
τον ασιάτη τόνο
κι η λατρεμένη ανατολή
να με γεμίζη πόνο

Στάσου ακόμη μια στιγμή
πρι σβύσεις το τσιγάρο
Μίλα μου για το Ντικελί
για κείνο τον κουρσάρο

Πώς ξεμπαρκάρανε κρυφά
τις νύχτες με τ' αγιάζι
λαθραία κούρσος στ' ανοιχτά
και μέσα στο μπουγάζι

Λες πώς αστράφτανε συχνά
τα λάζα κι οι τσεκμέδες
κι ήταν ο λόγος που γοργά
κυλά το έρμο στις φλέβες

Πρώτη σπορά

Πρώτη σπορά της Ανατολής, εμείς
μπολιασμένοι μ' ανεξήγητο καημό
καψαλισμένοι στο φως
έρμαια του πάθους για ζωή και θάνατο
Στις πέντε αισθήσεις αφημένοι
με μιαν έκτη άναρχη καρφωμένη στο στήθος
Λουσμένοι στο φως του και την αρμύρα της
ανιχνεύουμε τ' αρχαία σημάδια στους ορίζοντες
διαβάζοντας τ' αποτυπώματα των καιρών
Καβαλάρηδες του ανέμου και των κυμάτων
σεληνιασμένοι στη στροφή του ζειμπέκιου
πατάμε δρόμους χαραγμένους αιώνες πριν,
σε άλλα χώματα
Σε συνεχή μετάγγιση κάναμε αποδεκτό
εκείνο που δεν ερμηνεύεται
κείνο που δεν διαβάζεται
εκείνο που τραντάζει το στήθος
ως που ο λυγμός να γίνει δάκρυ
Εμείς οι λίγοι οι άφαντοι
άλλη μια φορά το λιοστέφανο να
κάνει κύκλους.
Άλλη μια βόλτα στον τροχό να φέρουμε
Στους αιώνες που μας έχτισαν
με τον χρόνο πίσω για στήριγμα
στολισμένοι μ' ασίγαστο έρωτα και δίψα
στηρίζουμε τους επόμενους ως το τέλος

Η πορεία

Ως τα μύχια της δόλιας τους ύπαρξης
τρεμοφέγγει το όραμα.
Πίσω απ' του σκότους την αστάθεια
ο άπιαστος δαίμονας της νύχτας.
Το βαθύ σκότος των αερικών
όπου δρουν τα στοιχεία του κακού τα ανώτερα.
Η άβυσσος των ψυχών
κι ο τρομαγμένος νους
σαν χορευτές στριφογυρίζουν
Σφιχτά τον νου αγκαλιάζουν
τα πυκνά πέπλα της νύχτας
κάνουν τα δόντια να τρίζουν.
Ως να 'ρθει της προσμονής το ποθητό αστέρι
Τα όντα τα θνητά τ' αθώα τ' άμαθα
γέρνουν το πρόσωπο στη γη
το 'να κοντά στο άλλο με τα μάτια σφαλιχτά.
Καρδιές τρέμμουσες ελπίδα γεμάτες
Στρέφονται στην ανατολή
στο φως που απλώνεται πάλι
τα μέλη κι οι καρδιές ξεπαγώνουν
οι καρδιές που του θηρίου έμοιασαν.
Γυρίζοντας στην Ανατολή, διέκρινα
σύννεφα τους προγόνους να 'ρχονται
με τα σύμβολα και τα όπλα
οι ιερείς μπροστά
οι άντρες οι γυναίκες τα παιδιά
Οι μύστες του φωτός του απείρου
με κλωνάρια ελιάς
με δάφνες
ψέλνοντας, του καταμεσήμερου οι λάτρεις

ΦΟΥΦΑ ΧΡΥΣΟΥΛΑ

Ματωμένη άνοιξη

Αίμα στο χώμα βρήκες
μα άνθισες Άνοιξη ξανά
έπεται η ζωή του θανάτου
Μικρασιάτες αδερφοί.

Όνειρα έγιναν οι εφιάλτες
δάκρυα που έφεραν χαρά
δύναμη σε όσους αντισταθήκαν
Μικρασιάτες αδερφοί.

Και αν οι πίκρες σας δοθήκαν
-ολοσχερής καταστροφή -
δεν σας πτόησαν καθόλου
Μικρασιάτες αδερφοί.

Τα τραγούδια και οι χοροί σας
μουσική αγαπημένη
οδοιπόροι της ζωής σας
Μικρασιάτες αδερφοί.

Μνήμες απ' τις στάχτες βγήκαν
θύμησες απ' τις φωτιές
και απλώσατε τις ρίζες
Μικρασιάτες αδερφοί.

Αγωνίες, πάθη, λάθη
έγιναν πια παρελθόν
μόνο αγάπη - προκοπή
Μικρασιάτες αδερφοί.

Χίλιες νύχτες και αν βρείτε
μία Άνοιξη ανθεί
έχετε τον τρόπο πάντα
Μικρασιάτες αδερφοί.

Απ' το αίμα της καρδιάς σας
ήρθε η Ανάσταση, εφάνη !
ο χειμώνας επικράνθη
χαρείτε ! Μικρασιάτες αδερφοί.

ΦΡΑΓΚΙΑΔΑΚΗ ΚΟΡΙΝΝΑ

Το σπίτι εκείνο

Το σπίτι μου, ξέρω, πως κάποτε ήταν άλλο,
σε μια χώρα μακρινή, παραθαλάσσια,
σ' ένα κόλπο γαλήνιο, ξακουστό,
εκεί που τ' άστρα έλαμπαν τις νύχτες
με της ζωής τα χρώματα, τον ήχο τον χαρούμενο
από τα περιβόλια πόλης λατρεμένης..
Θα ήτανε δίπατο, θαρρώ, με ιωνικές στήλες,
κιονόκρανα μέσα απ' τα πέρατα των αιώνων,
λευκά μαρμάρια σκαλιά στην είσοδο
στον κήπο ανθισμένες τριανταφυλλιές,
φοινικόδεντρα, θάμνοι με δεντρολίβανο.
Τα κεραμίδια του κόκκινα, λαμπερά,
στον ουρανό χαμογελούσαν κάθε μέρα,
τ' άλογά μας στους σταύλους καθώς και τ' άλλα ζώα
μ' ανθρώπους που τ' αγαπούσαν μεγαλωμένα.
Οι κουρτίνες κεντημένες με το βελονάκι στα παράθυρα
θα διαλαλούσαν άξια χέρια, όπως κι οι δαντέλες στα σαλόνια,
τα ξύλινα, σκαλιστά μπαούλα γεμάτα προικιά-θησαυρούς
παλιάς αρχοντικής γενιάς σκουτάρια παινεμένα.
Τα σκρίνια μας με ξύλο καρυδιάς, ασημικά γεμάτα,
πιάνο καινούριο, έτοιμο για δάκτυλα επιδέξια,
στους τοίχους οι φωτογραφίες ζωντανές να δείχνουν
ευτυχισμένους μ' ασημένια μαλλιά πρόγονους
μα και ξέγνοιαστα παιδικά χαμόγελα.
Κι οι άνθρωποι, ναι, οι άνθρωποι εκείνοι, ανοικτοί,
γεμάτοι όρεξη για ζωή και δράση,
το πηγάδι έτοιμο να φιλέψει νερό τον επισκέπτη,
μια πίττα αχνιστή για τον ξένο στον ξυλόφουρνο
κι η μητέρα βιαστική, τα ποτήρια να ξεσκονίζει
για πολλοστή φορά, γελώντας στον φακό της μηχανής,

μη γνωρίζοντας πως σε λίγο θα 'ταν εκείνη παρελθόν
σ' ένα μέλλον άλλο, διαφορετικό,
όσο η μουσική που έπαιζε στο νιόφερτο γραμμόφωνο,
γλυκόπικρη, παρήγορη, νοσταλγική,
αφήνοντας να τρέξει στα μάγουλα ένα δάκρυ- προφητεία
για όσα θ' ακολουθούσαν και θα χάνονταν μαζί μ' αυτό,
της φαντασίας όνειρο, σίτι λατρεμένο

Λικέρ Μέντα

Στο νου μας έρχονται πατρίδες απομακρυσμένες
-απ' τα χώματα της Μικρασίας, ευλογημένες-
δακρύζω, αναπολώ μνήμες κληροδοτημένες,
προγόνων, μες στη δίνη του ξεριζωμού χαμένες.

Μνήμες, βαθιά στου χρόνου τα ερμάρια φυλαγμένες,
σε σεντούκια βαρύτιμα προσεκτικά κρυμμένες,
πολυφίλητες, σαν τις εικόνες της Παναγίας
σε ξύλινο τέμπλο παλιάς- αιώνων- εκκλησίας.

Παράδοση, ιστορία, άρρηκτα ενωμένες,
με τις κλωστές του παρελθόντος καλοκεντημένες
σε ξομπλιασμένο κάλυμμα, σοφά προορισμένο
για σαλόνι από ξύλο κερασιάς σκαλισμένο.

Εκεί σερβίρεται στον επισκέπτη, προσεγμένο
σε ασημένιο δίσκο, με δαντέλα στολισμένο,
γλυκό του κουταλιού κυδώνι,- της γιαγιάς πατέντα!-
μαζί με κρυσταλλένια ποτηράκια λικέρ μέντα.

Προσδοκώ

Προσδοκώ μια άνοιξη, σαν Ανάσταση νεκρών,
στα χρώματα μιας αλλοτινής πατρίδας,
εκεί που ο ήλιος θα χαμογελά στη θάλασσα
κι εκείνη θα το ανταποδίδει,
σαν να μην βάφτηκε ποτέ κόκκινη,
σαν να μην αναστέναξε από πόνο αμέτρητο
και ποτίστηκε από δάκρυα παιδικά,
αναφιλητά στην αγκαλιά της χαροκαμένης μάνας,
άνθρωποι ραγισμένοι, που φορτωμένοι τα λιγοστά τους υπάρχοντα
στοιβάζονταν σε καΐκια, βάρκες, σαπιοκάραβα,
γιατί έχαναν ένα σπίτι, έναν κήπο, μία κούκλα
-δηλαδή τα πάντα-
κι άλλαζαν τόπο οριστικά και αμετάκλητα...
Προσδοκώ μια άνοιξη, που το παιδί θα ξαναγυρίσει
σ' έναν άχρονο χρόνο σε μέρη πατρικά
θα κοιτάξει τον ήλιο κατάματα, για να θυμηθεί,
θα κοιτάξει τα χέρια του, γαλάζιες φλέβες γεμάτα, γερασμένα,
τα μαλλιά κάτασπρα, οι ρυτίδες στο πρόσωπο αυλάκια,
μα η καρδιά η ίδια, όπως μια μέρα πριν την καταστροφή,
με μια κρυφή ελπίδα, πως θα μείνει εδώ για πάντα,
πως ποτέ δεν θα φύγει γι άλλους τόπους,
εδώ θα ζήσει, εδώ θα πεθάνει, εδώ θ' αναστηθεί,
με μια καρδιά ίδια κι απaráλλακτη, θεραπευμένη,
εδώ θα γυρίζει στους αιώνες των αιώνων,
γιατί πάντα η ψυχή αναζητά την δική της πατρίδα....

ΧΑΤΖΗΓΕΩΡΓΙΟΥ ΖΩΗ

Μνήμη στο διηνεκές

Στα γλέντια μας ακόμα
-Δυο γενιές προσφυγιάς πίσω -
φέρνει κι ο πόνος μια βόλτα.
Αργιλαμάδες τον χορεύουμε,
κουτάλια του χτυπάμε,
μεράκι αυτός δίνει στο βήμα μας.
Το τραύμα δεν μας άφησε ποτέ
κι εμείς περήφανα το φέρουμε ,
που απ' όλους μαρτυρά καλύτερα :
Ποιοι είμαστε , τί ζήσαμε
πώς ρίξαμε τις ρίζες μας
σε τόπο αφιλόξενο
και γίναμε πλατάνι.

«Την πατρίδα μου θυμάμαι κι όλο λιώνω»

Ουρανός υφασμένος σταύρωση και καπνό.
Αιμάτινη ολόξεστη θάλασσα,
σπαράγματα αρχαίας ,προγονικής μήτρας επιπολάζει.
“Συνωστισμένα” κουφάρια κατασφαγμένων.
Πλέοντα πιάνα. Εξαμβλώματα κλέους.

Να γλιτώσω!

Βάρκες ατάκτως στοιβαγμένων
μπόγων και ανθρώπων.
Σμάρι φρίκης καταπίνει
απολεσθέντα παιδιά.
Βοή ολέθρου ακαταπαύστως ουρλιάζει.

Που πάω ;

Μερόνυχτα πιθανού πνιγμού μεσοπέλαγα
γεννήσαν μωρά ή κατάπιαν συντρόφους.
Οι έμπνεοι πατάμε γη
πατρίδας άξενων αδελφών.

Δε με θέλουν...

Με το αφτί καλυμμένο τραγουδάω εκρίζωση .
Μια μέρα θα ανθίσουν ρεμπέτικα...

ΧΡΟΝΟΠΟΥΛΟΥ ΑΓΓΕΛΑ

Μισές θύμησες

Ακρωτηριασμένες χαρές που ακόμη ματώνουν
με βία στριμώχτηκαν στο μικρό σου μπόγο...
Ανάστημα πασχίζουν τώρα να σηκώσουν
στων Καιρών την ανεξιχνίαστη ομίχλη!
Βρήκαν ταπεινή γωνιά
στην παράγκα την ξύλινη,
εκεί δα πλάι στο εικονοστάσι,
όπου λίγο χώμα γης Αιολικής, κρυφά φυλαγμένο,
στους αγίους δέεται για την επιστροφή του.

Θραύσματα γιορτών αλλοτινών,
πρόσωπα ξέθωρα και μακρινά
και σκοτεινές εικόνες από ανάπηρα βλέμματα
με τσακισμένα βάρβαρα τα όνειρα τα ζεστά,
όλα ταχτικά βαλμένα μέσα σου,
επίμονα υπενθυμίζουν πως
δρόμος άλλος από το Μπροστά δεν υπάρχει!
Ως κι εκείνο το βαθυγάλαζο κομμάτι τ' ουρανού
που από την τρύπια στέγη σε κρυφοκοιτά,
χαμογελάει και σου δείχνει
πως, έστω, τους οφείλεις την ελπίδα σου!

Μέσα σου κουβαλές στρατιές νεκρών λατρεμένων!
Κράτα τα πολύτιμα φυλαχτά σου•
εικόνες και μυρωδιές και γέλια που μείνανε μισά.
Θα σε καρτερούν πάντα
πίσω από τα παραπετάσματα της καθημερινότητας.
Γιατί, μέσα σου ισόβια κατοικούν.
Κι αυτό κανείς δεν στο κουρσεύει!

ΧΡΥΣΟΜΑΛΛΗ ΜΙΡΑΝΤΑ

Εκείνος που με σκότωσε

Είναι ποτάμι η προσφυγιά και μέσα του κυλάμε
Πικρό νερό κι αθάνατο, με ασήκωτο βυθό
Μη με στερεύεις όπου πας.. πάντα όνειρο δε θα' μαι
Με σκότωσαν και μέσα σου πάλι θ' αναστηθώ

Εκείνος που με σκότωσε... μάνα αυτός δεν είχε;
Μα γάλα μαύρο θήλασε, δεν τού' μείνε ψυχή
Εκείνος που με σκότωσε, παιχνίδι του με είπε
και μ' έσπασε, με ρήμαξε χωρίς μια ενοχή

Εσύ ποτάμι σκοτεινό το δρόμο να προσέχεις
Έχεις εμένα να σκεφτείς, κρατήσου... μη γερνάς
Κι εγώ από το στόμα σου θα πίνω για ν' αντέχεις
Τη μνήμη θέλω ζωντανή... γι' αυτήν να πολεμάς

Και να θολώσεις μ' αίματα, κορμιά και πεθαμένους
Από το βάθος γαλανά κύματα θα φανούν
Και θα φουσκώσει ο γυρισμός μαζί με τους ανέμους
Τότε όλοι οι σκοτωμένοι σου... τότε θ' αναστηθούν!

Θα έχουνε στα χέρια τους της γης τα αντικλείδια
Ν' ανοίξουνε τα σπίτια... να φύγει η πυρκαγιά
Στα χώματα που πάτησες θα υψωθούν γεφύρια
Να τα χρυσώνουν με φλουριά του ήλιου τα παιδιά

Δε θα υπάρχει ουρανός να μη σε χρωματίσει
Δε θα υπάρχει γνωστικός να μη σε προσκυνά
Μα εκείνος που με σκότωσε διπλά θα με μισήσει
Με την ευχή της μάνας του... νεκρούς θέλει ξανά!

